

Jaarverslag 2021

Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.

“We zijn er om mensen te helpen met risico's die ze zelf niet kunnen dragen”

Inhoudsopgave

Profiel	5
Kerncijfers	8
Bericht van de raad van commissarissen	11
Klaverblad in de maatschappij	16
Verslag van de directie	21
Duurzaamheid en verantwoord ondernemen	31
Financiële prestaties	39
Governance en risicomanagement	43
Risicobeheersing	55
Solvabiliteit	61
Klaverblad in de maatschappij	64
Geconsolideerde jaarrekening 2021	69
Geconsolideerde balans	70
Geconsolideerde resultatenrekening	72
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	75
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	77
Toelichting op de geconsolideerde balans	90
Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening	106
Enkelvoudige jaarrekening 2021	119
Enkelvoudige balans	120
Enkelvoudige resultatenrekening	121
Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening	122
Toelichting op de enkelvoudige balans	123
Overige gegevens	131
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het resultaat	131
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	133
Personalía	144
Functie en nevenfuncties raad van commissarissen	145
Functie en nevenfuncties directie	146
Colofon	147

Profiel

Geschiedenis

In 1850 richtte notaris Montijn de eerste voorloper van Klaverblad Verzekeringen op om agrariërs te kunnen beschermen tegen financiële risico's. In de loop van de jaren is deze maatschappij met vergelijkbare maatschappijen gaan samenwerken en meer verzekeringen gaan aanbieden. En zo is Klaverblad uitgegroeid tot wat het nu is: een onafhankelijke, middelgrote verzekeraar die op haar eigen manier een belangrijke bijdrage levert aan het goed functioneren van de samenleving.

Onze missie, visie en filosofie

Via onze verzekeringen dragen we eraan bij dat mensen prettig en onbezorgd samen kunnen leven. Klaverblad wil als zelfstandige coöperatieve verzekeringsmaatschappij een afgewogen combinatie bieden van een ruime dekking, een reële prijs en een ongewoon goede service.

Het gaat om mensen

Verzekeren gaat in de eerste plaats om mensen. Klaverblad helpt mensen als ze dit echt nodig hebben. Dat is voor ons de kern van verzekeren. We nemen financiële risico's over die mensen zelf niet kunnen dragen. We zijn er voor consumenten, zzp'ers, het MKB en agrariërs en bieden hen een compleet palet aan verzekeringsproducten, met ruimte voor maatwerk waar dat nodig is. Zo kunnen we aansluiten bij de behoefte van onze klanten.

De kwaliteit van onze dienstverlening vinden we heel belangrijk. Bij Klaverblad staat de mens altijd centraal. We zijn fair en geven mensen waar ze recht op hebben. We hebben persoonlijk contact met klanten, assurantieadviseurs, collega's en andere relaties en zorgen ervoor dat zij dit persoonlijke contact waardevol, nuttig en efficiënt vinden. Ook vertellen we altijd duidelijk wat we doen en waarom we het doen. We monitoren onze dienstverlening om deze voortdurend te verbeteren zodat deze ongewoon goed blijft.

Om klanten goed te kunnen helpen, werken we samen met 3.000 onafhankelijke assurantieadviseurs. We richten ons op de adviseur die in verbinding staat met zijn klant, hem kent en daardoor echt kan helpen. We faciliteren de assurantieadviseur om zijn klanten goed te helpen.

Onze rol in de maatschappij

We helpen mensen via onze verzekeringen, maar ook bij alle andere bedrijfsactiviteiten draait het bij ons om mensen. Dat is bijvoorbeeld te zien in ons beleggingsbeleid: we vinden het vanzelfsprekend dat we duurzaam en verantwoord beleggen. We geloven dat een positieve bijdrage aan de maatschappij begint bij onszelf en bij handelen naar onze overtuigingen. We committeren ons daarom aan de principes voor bedrijfsleven en mensenrechten van de Verenigde Naties. Ook beleggen we duurzaam, waarbij we naast financieel rendement rekening houden met de impact op mens en milieu. Daarom beleggen we niet in de kolenindustrie of bedrijven die tabaksartikelen of wapens maken.

We dragen daarnaast graag bij aan een prettige samenleving door met veel plezier lokale verenigingen te sponsoren. In 2021 waren we hoofdsponsor van 42 verenigingen, verspreid over heel Nederland. We kiezen er heel bewust voor om het lokale verenigingsleven te steunen, omdat deze verenigingen een belangrijke maatschappelijke rol vervullen. Ze zorgen voor samenhang en verbondenheid en daar hebben veel mensen plezier van. De keuze voor lokale verenigingen geeft ons de ruimte om op onze eigen manier sponsor te zijn: met échte aandacht en veel persoonlijk contact.

Onze zorg voor mens en milieu komt bij elkaar in onze samenwerking met de Zoetermeerse stichting EcoWare. We ondersteunen EcoWare door goederen te doneren die na een schade-uitkering eigendom van Klaverblad geworden zijn of door laptops (en randapparatuur) te doneren die we zelf op kantoor gebruikt hebben. Zo krijgen bijvoorbeeld fietsen, computers en scootmobielen een tweede leven bij mensen die dit goed kunnen gebruiken.

“ In 2021 waren we hoofdsponsor van 42 verenigingen, verspreid over heel Nederland.”

De waarden van Klaverblad

Kenmerkend voor Klaverblad zijn de waarden fair, grondig, bekwaam, behulpzaam en doortastend. We behandelen onze klanten fair en geven hen waar ze recht op hebben. We zijn grondig en bekwaam door een efficiënte, beheerste bedrijfsvoering en een grote deskundigheid. We zijn behulpzaam door samenwerking en door verbinding met iedereen met wie we zaken doen. We zijn doortastend door ondernemerschap, hebben focus en kiezen wat we doen. •

Kerncijfers

SCR - ratio

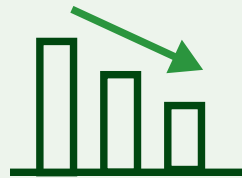
260%

solvabiliteit
van Klaverblad groep

Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.
166% (183% in 2020)

337%
in 2020

resultaat technische rekening

€ -6,6

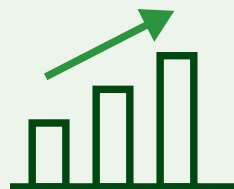
miljoen
(genormaliseerd)

€ -1,6 mln
in 2020

Combined Ratio schadeverzekeringen
110% (105% in 2020)

Combined Ratio medische verzekeringen
94% (78% in 2020)

netto resultaat

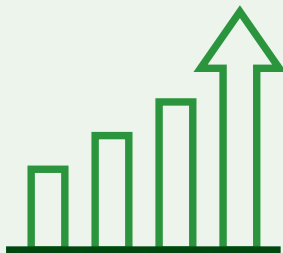

€ 131,9

miljoen

€ 2,3 mln
in 2020

brutopremies

€ 216

miljoen

€ 200 mln
in 2020

vermogen

€ 574

miljoen
eigen vermogen

€ 442 mln
in 2020

Belegd vermogen

€ 761 mln (€ 684 mln in 2020)

medewerkers

414

werknemers

386

in 2020

365 fte (352 in 2020)

Medewerkerstevredenheid **8,3**

telefonische bereikbaarheid

13

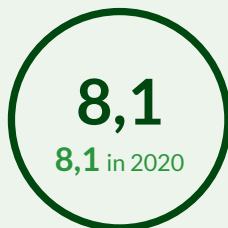
seconden

11

in 2020

We namen de telefoon gemiddeld binnen 13 seconden op

klanttevredenheid

assurantieadviseurs

klanten

verzekerden

402.125

verzekerden

Uitgekeerde schade

€ 121 mln (€ 113 mln in 2020)

trotse hoofdsponsor

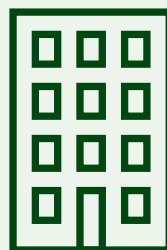
42

43

in 2020

verenigingen met Klaverblad als trotse hoofdsponsor

samenwerking

3.154

3.191

in 2020

assurantieadviseurs met wie we samenwerken

website

850.060

bezoekers op www.klaverblad.nl
1.248.067 in 2020

A young girl with dark hair, wearing a red, green, and blue plaid shirt, is smiling and looking upwards. She is holding a small green plant with yellow flowers in her hands, which are cupped together. The background is a soft, out-of-focus green, suggesting an outdoor setting.

“ De groei van de portefeuille heeft ook in 2021 doorgezet en de klanttevredenheid is onveranderd hoog.”

Bericht van de raad van commissarissen

De raad van commissarissen van Klaverblad Verzekeringen heeft het genoegen u het jaarverslag over 2021 aan te bieden.

Algemeen

De bevindingen van de externe accountant en de daaruit voortvloeiende managementbrief en het accountantsverslag zijn door de raad van commissarissen met de externe accountant en de directie besproken. De raad van commissarissen heeft kennisgenomen van het verslag van de directie over het boekjaar 2021 en adviseert de algemene ledenvergadering van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. de jaarrekening over 2021 ongewijzigd vast te stellen. De raad van commissarissen adviseert de algemene ledenvergadering aan de directie te decharge te verlenen voor het door hen in 2021 gevoerde bestuur en aan de commissarissen voor het door hen in 2021 uitgeoefende toezicht.

Klaverblad in 2021

Net als in 2020 speelde corona ook in 2021 een grote rol. Maatregelen en lockdowns wisselden elkaar met enige regelmaat af waardoor het voor de bedrijfsvoering en medewerkers van Klaverblad continu schakelen was. De meeste medewerkers van Klaverblad hebben in 2021 thuisgewerkt, met uitzondering van een groep medewerkers die voor hun

werkzaamheden gebonden waren aan het werken op kantoor. Tijdens de periodes dat de maatregelen soepeler waren, vonden veel medewerkers gelukkig weer één of meer keren per week hun weg naar kantoor. De raad spreekt zijn waardering uit aan alle medewerkers van Klaverblad over de getoonde flexibiliteit en het op hoog niveau houden van de dienstverlening.

De raad van commissarissen kijkt terug op een jaar waarin veel is gebeurd. Het managementteam heeft de missie, visie, strategie en filosofie aangescherpt en het toekomstbeeld voor 2025 verder vormgegeven. De groei van de portefeuille heeft ook in 2021 doorgezet en de klanttevredenheid is onveranderd hoog. De solvabiliteitspositie is gedaald als gevolg van een toename van het risicoprofiel maar de solvabiliteit voldoet nog steeds ruim aan externe en interne eisen. Ondanks het mooie netto resultaat van ruim € 131 miljoen, grotendeels gedreven door regelgeving, is het onderliggende verzekeringstechnische resultaat voor verbetering vatbaar.

De raad van commissarissen v.l.n.r.: Albert Bakker, Edwin Velzel, Jacqueline Niessen, Annemarie Mijer-Nienhuis

Klaverblad is in een belangrijke fase van haar ontwikkeling naar een toekomstbestendige verzekeraar met bestaansrecht in de Nederlandse markt. Hervorming van het IT-landschap en een verbetering van het rendement op de producten zijn nodig om dit doel te bereiken. Daarbij is het ook van belang om de bedrijfsvoering te verbeteren en naar een hoger niveau te tillen. De raad ondersteunt de ingezette acties en initiatieven op deze gebieden.

Samenstelling raad van commissarissen

De raad van commissarissen bestond in 2021 uit:
 drs. A.F.J. Bakker, Voorzitter
 Mw. drs. A.P. Mijer-Nienhuis AAG RBA
 Mw. drs. J.M. Niessen
 ir. E. Velzel (tot en met 8 april 2022)

In 2021 zijn er geen wisselingen geweest in de samenstelling van de raad van commissarissen. Tijdens de jaarvergadering van 2022 zal de heer Velzel conform het rooster aftreden. De heer Velzel is sinds 2012 commissaris bij Klaverblad Verzekeringen en heeft aangegeven niet voor herbenoeming in aanmerking te willen komen. De heer Velzel is 10 jaar lid geweest van de raad van commissarissen en heeft een belangrijke bijdrage geleverd met zijn kennis van verzekeringen, de verzekeringsmarkt en op het gebied van automatisering. In 2017 is hij tijdelijk teruggetreden als commissaris en is hij ruim een half jaar werkzaam geweest binnen Klaverblad als interim-bestuurder en interim-voorzitter. In deze rol heeft hij samen met Peter Paul Barth een belangrijke aanzet gegeven voor de nieuwe strategie van Klaverblad. De raad en directie zijn hem zeer erkentelijk voor zijn inzet en jarenlange bijdrage als lid van de raad van commissarissen.

De remuneratie- en benoemingscommissie heeft door het ontstaan van de vacature de wervingsprocedure in gang gezet en tijdens de Algemene ledenvergadering in april 2022 zal een nieuwe commissaris voorgedragen worden voor benoeming als lid van de raad van commissarissen en lid van de auditcommissie.

De raad onderschrijft het belang van diversiteit in de directie en de raad van commissarissen, waaronder een - zo mogelijk - evenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen binnen deze organen. De raad bestaat in de huidige samenstelling uit twee heren en twee dames en heeft bij het zoeken naar een nieuwe commissaris rekening gehouden met de diverse samenstelling van de raad van commissarissen.

Vergaderingen

Gedurende het verslagjaar waren er vier reguliere vergaderingen van de raad van commissarissen waarbij telkens een deel van de vergadering buiten aanwezigheid van de directie plaatsvond. In dit deel werd door de raad onder andere gesproken over de gang van zaken, de voortgang bij Klaverblad, het eigen functioneren en het functioneren van de directie.

Tijdens de reguliere vergaderingen is veelvuldig en constructief gesproken over strategische hoofdlijnen zoals de positionering van Klaverblad na de verkoop van het levenbedrijf, de noodzaak voor kostenbeheersing, het versterken van interne beheersing, de veranderingen in de bedrijfscultuur en de noodzakelijke veranderingen in het IT-landschap.

Daarnaast zijn ook gebruikelijke onderwerpen aan de orde geweest zoals marktontwikkelingen, de brancheresultaten en bedrijfslasten, ontwikkelingen op het gebied van HR, de ORSA, het bedrijfsplan en het strategisch beleggingsbeleid. Verder sprak de raad, zowel in als buiten aanwezigheid van de directie, met de externe accountant over zijn rapportage en met de sleutelfunctiehouders.

In april heeft de jaarvergadering plaatsgevonden waarbij in aanwezigheid van de externe accountant het accountantsverslag, de jaarverslagen van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A en Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. en het actueel jaarrapport aan de orde zijn geweest.

Naast de reguliere vergaderingen en de jaarvergadering zijn er twee strategiesessies geweest met de raad van commissarissen en de directie. Hierin hebben de raad van commissarissen en directie van gedachten gewisseld over de strategische ontwikkelingen en de activiteiten die in het kader daarvan door de verschillende bedrijfsonderdelen worden uitgevoerd. Ook is tijdens de strategiesessies gesproken over de stand van zaken van IT, de interne beheersing en de doelstellingen/begroting voor 2022.

Er zijn in het verslagjaar twee algemene vergaderingen geweest waarin onder andere de jaarstukken zijn vastgesteld en de bezoldiging van de commissarissen is vastgesteld.

De raad van commissarissen en de directie waren bij de reguliere vergaderingen, de jaarvergadering en de strategiesessies voltallig aanwezig. Naast de formele overleggen zijn er regelmatig individuele (en informele) contacten tussen commissarissen en directeuren over de ontwikkelingen binnen de organisatie.

Auditcommissie

In 2021 hebben vier vergaderingen van de auditcommissie plaatsgevonden. Bij alle vergaderingen waren ook de directie en de sleutelfunctiehouders (actuarieel/risk, compliance en interne audit) aanwezig. Bij twee van de vier van deze vergaderingen en bij de jaarvergadering was de externe accountant aanwezig en is gesproken over de jaarrekening en het jaarverslag, de managementbrief en interne audit. Verder is ook de verwerking van de assumptiewijziging in de jaarrekening van de contractgrenzen bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen besproken. Daarnaast is door de auditcommissie gesproken over risicomanagement, de risicobereidheid en de rapportages van de sleutelfuncties Compliance, Risicomanagement en Actuarieel en Interne audit. De voorzitter van de auditcommissie was bij een van de vergaderingen van de auditcommissie niet aanwezig.

Remuneratie- en benoemingscommissie

In 2021 heeft de raad van commissarissen een remuneratie- en benoemingscommissie ingesteld. Deze commissie heeft in het verslagjaar twee vergaderingen gehad waarbij de commissie voltallig aan-

wezig was. Tijdens de vergaderingen is gesproken over het beloningsonderzoek, de zelfevaluatie van de raad van commissarissen, het functioneren van de directie, de invulling van de vacature binnen de raad en het PE-programma. Ook heeft de commissie gesprekken gevoerd met de directieleden in het kader van het jaarlijkse evaluatieproces.

Beloningsonderzoek

De raad van commissarissen heeft in 2021 een beloningsonderzoek uit laten voeren door een externe partij. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn wijzigingen doorgevoerd in de hoogte van de beloning van de directeuren en de bezoldiging van de commissarissen.

Zelfevaluatie

In 2021 heeft de raad uitvoerig zijn eigen functioneren geëvalueerd en de uitkomst hiervan besproken met de directie.

Governance onderzoek

De raad van commissarissen en directie hebben een onderzoek door een externe partij laten doen naar de governance van Klaverblad. In dit onderzoek is gekeken naar hoe we onze governance hebben ingericht en of deze nog passend is bij de huidige maatschappelijke opvattingen.

Permanente educatie

De raad van commissarissen volgt een programma van permanente educatie dat jaarlijks opnieuw wordt vastgesteld. In 2021 heeft een aantal commissarissen hiervoor een aantal modules gevolgd van het PE-programma Deskundigheidsbevordering

“ De raad spreekt zijn waardering uit aan alle medewerkers van Klaverblad over de getoonde flexibiliteit en het op hoog niveau houden van de dienstverlening.”

van Nyenrode. Daarnaast hebben in huis kennissessies plaatsgevonden die gegeven werden door hiervoor uitgenodigde specialisten en deskundigen.

Overleg met de ondernemingsraad

Mevrouw Niessen heeft in 2021 een tweetal vergaderingen van de ondernemingsraad bijgewoond en beide artikel 24 vergaderingen. Bij een van deze vergadering was ook de heer Bakker aanwezig. Tijdens deze vergaderingen is stil gestaan bij belangrijke thema's voor de ondernemingsraad zoals de pensioenregeling, de vernieuwing van het administratiesysteem, de cultuur en de financiële ontwikkelingen van Klaverblad.

Tot slot

De raad kijkt met veel waardering terug voor wat er het afgelopen jaar gepresteerd is en bedankt alle medewerkers en directie voor hun inzet. Ook tijdens het vele thuiswerken is blijk gegeven van een enorme betrokkenheid van allen bij Klaverblad. De raad wenst de medewerkers en het managementteam alle succes in 2022. •

Zoetermeer, 8 april 2022

Namens de raad van commissarissen
A.F.J. Bakker, voorzitter

“Ik doe dit werk omdat ik slecht tegen onrecht kan”

“Als je baan of je inkomen plotseling in gevaar is, komt je wereld behoorlijk op zijn kop te staan. Gelukkig kunnen wij er in dat soort situaties voor mensen zijn.” Aan het woord is mr. Debby van der Lede-Verkerk, rechtsbijstandadviseur bij Klaverblad.

In 2021 hielp Debby een klant die zijn baan dreigde te verliezen. Het resultaat? Het ontslag is definitief van de baan, de klant heeft nu een andere plek in de organisatie, in goed overleg en met behoud van salaris en overige arbeidsvoorwaarden. Het is een oplossing waar de klant en de werkgever blij mee zijn. Dat wil nog wel eens anders zijn. De klant (die in dit artikel graag anoniem blijft) nam in augustus 2021 contact op met Klaverblad: “Vrij onverwacht kwam er een beslissing vanuit de organisatie om het onderdeel waar ik werkte, weg te bezuinigen. Per 1 januari 2022 zou mijn functie vervallen. Ik kreeg twee keuzes: een loopbaan- of outplacementtraject volgen, of direct ontslag. De situatie maakte me boos, met een groot gevoel van onrecht. Toen heb ik contact gezocht met Klaverblad.”

Wat heeft de klant echt nodig?

Na een paar dagen nam Debby contact met hem op: “Eerst heb ik goed naar zijn verhaal geluisterd. Ik ben dan wel juridisch geschoold, maar het werk is doorspekt met emoties: als adviseur wil je je inleven in iemands situatie, je biedt steun. Je zoekt naar wat een klant echt nodig heeft. Ik herken mijzelf niet in het commerciële beeld dat mensen vaak hebben van juristen of advocaten. Ik ben

Debby: “Gelukkig kunnen wij er in dit soort situaties voor mensen zijn”

mezelf, ik ben nuchter en ik probeer voor onze klanten zo toegankelijk mogelijk te zijn. Ik creëer een band. Ik ben altijd open en eerlijk, ik vraag wat iemand van mij verwacht, welk resultaat hij voor ogen heeft. Daarna schets ik de kansen, risico's en mogelijkheden. Want ja: ik heb mijn wetboeken en rechtspraak waar ik uit kan putten, maar wil iemand echt de juridische strijd, of een principiële gevecht aangaan met een wederpartij? Dat is niet altijd verstandig, en er zijn misschien andere oplossingen die beter bij de klant of zijn situatie passen.”

Samen het traject in

De klant van Debby vult aan: “Ik wilde inderdaad geen strijd. De relatie met mijn werkgever wilde ik goed houden, en zelf met ze in gesprek blijven.” Debby: “Op die voet gaan we dan verder. We wilden het liever niet tot het weigeren van een functieaanbod of een ontslagprocedure laten komen. De klant wilde graag zijn dienstverband behouden. Dus gaf ik hem belangrijke tips mee voor de gesprekken met zijn werkgever, en inhoudelijke punten waar hij op kon letten. Zoals het

“Ik gun iedereen een Debby!”

De klant vertelt hierover: “De begeleiding vanuit Klaverblad liep zeer professioneel. Met heldere communicatie, daar heb ik iets aan. Debby heeft mij zeer goed door het hele proces heen geloodst. En ze was bereid om voor mij het contact aan te gaan met de werkgever. Ik kan iedereen ‘een Debby’ aanbevelen!”

“ Wat begon met de dreiging ‘je gaat eruit’, is nu een nieuwe plek in de organisatie, met behoud van al zijn arbeidsvoorwaarden.”

aanscherpen van de voorwaarden en het behoud van arbeidsvoorwaarden. Verder deed ik suggesties in het werkgeversvoorstel om de afspraken beter vast te leggen. Deze suggesties zijn één op één overgenomen door de werkgever, en de afspraken uitgevoerd. Daarmee was de kwestie opgelost.”

Een oplossing die werkt voor iedereen

Debby: “Wat begon met de werkgeversmededeling en de dreiging ‘je gaat eruit’, is nu een nieuwe plek in dezelfde organisatie, met behoud van al zijn arbeidsvoorwaarden. Een mooi resultaat. Het geeft veel voldoening om tot een oplossing te komen die werkt voor iedereen. En mocht er weer iets spelen op juridisch gebied, of als het niet zo loopt als afgesproken met de werkgever, dan kan de klant direct weer contact met me opnemen. Dan kijk ik opnieuw naar zijn zaak en zal ik advies op maat bieden.”

Het gaat om het gevoel dat je achterlaat

Debby: “Voor mij draait het echt om de persoonlijke benadering. Ik wil dat de klant voelt: zij staat naast me, zij komt op voor mijn belangen. Ik kan slecht tegen onrecht, dat is één van mijn belangrijkste drijfveren geweest om jurist te worden. En ik help graag werknemers, omdat zij een zwakkere (rechts)positie hebben. Het voelt alsof zij tegenover hun ‘almachtige’ werkgever staan. Het is mooi dat ik dan rust kan brengen, mijn figuurlijke arm om iemand heen kan slaan. Ik denk dat het gevoel dat je bij een klant achterlaat, uiteindelijk net zo belangrijk is als de juridische kwaliteit en het resultaat dat je bereikt.” •

“Klaverblad wil een toekomstbestendige verzekeraar zijn met een focus op mensen vanuit gezonde groei.”

Verslag van de directie

Terugblik

Corona

We startten het jaar 2021 in de hoop dat het vaccinatieprogramma de invloed van corona op het dagelijks leven zou beperken. Toch bleef corona in het hele jaar een factor van betekenis. Periodes met meer en minder maatregelen wisselden elkaar af. Het vele digitale contact heeft zijn weerslag op de onderlinge verbondenheid binnen de organisatie en het contact met de assurantieadviseurs. De dienstverlening aan assurantieadviseurs en klanten hebben we desondanks op het gewenste niveau kunnen houden.

De verdiende premie is in 2021 met 8,1% gegroeid. Dit komt overeen met onze groeiambitie. Van invloed waren de natuurverschijnselen in het begin van het jaar en corona. Door de pandemie heeft er in 2021 in Nederland minder wegverkeer plaatsgevonden. Wel is het wegverkeer toegenomen ten opzichte van een jaar eerder, het jaar dat het virus haar intrede deed. Wij zien deze ontwikkeling terug in de claimfrequentie van onze motorrijtuigenportefeuille. Bovendien leidden de overheidsmaatregelen ertoe dat verzekerden een groter beroep deden op onze andere schadeverzekeringen, zoals aansprakelijkheid-, rechtsbijstand- en reisverzekeringen.

Stormen en watersnood

In 2021 liet de natuur op verschillende momenten van zich spreken. In het begin van het jaar zorgden dooi en hagel voor veel schade. Zo ook de stormen in februari en maart en het noodweer en een windhoos in juni in Leersum en omgeving. In juli maakten veel mensen in Limburg een heftige gebeurtenis mee. Hevige regenval zorgde daar voor veel wateroverlast en dijkdoorbraken met enorme schade voor veel mensen. Zowel particulieren als bedrijven. Klaverblad was goed voorbereid om haar klanten zo goed mogelijk te helpen en het melden en afwikkelen van schade zo eenvoudig mogelijk te maken. Samen met de samenwerkende assurantieadviseurs in het getroffen gebied, hebben we waar kon zo snel mogelijk een voorschot op de schadebetaling beschikbaar gesteld om de mensen te helpen en het leed een beetje te verzachten.

Ook in 2022 hebben we inmiddels te maken gehad met een aantal zware opeenvolgende stormen. Schades als gevolg van natuur- en klimaatverschijnselen zijn de laatste jaren eerder regel dan uitzondering. We onderzoeken dan ook de gevolgen die dit heeft voor de schadelast en de premies.

Voor catastrofes als de stormschades in februari is Klaverblad herverzekerd. De schadelast is omvangrijk en zal naar verwachting boven het eigen behoud van € 10 miljoen uitkomen. De schadelast zal een negatieve impact hebben op het resultaat, de combined ratio en de solvabiliteit.

Directe Schadeafhandeling WA

Per 1 juli 2021 werd Directe Schadeafhandeling (DSA) ingevoerd. Een initiatief van het Verbond van Verzekeraars. Een WA-verzekerde kan hierdoor met materiële schade die door een ander motorvoertuig is veroorzaakt terecht bij zijn eigen verzekeraar. We nemen enthousiast deel aan dit initiatief omdat klanten hierdoor met hulp van hun vertrouwde verzekeraar de schade eenvoudiger en efficiënter kunnen afhandelen.

Vrije advocaatkeuze

Met onze rechtsbijstandverzekering bieden wij klanten rechtshulp in natura. Klanten krijgen hulp van de medewerkers van Klaverblad Rechtsbijstand Stichting bij het oplossen van hun juridische problemen. Zo kunnen we ervoor zorgen dat ook hier de mens centraal staat door een persoonlijke aanpak, aandacht en toewijding. Alleen in gevallen waarin een gerechtelijke of administratieve procedure onontkoombaar is, hebben verzekerden het recht een externe rechtshulpverlener te kiezen. De kosten worden door Klaverblad gedragen.

Door een uitspraak van Kifid op 16 april 2021 werd het onzeker of deze manier van werken zou kunnen blijven bestaan. In deze uitspraak kwam namelijk aan de orde dat verzekerden bij elke schademelding (dus ook zonder dat een gerechtelijke of administratieve procedure onontkoombaar is) een externe rechtshulpverlener op kosten van Klaverblad konden inschakelen. Dit is duurder dan hulp van de medewerkers van Klaverblad Rechtsbijstand Stichting. Onze verwachting was dat hierdoor de premies zouden stijgen waardoor voor sommige mensen de toegang tot rechtspraak moeilijker zou worden. We zijn blij dat deze uitspraak in beroep niet heeft standgehouden en dat vrije advocaatkeuze niet in buitengerechtelijke trajecten geldt.

Contractgrenzen AOV

Afgelopen jaar maakte De Nederlandsche Bank bekend dat we anders met de contractgrenzen van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen moeten omgaan dan wij een aantal jaren geleden hadden afgesproken. Door deze nieuwe zienswijze kunnen we niet meer uitgaan van een eenjarige contractgrens maar moeten we arbeidsongeschiktheidsverzekeringen doorrekenen tot de eindleeftijd. Hierdoor worden alle toekomstig verwachte baten en lasten in het resultaat en eigen vermogen verwerkt op het moment dat een verzekering wordt afgesloten. Dit heeft als gevolg dat de volatiliteit van zowel de balans als van de omvang van de solvabiliteitseisen veel groter wordt aangezien schattingen, onzekere uitgangspunten en een volatiele markttrente in belangrijke mate bepalen welke baten en lasten in het vermogen worden verwerkt. De solvabiliteit zal daardoor niet meer zo stabiel kunnen blijven als we gewend zijn. Daarnaast hebben we moeten constateren dat verandering van regelgeving een grote invloed kan hebben op de continuïteit en stabiliteit van onze organisatie. We houden hier rekening mee in ons risicoprofiel.

De bepaling van de technische voorziening op eindleeftijd is een belangrijke en zeer materiële assumptie. We hebben deze doorgevoerd als een schattingswijziging. De impact van de lange contractgrens op de solvabiliteitsratio hebben we opgevangen met toekomstige beheersmaatregelen, die inhouden dat een sterke verslechtering van het risicoprofiel in de AOV-portefeuille zal worden opgevangen met premie-aanpassingen.

V.l.n.r: Matthijs Dee - Divisiemanager IT & Change, Esther Bodde - Manager HR & Facilities, Esther Oostrom - Divisiemanager Commercie, Maurice van der Putten - Divisiemanager Verzekeren

Management Team

Met de komst van Matthijs Dee als divisiemanager IT & Change en de toevoeging van Esther Bodde als Manager HR & Facilities, is het managementteam compleet. De vier divisiemanagers vormen samen met de directie het managementteam. We zijn blij dat het team compleet is, ook omdat dit voor de leidinggevenden in elke divisie betekent dat zij laagdrempelig toegang hebben tot het managementteam. Zo kunnen we op volle sterkte en vol vertrouwen de toekomst tegemoet.

Duurzaamheid

In ons beleggingsbeleid hebben we enkele duurzame keuzes gemaakt, zoals het volledig uitsluiten van de wapenindustrie. Samen met zeven andere middelgrote verzekeraars zijn we voor het eerst opgenomen in de Eerlijke Verzekeringwijzer. Klaverblad heeft de beste score van de nieuwkomers in het onderzoek, tegelijk wordt zichtbaar dat er op veel aspecten verbetering mogelijk en nodig is. Meer hierover staat in het hoofdstuk Duurzaam.

Stappen richting toekomstbeeld in 2021 en 2022

Ook in 2021 hebben we gewerkt aan het in 2020 geformuleerde Toekomstbeeld. Klaverblad wil een toekomstbestendige verzekeraar zijn met een focus op mensen en een gezonde groei. Om dat te bereiken hebben we aan onderstaande onderwerpen veel aandacht gegeven en zullen we dat ook in 2022 blijven doen.

Verbetering interne beheersing

Verbetering van de interne beheersing is nodig. Uit een self-assessment Informatiebeveiliging bleek in 2021 dat we aantoonbaar minder in control zijn over onze processen dan we zouden willen en moeten. De directie en de raad van commissarissen hebben naar aanleiding hiervan gesproken met de DNB. In 2022 krijgt dit een hoge prioriteit. We willen ons niveau verbeteren en willen bovendien voortdurend leren en verbeteren. Daarbij helpen risico-assessments ons: we zien wat we (nog) beter kunnen doen en leren als organisatie. Alleen zo kunnen we onze ongewoon goede dienstverlening blijven bieden aan onze klanten en assurantieadviseurs.

Nieuw systeem en werkwijze

We vervangen onze zelfgebouwde systemen voor het administreren van polissen en schades door een nieuw systeem. De keuze is gevallen op een pakketoplossing. Dit gaat Klaverblad helpen met het ontwikkelen naar een toekomstbestendige verzekeraar en geeft ons ook de ruimte om dicht bij onszelf te blijven. De implementatie van het systeem is onderdeel van een programma bij Klaverblad dat de komende jaren in een aantal stappen wordt gerealiseerd. In 2021 is veel voorbereidend werk hiervoor gedaan. In 2022 kunnen we starten met de implementatie van het nieuwe systeem.

Commerciële strategie

In 2021 hebben we in verschillende campagnes laten zien dat we er als Klaverblad voor mensen zijn. We willen mensen helpen en dat gaat wat ons betreft verder dan het vergoeden van een schade. We hebben bijvoorbeeld ook oog voor het menselijk aspect bij schade. In april introduceerden we daarom het e-book Verwerkverhaaltjes, waarmee we kinderen helpen bij het verwerken van de ervaring van een brand. In juli volgde de nieuwe commercial. Hierin geven we aan dat we samen willen werken met partijen die het beste met mensen voor heb-

ben. Dat heeft gevolgen voor keuzes die we maken zoals voor het beleggingsbeleid en de samenwerking met assurantieadviseurs. Voor de distributie van onze producten zien we assurantieadviseurs als onze belangrijkste partners. We werken steeds aan een optimale samenwerking en faciliteren de assurantieadviseur om zijn klanten goed te helpen.

Producten en productontwikkeling

Voor een gezonde groei is het belangrijk dat we goede service aan klanten en assurantieadviseurs leveren en producten die voldoen aan de behoeften van de klant. Klaverblad heeft al een compleet palet aan producten en er is ruimte voor maatwerk waar dat nodig is. In 2022 gaan we onze productontwikkeling verder professionaliseren zodat Klaverblad ook in de toekomst blijft aansluiten bij waar onze klanten behoefte aan hebben.

Leiderschap en cultuur

Om het beste te kunnen blijven bieden aan onze klanten, is het van belang dat we als organisatie voortdurend blijven leren. In 2021 hebben we via een leiderschapsprogramma gewerkt aan de onderwerpen eigenaarschap, samen voor succes en mens centraal. Dit programma is succesvol afgerond. In

2022 krijgt het programma een vervolg met een leiderschapstraject op maat. Er wordt dan expliciet gekeken naar de leerbehoefte van individuen en teams en wat zij nodig hebben om een volgende stap te maken. Naast het versterken van het leiderschap gaan we consistente transparante dialoog voeren over resultaat en gedrag. We bespreken, spreken af en spreken aan.

Functiehuis en beloningsbeleid

In 2021 hebben we gewerkt aan een nieuw functiehuis en beloningsbeleid dat beter aansluit bij de behoefte van de organisatie. Hiervoor moeten onze functieprofielen meer inzicht geven in de taken, verantwoordelijkheden en het gewenste gedrag. De functieprofielen voldeden daar niet volledig aan. Na de zomervakantie hebben we het schrijven van deze nieuwe functieprofielen opgepakt. Eind 2021 hebben we overeenstemming bereikt met de ondernemingsraad over een nieuwe pensioenregeling voor nieuwe en bestaande medewerkers. Dit is ook een belangrijk onderdeel van het beloningsbeleid. In 2022 verwachten we zowel een actueel functiegebouw inclusief functiewaarderingssysteem als een passend beloningsbeleid op te leveren dat aansluit bij het toekomstbeeld van Klaverblad. Het verschil tussen het hoogste salaris binnen Klaverblad en het gemiddelde is een factor 6.

Verder in 2022

Pensioen

De pensioenuitvoeringsovereenkomst liep in 2021 af, waardoor we tot een nieuwe pensioenregeling moesten komen. Van een middelloonregeling, die in de nieuwe pensioenwet niet meer mogelijk zal zijn, stappen we over op een Individual Defined Contribution (IDC)-pensioenregeling. De overgang van middelloonregeling naar IDC-pensioenregeling heeft gevolgen voor de pensioenopbouw voor medewerkers. Voor de overgang naar de nieuwe pensioenregeling

heeft Klaverblad een eenmalig (compensatie)budget van € 7,2 miljoen ter beschikking gesteld. Dit budget is in nauwe samenwerking en na onderhandelingen overeengekomen met de ondernemingsraad. De bestaande medewerkers moeten nog instemmen met de nieuwe IDC-regeling.

Economie

De inval van Rusland in Oekraïne in februari 2022 zorgt voor veel leed onder de inwoners van Oekraïne. De internationale gemeenschap heeft sancties in werking gesteld. De oorlog en sancties leiden tot een stijging van de grondstofprijzen zoals olie en gas, waarvan de wereld sterk afhankelijk is van Rusland. De oorlog leidt op de financiële markten tot onzekerheden en prijsstijgingen van consumentengoederen. De aandelenkoersen zijn begin 2022 erg volatiel geweest en de inflatie neemt toe. De impact voor Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. op haar verzekeringsdekkingen schatten we in op zeer beperkt. De impact van koersmutaties op de waarde van de beleggingen van Klaverblad is materieel. Gezien de onzekerheid en de voortdurend veranderende omstandigheden, is een betrouwbare schatting van de impact op dit moment niet te geven. Klaverblad heeft gevoeligheden en stress scenario's bepaald voor een situatie waarin aandelenkoersen fors dalen en voor inflatie. Op basis van de volatilitéit van de koersen in de eerste drie maanden van 2022 is de verwachting dat Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. ruim aan haar interne solvabiliteitsnorm en daarmee de wettelijk vastgestelde norm blijft voldoen.

De verwachting is dat de hoge inflatie voorlopig aanblijft met als gevolg oplopende rentes. De inflatie is vooral hoog door de hoge energieprijzen. Cao-salarisverhogingen zijn sterk verweven met de inflatiecijfers. Voor 2022 en 2023 zijn salarisverhogingen van 2,75% overeengekomen. Waardoor we de komende jaren voor een groot deel weten waar we aan toe zijn. De oplopende rentes hebben ook invloed

op de waarde van obligaties en de verplichtingen en daarmee is het effect voor Klaverblad deels afgedekt.

De werkloosheid blijft laag (zo'n 3,5%). Er zijn meer vacatures dan werkzoekenden en met de ambities die we hebben kan het een uitdaging zijn om de juiste mensen aan te trekken. Tegelijkertijd willen we medewerkers die waarde toevoegen aan Klaverblad behouden.

Twee jaar corona heeft tot op heden financieel weinig invloed gehad op Klaverblad. Met de boosterprik en het openen van de maatschappij in 2022, gaat het openbare leven weer meer naar het oude normaal. Door de coronapandemie zijn Klaverblad medewerkers vaak vanuit huis gaan werken. In 2022 willen we naar een 50-50 situatie. Medewerkers kunnen dan zowel thuis als op kantoor werken. De verwachting is dat bedrijven en overheden ook deze stap zullen maken. Hierdoor zal de druk op het wegennet verminderen.

Voor en met wie

Klaverblad en haar medewerkers zijn zelfkritisch en willen continu leren en verbeteren. Interne en externe toezichthouders helpen ons hierbij.

Klanten

We willen mensen helpen met onze verzekeringen en onze dienstverlening. We verzekeren consumenten, zzp'ers, MKB en agrariërs met onze schade- en inkomensverzekeringen. Een klant die een verzekering afsluit, kan erop vertrouwen dat hij goed wordt geholpen als hij een schade heeft. In onze dienstverlening staat persoonlijk contact voorop. We werken voortdurend aan het verbeteren van onze dienstverlening en onderzoeken regelmatig wat onze klanten ervan vinden. Sinds 2021 gebruiken we de Net Promotor Score (NPS). Deze score geeft aan in

hoeverre onze eigen klanten Klaverblad zullen aanbevelen en loopt van -100 tot +100. De NPS score van Klaverblad was in 2021 +69, een score om trots op te zijn.

Assurantieadviseurs

Om onze klanten goed te kunnen helpen werken we nauw samen met assurantieadviseurs. Een assurantieadviseur staat direct in verbinding met zijn klanten en kent hun specifieke situatie. In combinatie met zijn kennis van zaken kan hij zo naast de klanten staan en hun belangen naar ons toe vertegenwoordigen. We werken graag samen met assurantieadviseurs die bij ons passen en faciliteren hen om hun klanten zo goed mogelijk te helpen. Onze rayon- en relatiemanagers zorgen voor aandacht en ondersteuning. Voor (complexe) zakelijke risico's (veelal agrarisch) kan een assurantieadviseur een beroep doen op onze maatwerkdienst voor ondersteuning bij de inspectie en het offertetraject.

Ook de tevredenheid van de assurantieadviseurs die met ons samenwerken hebben we in 2021 gemeten. Dit resulteerde in een algemeen rapportcijfer van 8,1. De assurantieadviseurs voelen zich gewaardeerd door Klaverblad; zij geven daarvoor een 8,4. De tevredenheid over het contact met de medewerkers krijgt een 8,3. Ondanks dat er verbeteringen nodig zijn in de digitale dienstverlening (rapportcijfer 7,3), krijgen we een hoge algemene waardering. De manier waarop we met mensen omgaan, maakt ons onderscheidend. Dat willen we dan ook zeker behouden.

We zijn erg blij met de goede samenwerking met assurantieadviseurs en zijn er trots op dat we met veel van hen al heel lang samenwerken. In 2021 vierden we met 166 assuratiekantoren een samenwerkingsjubileum van 12,5 jaar of langer. Bij vier van deze kantoren ging het om een vijftigjarige samenwerking en bij vijf kantoren zelfs om een zestigjarige samenwerking.

Medewerkers

Net als in 2020 heeft corona in 2021 veel van de flexibiliteit van onze medewerkers gevraagd. In sommige periodes was het mogelijk om elkaar iets meer op kantoor te ontmoeten, maar we werkten vooral vanuit huis. We hebben daarom actief gezocht naar manieren om de onderlinge verbinding te blijven behouden en versterken. In de eerste helft van het jaar hebben we dat onder andere gedaan met het Samen Fit-programma, waarin verschillende activiteiten werden aangeboden om online in contact met elkaar te staan en de lichamelijke en mentale fitheid te bevorderen. Zo deed een groot deel van de medewerkers mee aan een wandelcompetitie met behulp van de Ommetje-app en aan een online escaperoom. Daarnaast werden bijvoorbeeld workshops stoeyoga, gezonde voeding en online koffiemomenten aangeboden.

We zijn trots op de manier waarop we met elkaar onder deze bijzondere omstandigheden veel hebben weten te bereiken. Uit een medewerkers onderzoek in 2021 blijkt dat Klaverblad-medewerkers erg tevreden zijn over het werken bij Klaverblad. Het gemiddelde cijfer is 8,3.

In de toekomst willen we als zelfstandige verzekeraar het beste kunnen bieden aan onze klanten. Dat kunnen we alleen met de hulp en ontwikkeling van iedereen bij Klaverblad. We willen graag dat alle collega's trots zijn op Klaverblad en vanuit die houding optimaal bijdragen aan de doelen van Klaverblad. Het ondernemerschap en verantwoordelijkheidsgevoel willen we daarom verder ontwikkelen en samen leren om het steeds beter te doen.

Als vertegenwoordiger van de medewerkers heeft de ondernemingsraad veel meegedacht over de verdere ontwikkeling van Klaverblad. We zijn blij met de goede samenwerking met de ondernemingsraad en bedanken de ondernemingsraad voor hun bijdrage.

Aan het einde van 2021 waren bij Klaverblad 414 medewerkers werkzaam. Hiervan zijn 46% vrouw en 54% man. De afspiegeling in leidinggevende posities is ongeveer gelijk: 44% om 56%. In Nederland werkt het merendeel van de vrouwen deeltijd, ook bij Klaverblad is dat het geval. 79% van de parttimers is vrouw en van de fulltimers is 40% vrouw.

Toezichthouders

Per 2021 heeft DNB een nieuwe toezichtmethodiek geïntroduceerd. Deze methodiek is meer data gedreven en moet voor een grotere uniformiteit in het toezicht zorgen. DNB heeft in een gesprek de toezichtaanpak toegelicht en aangegeven dat Klaverblad door DNB is ingedeeld in de laagste impactklasse. Hierbij hoort een zogenaamd adaptief toezicht: individueel contact wordt alleen gezocht als daar aanleiding voor is. In vergelijking met de hogere impactklassen is de duur en omvang van mitigatie bij verhoogde risico's beperkt. Klaverblad heeft op verzoek van DNB in 2021 een self-assessment Informatiebeveiliging gedaan. Klaverblad gaat in 2022 verder met de verbetering van de processen. Daarnaast is voor Klaverblad de ontwikkeling met betrekking tot de contractgrenzen bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen en de zienswijze van DNB van belang geweest.

Naar aanleiding van gesprekken met de AFM over de verhouding tussen Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. en Klaverblad Rechtsbijstand Stichting over de rol van de bestuurders van de Klaverblad Rechtsbijstand Stichting hebben we, naast al bestaande maatregelen, extra maatregelen genomen om de onafhankelijke dienstverlening te waarborgen.

Tot slot

Al sinds 1850 leveren wij op onze eigen wijze een belangrijke bijdrage aan de samenleving. We helpen mensen met onze verzekeringen.

Er voor de ander zijn, dat willen we nog heel lang doen. Daarom is het van belang om een toekomstbestendige organisatie te zijn en blijven. Daar werken we hard aan. We kijken er dan ook naar uit om ook in 2022 de verbinding met onze medewerkers, klanten, assurantieadviseurs en alle andere mensen die bij onze organisatie betrokken zijn verder te versterken. •

Duurzaamheid en verantwoord ondernemen

Als verzekeraar willen we mensen helpen als ze ons nodig hebben. Ons doel is om de meest menselijke verzekeraar te zijn. Het is onze missie bij te dragen aan een goed functionerende samenleving. Duurzaamheid en verantwoord ondernemen maken daar onderdeel van uit.

Vanuit onze missie, visie en overtuigingen hebben we vijf duurzaamheidsthema's geselecteerd die passen bij wie we zijn en waar we impact op kunnen hebben. Dat zijn:

- 1 Klimaatverandering
- 2 Biodiversiteit
- 3 Bijdragen aan het welzijn van mensen door focus op goede gezondheid
- 4 Bijdragen aan welzijn van mensen door goede werk/privé balans
- 5 Mens centraal

We hebben deze thema's gekoppeld aan de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Zo kunnen we herkenbaar communiceren over de acties die we ondernemen en de beoogde en gerealiseerde impact. De SDG's die horen bij de genoemde thema's zijn Klimaat (SDG 13), Duurzame energie (SDG 7), Leven op het land (SDG 15), Goede gezondheid en welzijn (SDG 3) en Eerlijk werk en economische groei (SDG 8).

Ontwikkelingen in 2021 – Beleggingsbeleid

We vinden het logisch dat de premies, als onderdeel van het verzekeringsproduct, op duurzame en maatschappelijk verantwoorde wijze worden belegd. Naast de maatschappelijke bijdrage heeft Klaverblad de overtuiging dat we, ook als middelgrote verzekeraar, impact hebben op het realiseren van een duurzame wereld. Wij gaan er daarbij van uit dat het toepassen van duurzaamheidscriteria op de lange termijn een positief effect heeft op het risico-rendementsprofiel van de portefeuille. Daarom en vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheid, gaat Klaverblad verder dan wat wet- en regelgeving op dit moment van ons eist.

Onze overtuigingen en beleggingsprincipes staan in ons duurzame en verantwoorde beleggingsbeleid. Een van onze belangrijke inrichtingsprincipes is dat wij het heel belangrijk vinden om onze eigen verantwoordelijkheid te nemen en ook vermogensbeheerders uit te dagen op hun duurzame beleggingsbeleid. Om invloed uit te oefenen op de portefeuilles, beleggen we niet in fondsen. Enige uitzondering hierop is onze hypotheekportefeuille. We hebben daarom voor 86% van de portefeuille de vrijheid om onze eigen keuzes te maken.

We beleggen alleen in aandelen en obligaties van grote bedrijven en moderne rechtstaten waar mens en milieu worden gerespecteerd en waar goed ondernemingsbestuur en goede governance is gewaarborgd. Klaverblad investeert niet in bedrijven die niet voldoen aan de UN Global Compact-principes en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Verder sluiten we de volgende bedrijfsactiviteiten uit:

1 Wapens

2 Tabak

3 Pornografische industrie

4 Investerings in kolen (indien steenkoolextractie meer dan 10% van de omzet uitmaakt)

Op de website van Klaverblad staat een compleet overzicht (uitsluitingenlijst) van de bedrijven, sectoren en landen waar Klaverblad niet in belegt.

Wij houden ons aan het IMVO-convenant waar de Code Duurzaam Beleggen onderdeel van is. Ook hebben wij ons samen met vijftig andere organisaties uit de financiële sector gecommitteerd aan het nationaal Klimaatakkoord. Dit akkoord heeft tot doel de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 2 en bij voorkeur tot hooguit 1,5 graden. Dit kunnen we bereiken door de uitstoot van broeikasgassen in Europa uiterlijk in 2030 op een kosteneffectieve wijze met 55% te verminderen ten opzichte van 1990.

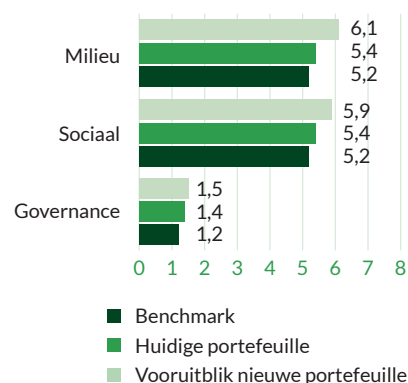
Daarnaast hebben we de biodiversiteitsbelofte ondertekend. Met deze belofte committeren wij ons om met onze investeringen het verlies van biodiversiteit om te buigen naar biodiversiteitsherstel. Er wordt in 2022 een top over biodiversiteit georganiseerd in Canada en de verwachting is dat er, net als bij het klimaatakkoord van Parijs, meer internationale kaders voor regelgeving komen die ook voor de financiële sector relevant zijn. Door als verzekeraar de belofte te ondertekenen, kunnen we alvast gebruikmaken van bestaande kennis en ervaring en onze portefeuilles inrichten met aandacht voor biodiversiteitsherstel.

Vooruitlopend op ons stem- en engagementbeleid, dat we in 2022 vastleggen, hebben we in 2021 een collectief engagement-initiatief ondertekend. Het initiatief wil ontbossing tegengaan en is gestart door een werkgroep van verzekeraars, maatschappelijke organisaties en ministeries.

Aandelen

BNP Asset Management beheert onze Europese aandelenportefeuille op basis van een discretionair mandaat. In 2021 hebben wij onze aandelenportefeuille grondig geëvalueerd en onze beleggingsrichtlijnen herijkt. Zo geven we nu naast een CO₂-reductiedoelstelling, criteria mee waar onze beleggingen aan moeten voldoen op het gebied van milieu, sociaal en governance: oftewel ESG (Environmental, Social en Governance). Bij het bepalen van die criteria kiezen we er bewust voor om niet alleen in bedrijven die nú een goede ESG-score hebben te beleggen, maar ook in bedrijven die naast een lage ESG-score een helder beleid en voornemen hebben om dit te verbeteren. Daarnaast wordt in het nieuwe mandaat nadruk gelegd op de door ons geselecteerde SDG's. Bedrijven die goed scoren op deze SDG's krijgen extra gewicht in de beleggingsportefeuille. De verwachting is dat we in de loop van het tweede kwartaal van 2022 de transitie naar het nieuwe mandaat uitvoeren.

Onze huidige aandelenportefeuille bevat de volgende ESG-scores:

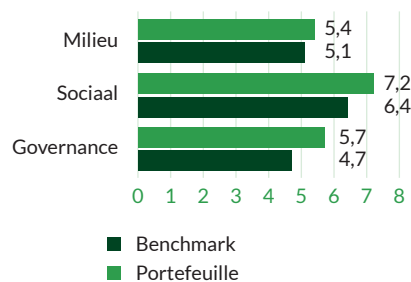

0 is slecht, 10 is goed

Bedrijfsobligaties

In lijn met het beleid in 2021 zijn in april de Euro investment grade-bedrijfsobligaties omgezet naar een nieuw mandaat. De beleggingen vinden plaats op basis van het duurzame en verantwoorde beleggingsbeleid van Klaverblad aangevuld met het duurzame beleid van de vermogensbeheerder Candriam. Het duurzame beleid van Candriam vult het beleid van Klaverblad bijvoorbeeld aan door dierenwelzijnscriteria mee te nemen in de uitvoering van engagement met bedrijven.

Onze huidige bedrijfsobligatieportefeuille bevat de volgende ESG-scores:

0 is slecht, 10 is goed

CO₂-voetafdruk

Voor onze aandelen-, bedrijfsobligatie- en hypotheekportefeuille meet de vermogensbeheerder de CO₂-voetafdruk. In onderstaande tabel staat wat onze voetafdruk is.

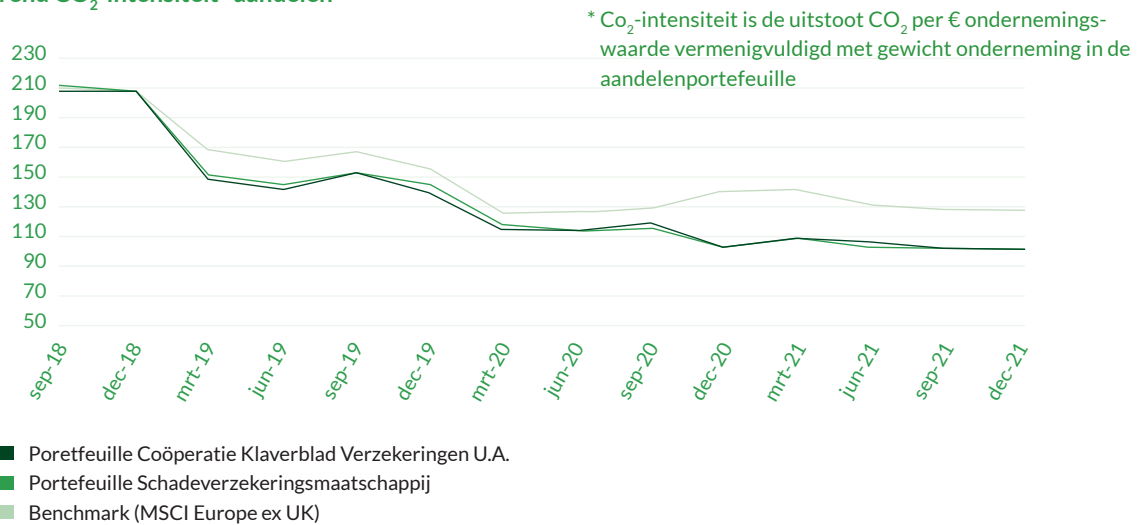
De CO₂-voetafdruk is gebaseerd op zowel scope 1- als scope 2-gegevens. Scope 3-gegevens* van goede kwaliteit bestaan momenteel niet vanwege de complexiteit om dit te meten en te controleren.

- > Scope 1-emissies zijn directe emissies van een bedrijf.
- > Scope 2-emissies zijn indirecte emissies bij de opwekking van gekochte energie.
- > Scope 3-emissies zijn alle indirecte emissies (niet opgenomen in scope 2) die voorkomen in de waardeketen van het rapporterende bedrijf, met inbegrip van zowel upstream als downstream emissies.

CO ₂ -voetafdruk per portefeuille	Euro (miljoen)	Waarvan relevant Euro (miljoen)	Ton CO ₂ per 1 miljoen geïnvesteerd vermogen portefeuille	Ton CO ₂ per 1 miljoen geïnvesteerd vermogen benchmark	Totale ton CO ₂ portefeuille
Aandelen portefeuille	259	259	114	143	29.526
Bedrijfsobligaties Investment Grade	118	118	55	104	6.490
Hypotheek	100	100	7,3	n.v.t.	730
Totaal	477				

Eind 2018 zijn we het commitment aangegaan om de CO₂-voetafdruk in onze portefeuilles te reduceren. Sinds september 2018 meten we de CO₂-intensiteit van de aandelenportefeuille en is deze meer dan gehalveerd.

Trend CO₂-intensiteit* aandelen

Ontwikkelingen in 2021 – Bedrijfsvoering

In 2021 is het thema duurzaamheid verankerd in onze governance. Sinds 2019 is bij Klaverblad de Beweging Duurzaam actief. Een beweging waarin alle bedrijfsonderdelen vertegenwoordigd zijn en die een duurzame bedrijfsvoering bij Klaverblad stimuleert. Samen met deze beweging gaan we in 2022 onze visie voor duurzaamheid scherper formuleren en uitwerken in een routekaart met activiteiten voor de toekomst.

We hebben in 2021 een interne campagne opgezet: 52 weken Duurzaam Klaverblad. Hiermee willen we iedereen binnen Klaverblad bewustmaken van het thema duurzaamheid en inspireren om zelf duurzame keuzes te maken.

Ook onze commercial 'Het beste met mensen voor hebben' was voor het eerst te zien. Hierin benoemen we dat we de Code Duurzaam Beleggen volgen: we kijken verder dan winst en rendement, naar wat goed is voor mensen.

In het kantoorgebouw van Klaverblad hebben we verschillende duurzame verbeteringen aangebracht. De verwarming en koeling van een deel van het gebouw, doen we met een warmtepomp; zo ver-

lagen we ons gasverbruik. Verder kiezen we steeds vaker voor duurzame oplossingen bij het vervangen van installaties. Zo gebruiken we op steeds meer plekken in het gebouw ledverlichting, wat zorgt voor een lager energiegebruik.

Sinds 2020 communiceren we steeds meer digitaal met klanten en assurantieadviseurs. Eind 2021 communiceren we in bijna een derde van alle schadeverzekeringen digitaal. Dit draagt bij aan het verminderen van de CO₂-uitstoot.

Ook in 2021 hebben we wederom onze gebruikte laptops, pc's en toebehoren gedoneerd aan Stichting EcoWare. Zo'n 150 stuks in totaal. Stichting EcoWare zorgt dat goederen een tweede leven krijgen bij mensen die dat nodig hebben. Dat kunnen mensen zijn in een re-integratieproject of minima. Door de lockdown en het thuisonderwijs was de vraag naar deze hulpmiddelen enorm.

Wat gaan we doen in 2022

Duurzaam beleggen

Ons duurzame en verantwoorde beleggingsbeleid stamt uit 2020. In 2021 zijn de ontwikkelingen op het gebied van duurzaam beleggen snel gegaan. Deze ontwikkelingen en onze eigen voortschrijdende inzichten voeren we door in een nieuwe versie van ons beleid dat we in 2022 publiceren.

In 2022 geven we ook weer aandacht aan transparantie over het gevoerde beleid en de resultaten daarvan. We rapporteren al over onze CO₂ uitstoot van 2/3e van de portefeuille. Het overige deel bestaat uit Europese staatsobligaties. Deze nemen we vanaf 2022 ook mee in onze rapportages. In 2022 stellen we daarnaast ook de reductiedoelen vast en rapporteren we daarover.

In 2022 implementeren we ons nieuwe aandelenmandaat en stellen we het voting- en engagementbeleid op. Inzet van dit beleid is om actief gebruik te maken van ons stemrecht in lijn met de duurzame en verantwoorde doelstellingen.

Duurzame bedrijfsvoering

Naast onze beleggingen maken we ook steeds meer duurzame keuzes in de bedrijfsvoering. De Beweging Duurzaam binnen Klaverblad stimuleert deze ontwikkelingen. In 2022 gaan we een visie, beleidsdocument en roadmap opstellen die richting geeft aan en zorgt voor een versnelling bij het implementeren van duurzaamheid binnen Klaverblad. De visie, het beleidsdocument en de roadmap moeten zo handzaam en praktisch zijn, dat ze kunnen dienen als basis voor het behalen van duurzame doelstellingen en plannen van aanpak. De visie definiëren we langs vijf pijlers:

- > Beleggen (vermogensbeheer en vastgoed)
- > HR (mensen, arbeidsvoorwaarden)
- > Producten en marketing (dienstverlening, claims en acceptatiebeleid, distributie, sponsoring)
- > Kantoor (werken van morgen, mobiliteit)
- > Uitbesteding (derde partijen waar we mee samenwerken)

We laten in 2022 één van onze oude panden (de Leeuwenhoek) zo duurzaam mogelijk slopen. Het gesloopte gedeelte zal zo veel mogelijk als grondstof worden hergebruikt. Verder hebben we onze afval-

stromen beter in kaart gebracht. We produceren zo minder restafval en werken toe naar het principe van het leveren van grondstoffen.

Verder bevorderen we de vitaliteit van onze medewerkers door het aanbieden van een gezond assortiment in de bedrijfsrestaurant, het aanbieden van fruit op de afdelingen en het aanbieden van gefilterd water.

Ook op het gebied van social return on investment (SROI) dragen we bij door onder andere het dagelijks onderhoud aan de koffiemachines en het tuinonderhoud uit te laten voeren door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit aspect nemen we mee bij al onze aanbestedingen. •

Financiële prestaties

Over het boekjaar 2021 heeft Klaverblad Verzekeringen een winst geboekt van € 131,9 miljoen (2020: winst van € 2,3 miljoen). Het resultaat is positief beïnvloed door schattingswijzigingen in de technische voorziening met een impact van € 105 miljoen. Zonder deze eenmalige baten en lasten, bedraagt het nettoresultaat circa € 27 miljoen positief. Verder is het resultaat positief beïnvloed door de koersstijgingen van de beleggingen.

Het resultaat technische rekening schadeverzekeringen was in 2021 als gevolg van de schattingswijzigingen uitzonderlijk positief met € 134,0 miljoen (2020: € 1,6 miljoen negatief). Exclusief deze schattingswijzigingen zou het resultaat technische rekening € 6,6 miljoen negatief bedragen. Het rendement op de kernactiviteiten moet omhoog en om dat te bereiken worden investeringen gedaan in de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

In 2021 is een belangrijke assumptie voor de bepaling van de premievoorziening voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen aangepast vanwege een hernieuwde zienswijze van De Nederlandsche Bank. Door deze interpretatie worden de toekomstig verwachte resultaten tot einde contractlooptijd van de verzekeringen opgenomen op de balans. Het resultaat is een eenmalige incidentele bruto bate van € 159 miljoen. De schatting van de claimbehandelingskosten in de premievoorziening heeft geleid tot een eenmalige bruto last van € 7,0 miljoen. Tot slot is naar aanleiding van analyse op de uitloop van letselschades de schadevoorziening verhoogd met € 11,5

miljoen (bruto). Deze posten zijn nader toegelicht in de jaarrekening in de paragraaf schattingswijzigingen alsmede in de toelichting van de jaarrekening.

Op de financiële markten zorgde het wereldwijde vaccinatieprogramma voor stabiliteit en optimisme. Het rentebeleid van de belangrijkste economieën en de toename van de consumptieve bestedingen stimuleerde economische groei en een stijging van de aandelenkoersen. Doordat Klaverblad aandelen in haar beleggingsportefeuille aanhoudt, is het beleggingsresultaat gevoelig voor bewegingen in de aandelenkoersen. In 2021 heeft dit zeer positief uitgedrukt. Over het hele jaar bezien heeft de totale beleggingsportefeuille een positief beleggingsresultaat behaald van € 52,2 miljoen.

De bedrijfskosten (excl. provisiekosten) zijn toegenomen, echter door de groei van de premies is de bedrijfskostenratio stabiel: 13%. We willen de omvang van de bedrijfskosten structureel verlagen en de bedrijfskostenratio verder verbeteren naar een marktconform niveau. De migratie naar een bewezen toekomstbestendig verzekeringstechnische administratie gaat helpen dit te realiseren. De migratie zal de komende jaren worden gerealiseerd. Ook blijft Klaverblad investeren in een verdere verbetering van de bedrijfsvoering.

We hebben extra kosten door een eenmalige pensioencompensatie van € 7,2 miljoen voor de overgang van een middelloon regeling naar een beschikbare premieregeling.

Resultaten per verzekerings- branche

De combined ratio voor alle verzekeringsbranches komt uit op 106% (2020: 98%). De genormaliseerde combined ratio bedraagt 99% en is daarmee licht verslechterd ten opzichte van vorig jaar. Bij de genormaliseerde combined ratio is de eenmalige last van € 11,5 miljoen voor verhoging van letselschades niet meegenomen. Klaverblad streeft naar een combined ratio van maximaal 95%. Het rendement op de kernactiviteiten moet omhoog en om dat te bereiken worden investeringen gedaan in de bedrijfsvoering.

Bij medisch is de combined ratio toegenomen door het gestegen aantal claimdossiers en door de toegenomen kosten.

Bij de branche brand was er net als vorig boekjaar sprake van schades veroorzaakt door extreem weer. In het begin van het jaar zorgden dooi- en

hagelschades voor veel schade. Zo ook de stormen in februari en maart en het noodweer in juni. In juli was er veel regenval en liepen de rivieren over, waardoor delen van Limburg onderwater liepen. Desondanks is de combined ratio bij brand beter door minder grote schades en de groei van de brutopremies.

De combined ratio van motorrijtuigen en andere schadeverzekeringen bedroeg 120% door eenmalige verhoging van de voorziening ten behoeve van letselschades. De schadelast, zonder verhoging van letselschades, is ongeveer op hetzelfde niveau als een jaar eerder (107%). Als gevolg van de overheidmaatregelen, ter voorkoming van verspreiding van het coronavirus, is er minder wegverkeer geweest en werd er meer beroep gedaan op aansprakelijkheid- en rechtsbijstandverzekeringen.

	Schaderatio ¹		Combined ratio ²	
	2021	2020	2021	2020
Medisch	78%	62%	94%	78%
Brand	56%	62%	97%	104%
Motorrijtuigen	87%	75%	120%	104%
Andere schadeverzekeringen ³	84%	69%	120%	107%
Totaal	74%	67%	106%	98%

1 De schaderatio is de geleden schade gedeeld door de verdiende premie. Waarbij de markteffecten en de mutatie in de risicomarge in de verdiende premie buiten beschouwing gelaten worden.

2 De combined ratio is de som van de geleden schade, bedrijfskosten en herverzekeringresultaat gedeeld door de verdiende premie. De berekeningswijze van de combined ratio is een interne maatstaf voor de winstgevendheid op verzekeringsproducten. De resultaten uit markteffecten, beleggingsopbrengsten en de mutatie in de risicomarge worden buiten beschouwing gelaten.

3 Andere schadeverzekeringen bestaan voornamelijk uit aansprakelijkheid- en rechtsbijstandverzekeringen.

In 2021 hebben alle verzekeringsproducten bijgedragen aan de groei van de bruto premies, welke boven verwachting is gestegen. De ontwikkeling van de bruto premies 2021 ten opzichte van 2020 toont het volgende beeld:

	Bruto premies		
	2021	2020	Groei in %
Medisch	55.486	52.876	5%
Brand	72.111	64.912	11%
Motorrijtuigen	56.770	53.693	6%
Andere schadeverzekeringen	31.541	28.327	11%
Totaal	215.908	199.808	8%

Solvabiliteit

De SCR-ratio van Klaverblad Verzekeringen bedraagt 260% (2020: 337%) en voldoet ruimschoots aan de wettelijke en interne eisen. De solvabiliteitspositie is gedaald, met name als gevolg van de stijging van het risicoprofiel en door bijreserveringen op letselschades. De aanpassing van de contractgrens naar eindleeftijd voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen heeft geleid tot een forse toename van het eigen vermogen en het vereist kapitaal. Bij de berekeningen is gebruik gemaakt van een toekomstige beheersmaatregel (FMA), welke is vastgelegd in het interventiemodel uit het beleidsdocument beleid portefeuilleherziening arbeidsongeschiktheid. Als gevolg van de aanpassing van de contractgrens is ook het renteprofiel van de verplichtingen gewijzigd. Begin 2022 is hierop geanticipeerd door de aanschaf van obligaties met langere looptijd. In 2022 wordt het risicokader en het balansmanagementproces tegen het licht gehouden en wordt beoordeeld of de strategische asset allocatie moet wijzigen.

De Nederlandsche Bank heeft aangegeven in 2022 een onderzoek te starten naar de toepassing van de contractgrens in combinatie met de FMA door de gehele markt. Er bestaat een onzekerheid dat hier aanvullende verwachtingen ten aanzien van de toepassing van de FMA uit naar voren komen. Zodra het onderzoek is afgerond en de resultaten gedeeld zijn, kunnen we bepalen wat de impact op de toepassing van de FMA voor Klaverblad betekent.

	SCR-ratio 2021	SCR-ratio 2020	Interne norm solvabiliteit
Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. (Groep)	260%	337%	> 140%
Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.	166%	183%	> 140%

“ We zijn fair en geven mensen waar ze recht op hebben.”

Governance en risicomanagement

‘Governance’ is de manier waarop een organisatie bestuurd en beheerst wordt en het toezicht daarop. Klaverblad Verzekeringen hecht veel waarde aan een goede governance. Wij hebben onze bedrijfsvoering zo ingericht dat een goede werking van de governance gewaarborgd is. In onze bedrijfsvoering wegen wij de belangen van alle stakeholders, waaronder de belangen van de klanten, evenwichtig af. In dit hoofdstuk laten we zien hoe onze governance en ons risicomanagement is vormgegeven.

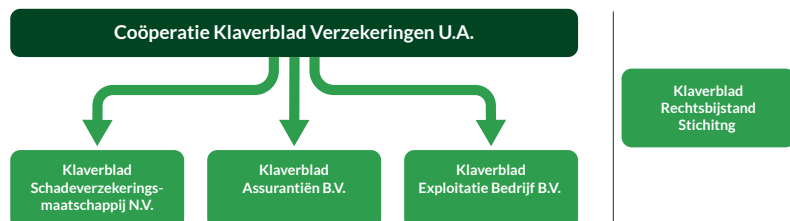
Juridische structuur Klaverblad Verzekeringen

Klaverblad Verzekeringen is een verzekeringsgroep met aan het hoofd Coöperatie Klaverblad Verzekering-

ringen U.A. (hierna ‘de Coöperatie’). Daaronder vallen een verzekeringsmaatschappij Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. en twee besloten vennootschappen Klaverblad Assurantiën B.V. en Klaverblad Exploitatie Bedrijf B.V.

In organisatorisch opzicht is de groep één geheel. De Coöperatie zorgt voor de governance van de hele groep. Alle medewerkers zijn in dienst van de Coöperatie en leggen uiteindelijk verantwoording af aan de directie. Als een medewerker zich uit hoofde van zijn functie onafhankelijk van de directie moet kunnen opstellen, dan is dat gewaarborgd door middel van charters en reglementen.

De juridische structuur ziet er schematisch als volgt uit:

Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.

Klaverblad is een Coöperatie. De leden zijn natuurlijke en rechtspersonen die een lopende verzekering hebben bij Klaverblad Verzekeringen.

Op de Coöperatie is het verplichte structuurregime van toepassing. Op grond daarvan heeft zij een directie en een raad van commissarissen. De algemene vergadering van leden (ledenvergadering) benoemt de directeuren en de commissarissen op basis van een voordracht van de raad van commissarissen. Ook stelt zij de jaarrekening vast. De ledenvergadering heeft geen wettelijke taak bij het besturen van de Coöperatie of het toezicht hierop. De ledenvergadering vindt in ieder geval één keer per jaar plaats. Als het nodig is, dan kunnen extra ledenvergaderingen worden gehouden. De ledenvergadering wordt bijeengeroepen door advertenties in twee landelijke dagbladen.

In de statuten van de Coöperatie zijn onder andere de omvang, samenstelling, taken en bevoegdheden van de directie en van de raad van commissarissen vastgelegd. Ook staan in de statuten regels over de ledenvergadering. Op voorstel van de directie of van de raad van commissarissen kan de ledenvergadering besluiten de statuten te wijzigen. Hiervoor is een tweederdemeerderheid nodig van de stemmen die worden uitgebracht tijdens de ledenvergadering.

Dochterondernemingen

De Coöperatie is enig aandeelhouder van de volgende dochterondernemingen.

- > Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. is verantwoordelijk voor de uitvoering van het schadeverzekeringsbedrijf.
- > Klaverblad Assurantiën B.V. bemiddelt in schadeverzekeringen van Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.
- > Klaverblad Exploitatie Bedrijf B.V. exploiteert kantoorgebouwen waaronder het kantorencomplex van Klaverblad Verzekeringen.

De directie en de raad van commissarissen van de Coöperatie zijn ook de directie en de raad van commissarissen van de verzekeringsmaatschappij. De directie van de Coöperatie is ook de directie van de besloten vennootschappen.

Stichting

Klaverblad Verzekeringen heeft een band met de Klaverblad Rechtsbijstand Stichting. Deze onafhankelijke stichting is verantwoordelijk voor de uitvoering van de rechtsbijstand voor verzekerden van Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. De stichting maakt daarbij gebruik van de faciliteiten die de Coöperatie beschikbaar stelt.

Bestuur, toezicht en verantwoording

Directie

Klaverblad Verzekeringen wordt bestuurd door één statutaire directie die eindverantwoordelijk is voor Klaverblad Verzekeringen. De statutaire directie bestaat uit twee personen.

De besluitvorming binnen de directie is collegiaal en de directie is als geheel verantwoordelijk voor het gevoerde beleid. De onderlinge verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen de directieleden ligt vast in het directiereglement. Dit reglement is te vinden op de website van Klaverblad Verzekeringen.

De directie bepaalt het dagelijks beleid van Klaverblad Verzekeringen. De betrouwbaarheid van directieleden is getoetst door Klaverblad Verzekeringen zelf en door De Nederlandsche Bank. Directieleden beschikken over de kennis en vaardigheden en het professionele gedrag die volgens regelgeving en maatschappelijke opvattingen noodzakelijk zijn om als bestuurder van een verzekeringsmaatschappij te kunnen functioneren. De directie streeft naar een evenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen.

De uitvoering hiervan is gezien de proportionaliteit lastig. De bepaling in de wet wordt meegewogen op het moment dat benoeming van een directielid aan de orde is.

Om de juiste samenstelling van de directie en de geschiktheid van directeuren te waarborgen, maken de raad van commissarissen en de directie bij een vacature gebruik van een vastgelegde procedure, een geschiktheidsmatrix en een profielschets.

Binnen Klaverblad fungeert onder de directie een aantal divisie managers. De directie, divisie managers en de manager HR vormen samen het managementteam. Zij overleggen tweewekelijks in het managementteamoverleg. In dit overleg wordt gestreefd naar consensus. Als dit niet bereikt wordt, dan beslist de directie.

Onder het managementteam fungeert een aantal managers en/of teamleiders. Een manager geeft leiding aan een afdeling en zorgt voor de realisatie van beleid voor zover deze afdeling daarvoor verantwoordelijk is. De manager levert een bijdrage aan ontwikkelingen binnen het bedrijf en adviseert het managementteam en collega's over het eigen werkgebied. Een aantal managers stuurt één of meerdere teamleiders aan. De teamleiders zijn elk verantwoordelijk voor een team met een eigen afgebakend takenpakket.

Raad van commissarissen

De raad van commissarissen houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken binnen Klaverblad Verzekeringen en voorziet de directie van advies. De taken en verantwoordelijkheden van de raad zijn vastgelegd in het reglement raad van commissarissen. Dit reglement is te vinden op de website van Klaverblad Verzekeringen.

De raad van commissarissen bestaat uit vier leden en hiermee voldoen we aan de wettelijke vereisten.

Commissarissen worden voor een periode van vier jaar benoemd door de ledenvergadering uit een voordracht van de raad. De geschiktheid van de commissarissen wordt vooraf getoetst door Klaverblad Verzekeringen zelf en De Nederlandsche Bank. Een commissaris kan één keer worden herbenoemd voor een termijn van vier jaar. Daarna kan een commissaris één keer worden herbenoemd voor een termijn van twee jaar die daarna met maximaal twee jaar kan worden verlengd. Herbenoeming na acht jaar moet gemotiveerd worden in het verslag van de raad van commissarissen. Met deze zittingstermijnen sluiten we aan op de geldende Nederlandse Corporate Governance Code 2016.

Om de juiste samenstelling van de raad en de geschiktheid van commissarissen te waarborgen, maakt de raad bij een vacature gebruik van een vastgelegde procedure, een geschiktheidsmatrix, een profielschets en een introductieprogramma voor nieuwe commissarissen. Bij een voorgenomen (her)benoeming beoordeelt De Nederlandsche Bank de geschiktheid van commissarissen. De raad streeft naar een evenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen en bestaat op dit moment uit 50% vrouwen en 50% mannen.

De raad van commissarissen evalueert jaarlijks zijn functioneren. Eenmaal in de drie jaar doet de raad dit met externe begeleiding. De raad evalueert daarnaast jaarlijks het functioneren van de directie.

Auditcommissie

De auditcommissie bereidt besluitvorming van de raad voor en adviseert op het gebied van financiële verslaggeving, de aanbevelingen van de sleutelfuncties (actuarieel, compliance, interne audit en risicomanagement) en de relatie met de externe accountant. De auditcommissie bestaat uit minstens twee leden waaronder een voorzitter. Deze leden zijn ook lid van de raad van commissarissen. De commissie is ingesteld door de raad van commissarissen. De

taken en bevoegdheden van de auditcommissie zijn vastgelegd in het reglement auditcommissie. Dit reglement is terug te vinden op de website van Klaverblad Verzekeringen.

Remuneratie- en benoemingscommissie

De remuneratie- en benoemingscommissie bereidt besluitvorming van de raad voor en adviseert op het gebied van het beloningsbeleid van Klaverblad Verzekeringen, de beloning van de raad van commissarissen en directie, (her)benoemingen, evaluaties van functioneren van raad van commissarissen en directie en permanente educatie. De remuneratie- en benoemingscommissie bestaat uit minstens twee leden waaronder een voorzitter. Deze leden zijn ook lid van de raad van commissarissen. De commissie is ingesteld door de raad van commissarissen. De taken en verantwoordelijkheden van de remuneratie- en benoemingscommissie zijn vastgelegd in het Reglement remuneratie- en benoemingscommissie dat op de website van Klaverblad is gepubliceerd.

Permanente educatie directeuren en commissarissen

Directieleden en commissarissen volgen een permanent educatieprogramma. De directie en de raad van commissarissen stellen zelf de inhoud en het programma van de permanente educatie vast. De voorzitter van de raad van commissarissen ziet toe op de permanente educatie. De educatie kan betrekking hebben op relevante ontwikkelingen binnen Klaverblad Verzekeringen, de financiële sector in het algemeen en de verzekeringssector in het bijzonder, op corporate governance in het algemeen en die van de financiële sector in het bijzonder, op de zorgplicht tegenover de klant, integriteit, risicomanagement, financiële verslaggeving, beloningsbeleid en audit.

De educatie bestaat onder meer uit trainingen en/of opleidingen door professionele opleidingsinstuten. Daarnaast worden onderwerpen in eigen

beheer behandeld om zo voldoende deskundig te blijven op de verschillende aandachtsgebieden. De directievoorzitter rapporteert jaarlijks aan de raad van commissarissen over het educatieprogramma dat de directieleden gevolgd hebben en gaan volgen. De raad van commissarissen evalueert jaarlijks zijn eigen educatie.

Jaarverslag

In het jaarverslag legt de directie jaarlijks verantwoording af over het beleid dat zij heeft gevoerd, de financiële resultaten en de governance van Klaverblad Verzekeringen. Het jaarverslag geeft ook inzicht in de beloning van directieleden en commissarissen en de achterliggende systematiek.

Integere en beheerste bedrijfsvoering

Wij hechten veel waarde aan een aantoonbaar integere en beheerste bedrijfsvoering. Wij vinden het vanzelfsprekend dat we plannen maken, verkeerde prikkels voorkomen, eerlijke producten verkopen, verantwoording afleggen en dat er toezicht is.

Bedrijfscultuur

Een gezonde en integere bedrijfscultuur is een belangrijke voorwaarde voor een goede bedrijfsvoering. Onze bedrijfscultuur kenmerkt zich door een 'no-nonsense' mentaliteit. Iedere medewerker heeft een belangrijke rol in de bedrijfsvoering en draagt daarmee bij aan de doelstellingen van Klaverblad Verzekeringen. Medewerkers voelen zich sterk met Klaverblad Verzekeringen verbonden en ook de onderlinge verbondenheid is groot. Wij streven ernaar om risico's zoveel mogelijk te mitigeren. Integriteit is binnen onze bedrijfscultuur erg belangrijk. Centraal staat dat we ons aan de regels houden. We verwachten dat leidinggevenden het goede voorbeeld geven.

De commissarissen, het managementteam en de medewerkers van Klaverblad hebben een eed of een belofte conform de 'Regeling eed of belofte financiële sector' afgelegd. Hiermee zweren of beloven zij dat zij:

- > hun functie integer en zorgvuldig uitoefenen;
- > een zorgvuldige afweging zullen maken tussen alle belangen die bij de onderneming betrokken zijn en dat zij in die afweging het belang van de klant centraal stellen;
- > zich zullen gedragen naar de wetten, reglementen en gedragscodes die op hen van toepassing zijn.

Beloningsbeleid

Wij hanteren een gematigd beloningsbeleid. We kennen geen variabele beloning. Volgens ons is het uitgesloten dat de leden van het managementteam en medewerkers door ons beloningsbeleid worden aangezet tot het nemen van risico's van materiële betekenis.

Op de website van Klaverblad Verzekeringen staat een samenvatting van het beloningsbeleid.

Directeuren

Directeuren ontvangen een vast maandsalaris, dat eventueel wordt aangepast conform de cao voor de verzekeringsbedrijfstaking. Directeuren nemen deel aan de pensioenregeling die gelijk is aan die van de Klaverblad medewerkers en welke gebaseerd is op de basispensioenregeling van de cao voor de verzekeringsbedrijfstaking.

Commissarissen

Commissarissen ontvangen een vast bedrag voor hun werkzaamheden en daarnaast een beperkte vergoeding voor onkosten. De bedragen zijn niet geïndexeerd. Hun beloning is op geen enkele manier afhankelijk van de groei of de resultaten van Klaverblad Verzekeringen.

Beloningsonderzoek

Periodiek laten wij extern onderzoek doen naar de hoogte van de beloningen van directeuren en commissarissen in relatie tot vergelijkbare bedrijven.

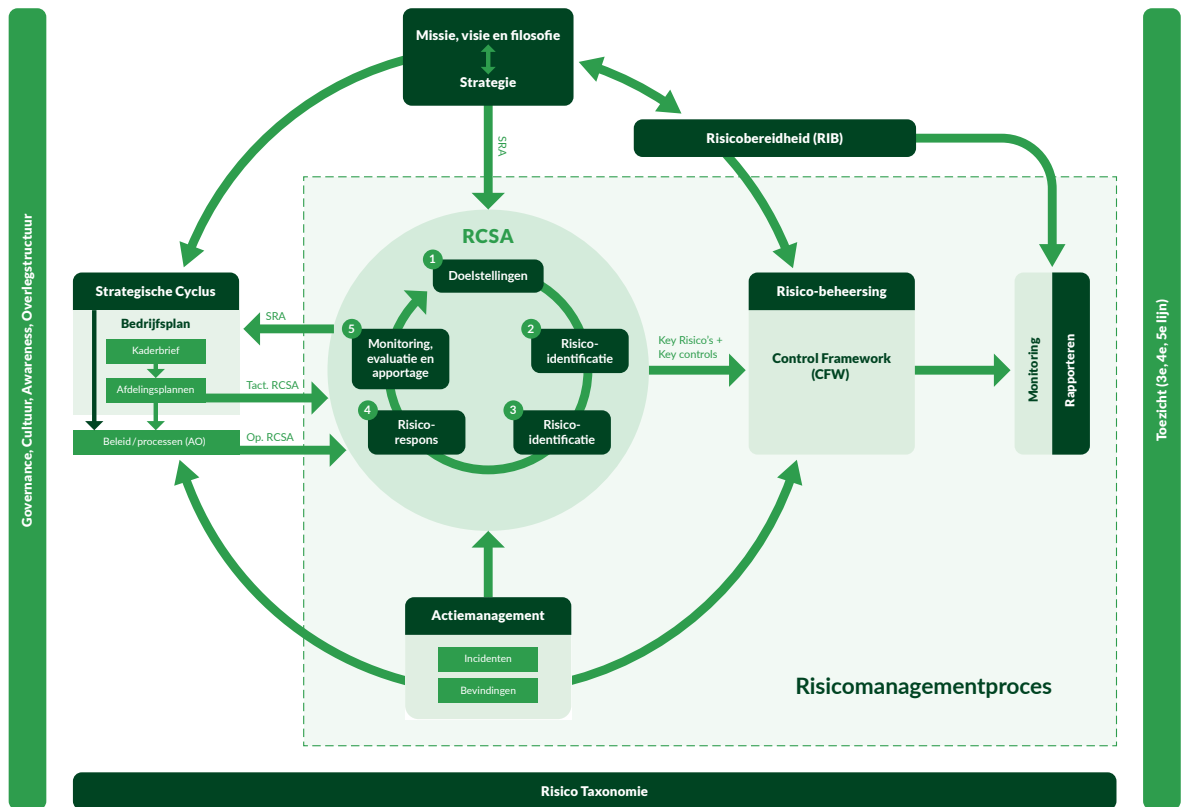
Risicomanagementsysteem

Klaverblad hanteert in haar risicobeheersing een integrale aanpak, gebaseerd op het COSO 2017-model. Er wordt gebruik gemaakt van diverse instrumenten zoals Strategische Risicoanalyse (SRA), Risk en Control Self Assessment (RCSA), de Own Risk and Solvency Assessment (ORSA) en de Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA).

Vanuit de integrale aanpak is het Control Framework opgezet. Ons Control Framework is een belangrijke bouwsteen van het interne beheersingsraamwerk. Het doel hiervan is dat Klaverblad risico's aantoonbaar beheerst. Dit kan ook inhouden dat Klaverblad weloverwogen besluit om bepaalde risico's te nemen als dat bijdraagt aan het realiseren van strategische doelstellingen. Het doel van het risicomanagementsysteem is dat er samenhang en balans ontstaat tussen risico's en het realiseren van doelstellingen.

De afdeling Risicomangement & Actuarieel evalueert het risicomanagementsysteem periodiek om de effectiviteit te verbeteren. De uitkomsten worden besproken met de directie en de auditcommissie. Daarnaast werken we continu aan het actueel houden van procesbeschrijvingen (administratieve organisatie - AO) en het verbeteren van de beheersing van deze processen (interne controle - IC). Dit is met name nodig om de risicobeoordeling en risicomitigatie aantoonbaar, juist en volledig uit te kunnen voeren. Hierna lichten we enkele elementen uit de figuur toe.

Risicomanagementsysteem

Intern beheersingsraamwerk

Het interne beheersingsraamwerk betreft het geheel van alle processen, eigenaarschap en verantwoordelijkheden binnen onze organisatie en de beheersing hiervan. Ons Control Framework is een belangrijke bouwsteen van het interne beheersingsraamwerk.

Missie, visie, strategie en filosofie

Onze missie, visie, strategie en filosofie vormen de uitgangspunten voor alles wat we doen en staan ook centraal bij de inrichting van risicomanagement in de organisatie. Wij willen ons als zelfstandige verzekeringsmaatschappij onderscheiden door een afgewogen combinatie te bieden van een ruime dekking, een reële prijs en een ongewoon goede service. Wij willen op onze eigen wijze onze lange termijn missie, visie en strategie realiseren en zien het zelfstan-

dig voortbestaan als de enige manier om dit zeker te stellen. Om deze zelfstandigheid te waarborgen zijn voldoende groei en rendement noodzakelijk. Ons risicomanagementsysteem ondersteunt het behalen van deze doelstellingen door de uitgangspunten te integreren in de risicomanagementprocessen.

Risicobereidheid

We zijn ons bewust van onze risico's en realiseren ons dat het nemen van risico's inherent is aan ondernemen. Als we besluiten nemen, dan wegen we het rendement van het besluit af tegen de risico's die daarmee samenhangen. In samenhang met de (strategische) doelstellingen formuleren we onze risicobereidheid. De risicobereidheid drukken we uit in kwalitatieve en kwantitatieve risicobereidheidsstatements. De risicobereidheid en bijbehorende

limieten zijn beschreven in de Risicobereidheidsverklaring van Klaverblad (RIB). In alle plannen (strategisch, tactisch, operationeel) is de geformuleerde risicobereidheid het uitgangspunt. Dit betekent dat de risicorespons op strategisch, tactisch of operationeel niveau van de RIB is afgeleid. Door middel van maandelijkse rapportages (inclusief KPI's en KRI's) worden de risico's en doelstellingen gemonitord en gerapporteerd. Deze manier van rapporteren en beheersen wordt voortdurend doorontwikkeld.

Bedrijfs- en risicocultuur

De bedrijfscultuur binnen Klaverblad is een evident onderdeel van een adequate en organische uitvoering van risicomanagement. De cultuur waar Klaverblad voor staat, ligt vast in de kernwaarden: fair, ondernemend, vakkundig, oprecht en attent. Wij houden het graag simpel en overzichtelijk, klein en persoonlijk, streven ernaar om altijd beter te worden en vinden het van belang dingen zelf te beheersen. Winst maken is niet de belangrijkste drijfveer. Van alle medewerkers wordt verwacht dat zij verantwoordelijkheden nemen, ook voor deze kernwaarden. Klaverblad streeft naar een organisatie waarbij het risico-denken een integraal onderdeel vormt van de besluitvorming tot en met de operationele uitvoering.

Beleidshuis

Wij hebben een beleidshuis waarin per functioneel gebied is uitgewerkt welke kaders relevant zijn. Hierin worden ook wet- en regelgeving verwerkt. Onze processen richten we in conform dit beleid. Voor de goedkeuring van beleidsdocumenten volgen wij onze governance. Jaarlijks worden de beleidsdocumenten geactualiseerd, getoetst op naleving en geëvalueerd.

Risicomanagementcyclus

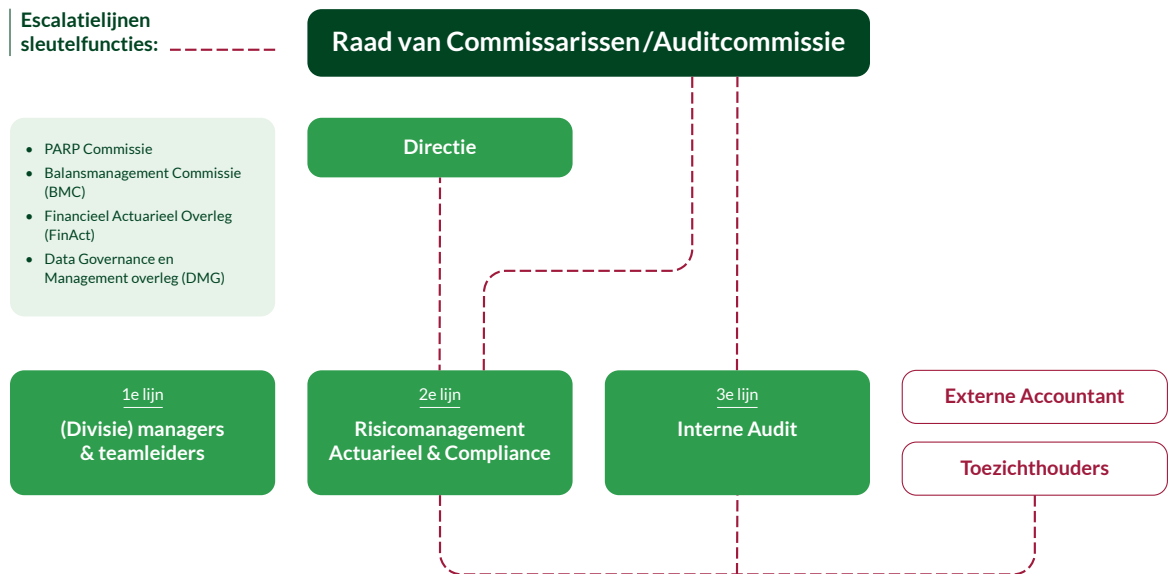
De risicomanagementcyclus, ook onderdeel van de strategische besturingscyclus, van Klaverblad bestaat uit het identificeren, beoordelen, mitigeren en monitoren van risico's op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

Hiermee is het de leidraad voor het herkennen en beheersen van de risico's bij alle bedrijfsprocessen. Het doel van deze cyclus is dat we risico's identificeren en beheersen en daarmee de haalbaarheid van de strategie en doelstellingen vergroten. Dit geeft aan hoe we vanuit de optiek van risicomanagement naar onze bedrijfsprocessen kijken. De risicomanagementcyclus is een continu proces. De risicomanagementfunctie rapporteert periodiek aan de directie en de raad van commissarissen over alle potentiële materiële risico's en de mate van de effectiviteit van de beheersing. Daarnaast monitort de risicomanagementfunctie de naleving van het risicomanagementbeleid.

Risicomanagementprocessen

Risicomanagement is onderdeel van alle processen binnen onze organisatie en daarnaast zijn aanvullend enkele specifieke risicomanagementprocessen en -instrumenten ingericht van strategisch niveau (Strategische Risico Analyses (SRA), Voorbereidend Crisisplan (VCP) en Own Risk & Solvency Assessment (ORSA) tot operationeel niveau (Risk & Control Self Assessments (RCSA), Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA), Actie- en Incidentmanagement). De SRA, ORSA en SIRA zijn processen die we minimaal jaarlijks doorlopen of herijken. RCSA is een proces dat we zowel structureel als ad hoc inzetten. Actie- en Incidentmanagement is een continu proces.

Risico-organisatie

Risico-organisatie

Uitgangspunt is dat de gehele organisatie ingericht is op het begrijpen van de gelopen en te lopen risico's en de mate waarin keuzes over risico's transparant worden gemaakt. Ten behoeve van een scheiding tussen uitvoering, advisering en onafhankelijke toetsing, past Klaverblad het 'Three-lines-of-defence' model toe. Dit model is ingericht conform de Solvency II richtlijnen.

De directie is eindverantwoordelijk voor een effectief risicomanagementsysteem. De directie, (divisie) managers en teamleiders zijn verantwoordelijk voor de reguliere bedrijfsvoering, besluitvorming, risico-beheersing en rapporteren hierover.

De tweede lijn (Risicomanagement-, Actuariële en Compliance functie) is verantwoordelijk voor de effectieve kaderstelling voor de beheersing van risico's en controlesystemen, het ondersteunen en adviseren, faciliteren, monitoren en rapporteren over de beheersing van de risico's.

Interne audit verleent onafhankelijke, objectieve assurance- en adviesdiensten om zo waarde toe te voegen aan Klaverblad en de bedrijfsvoering te verbeteren. Interne Audit helpt om de doelstellingen van Klaverblad te realiseren door de doeltreffendheid van de processen van governance, risicomanagement en beheersing te evalueren en te verbeteren op basis van een systematische en gedisciplineerde werkwijze. Binnen deze werkwijze vindt een voortdurende risico-inventarisatie en evaluatie plaats. De Interne Audit afdeling is de derde lijn binnen het "Three-lines" model.

De drie tweedelijns functies en de derdelijns functie worden sleutelfuncties genoemd. Elke sleutelfunctie heeft één sleutelfunctiehouder. Deze is primair verantwoordelijk voor het functioneren van de sleutelfunctie. De sleutelfunctiehouders en hun medewerkers zijn objectief en onafhankelijk van de eerste lijn en van elkaar. Zij staan los van de dagelijks lijnactiviteiten.

De sleutelfunctiehouders rapporteren periodiek aan de directie en de raad van commissarissen. De sleutelfunctiehouders hebben toegang tot alle informatie die nodig is, of kan zijn, voor een goede uitoefening van de functie. In geval van ernstig en blijvend verschil van mening tussen sleutelfunctiehouders en de directie, zijn aparte escalatielijnen ingeregeld naar de (leden van de) raad van commissarissen.

Extern toezicht

De Nederlandsche Bank is belast met het zogenoemde prudentieel toezicht. Haar toezicht betreft de solvabiliteit, liquiditeit en een beheerste en integere bedrijfsvoering van Klaverblad Verzekeringen.

De Autoriteit Financiële Markten is belast met het toezicht op het gedrag van en de informatieverstrekking op de financiële markten. Haar toezicht op Klaverblad Verzekeringen betreft met name de informatieverstrekking aan verzekeringnemers, het zaken doen met deskundige en betrouwbare assurantieadviseurs en het handelen in effecten.

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is de onafhankelijke toezichthouder in Nederland die de bescherming van persoonsgegevens bevordert en bewaakt. Het toezicht van de AP betreft de naleving door Klaverblad van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

De externe accountant controleert in hoeverre de jaarrekeningen van de Coöperatie en haar verzekeringsdochter een getrouw beeld geven van de financiële resultaten en van de grootte en de samenstelling van het vermogen.

Risicotaxonomie Klaverblad Verzekeringen

De risicotaxonomie is de indeling van risico's aan de hand waarvan wij onze risico's plotten en het risico-profiel monitoren.

De risicobereidheidsstatements kunnen worden gelinkt aan deze taxonomie. De risico's zijn ingedeeld in de volgende zes risico categorieën:

1. Bedrijfsrisico's
2. Verzekeringstechnische risico's
3. Financiële risico's
4. Operationele risico's
5. IT-risico's
6. Compliance risico's.

Binnen de risicocategorieën is een standaard set aan risico's gedefinieerd.

Risicomangement

Ontwikkelingen in 2021

In 2021 heeft Klaverblad de incrementele veranderingen voortgezet, met als doel het integraal risicomangement verder vorm te geven, uit te bouwen en te groeien in risicovolwassenheid binnen de organisatie. Deze aanpak beoogt het verbeteren van zowel de kwaliteit van beheersmaatregelen en processen als de aantoonbaarheid daarvan.

Strategische risico's

We hebben strategische doelstellingen benoemd. Bij deze doelstellingen onderkennen we strategische risico's, die zich op de langere termijn voordoen en de haalbaarheid van de doelstellingen beïnvloeden. De strategische risico's hebben we geplot op de eerdergenoemde taxonomie. Aan de strategische risico's zijn KPI's of KRI's gekoppeld welke periodiek worden gerapporteerd en besproken met het managementteam. Jaarlijks wordt de set van strategische risico's geëvalueerd en even-

“ Klaverblad wil een
aantoonbaar integere
organisatie zijn. ”

tueel aangepast. De grootste strategische risico's die Klaverblad heeft onderkend zijn: toekomstbestendige bedrijfsvoering (bedrijfsrisico), groei van de portefeuille (bedrijfsrisico), onvoldoende in staat zijn de gewenste cultuurverandering te bewerkstelligen (bedrijfsrisico), veranderingen in regelgeving als compliance risico of verslechtering van het verdienmodel (compliance risico en bedrijfsrisico) en het cyberrisico dat toeneemt (IT-risico).

Compliance

Klaverblad wil een aantoonbaar integere organisatie zijn. Niet-integer handelen is een reputatierisico voor Klaverblad. De compliancefunctie richt zich op het bewaken en bevorderen van de integriteit van de organisatie, medewerkers, klanten, de dienstverlening en de assurantieadviseurs waar Klaverblad mee samenwerkt.

Klaverblad streeft ernaar dat zij is ingericht en functioneert conform de toepasselijke wet- en regelgeving en de normen waaraan Klaverblad zich heeft gecommitteerd. Voor Klaverblad betekent dit dat zij zich niet alleen richt naar de letter van de wet, maar ook het doel van de wetgever in ogenschouw neemt. Het beleid compliance beschrijft de wijze waarop Klaverblad wil realiseren dat zij compliant is. Dit beleid richt zich tot alle interne en externe medewerkers van Klaverblad. De mate waarin een organisatie integer is en voldoet aan wet- en regelgeving hangt (deels) af van het gedrag van mensen en de cultuur van de organisatie. Om die reden besteedt compliance doorlopend aandacht aan awareness onder alle medewerkers op het gebied van integriteit. Met het cultuurprogramma 'Wij zijn Klaverblad' wordt het belang van aandacht voor gedrag en cultuur benadrukt.

Bij een integere organisatie past een zorgvuldige omgang met verwerking van persoonsgegevens.

Klaverblad schenkt doorlopend aandacht aan passende technische en organisatorische maatregelen om gegevens zo goed mogelijk te beveiligen tegen datalekken. In het kader van klantintegriteit zijn in 2021 verdere verbeteringen aangebracht in het proces van de screening van relaties. Hiermee beoogt Klaverblad te voorkomen dat zij zakendoet met personen die voorkomen op nationale of internationale sanctielijsten. Door de verkoop van Klaverblad Levensverzekering N.V. valt Klaverblad Verzekeringen niet meer onder de reikwijdte van de Wet ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering (Wwft) en is het niet meer een nadrukkelijk compliancerisico. Desondanks hecht Klaverblad er vanuit maatschappelijk oogpunt belang aan om in haar bedrijfsvoering expliciet aandacht te schenken aan het voorkomen van witwassen en terrorismefinanciering. Daarnaast heeft Klaverblad aandacht besteed aan een frauderisicoanalyse. Deze thema's waren daarom expliciet onderdeel van de jaarlijkse Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA).

Klaverblad heeft in 2021 met de AFM gesproken over de verhouding tussen Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. en Klaverblad Rechtsbijstand Stichting met betrekking tot de rol van de bestuurders van Klaverblad Rechtsbijstand Stichting. Klaverblad had juridische en organisatorische waarborgen ingericht voor de onafhankelijke rechtsbijstandverlening. Naar aanleiding van de gesprekken met de AFM heeft Klaverblad in 2021 extra maatregelen getroffen om de bestaande praktijk dat bestuurders geen bemoeienis hebben met individuele schadeafwikkeling.

In het kader van een integere dienstverlening heeft Klaverblad een productontwikkeling-, review- en goedkeuringsproces (PARP) ingericht. Hiermee wordt gewaarborgd dat producten in het belang van klanten zijn. •

Risicobeheersing

Verzekeringsrisico algemeen

Het sluiten van verzekeringen is onze kernactiviteit. Een gesloten verzekering die past binnen de door ons gehanteerde normen, zou dus als zodanig geen onaanvaardbaar risico kunnen opleveren. Toch kunnen in het kader van de verzekeringsactiviteiten ongewenste en zelfs onaanvaardbare risico's ontstaan.

Het verzekeringsrisico dat wij lopen, is inherent aan het uitoefenen van het verzekeringsbedrijf. Het risico is met name dat de schadefrequentie en de grootte van de schade per geval nadelig afwijken van de verwachtingen vooraf. Wij zijn uitsluitend actief op het gebied van standaard schadeverzekeringen en medische verzekeringen. Wij richten ons op verzekeringen voor particulieren en ondernemers in het midden- en kleinbedrijf. Wij sluiten geen ziektekostenverzekeringen.

Wij berekenen de hoogte van de risico's met behulp van het standaardmodel van Solvency II.

Acceptatie

Bij het aangaan van schadeverzekeringen bestaat het risico van het accepteren van verzekeringen op basis van gebrekkige acceptatieregels of van het accepteren van verzekeringen in strijd met acceptatieregels. Wij beheersen dit risico door het opstel-

len van duidelijke acceptatieregels en het hanteren van beheersmaatregelen. De acceptatieregels op het gebied van schadeverzekeringen en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen zijn in een periode van vele jaren ontwikkeld en verfijnd.

Veranderend risicoprofiel

Gedurende de looptijd van de verzekeringen kan het risicoprofiel van de portefeuille veranderen, waardoor dit niet meer aansluit bij de premies. Onze schadeverzekeringen kunnen jaarlijks worden opgezegd en aanpassingen van premies en voorwaarden zijn op ieder moment mogelijk. Ook van vrijwel alle medische verzekeringen kunnen premies en voorwaarden jaarlijks worden aangepast. Afgelopen jaar is het risico profiel van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen aangepast. De contractgrens is aangepast van een 1-jaarcontract naar een contractgrens tot eindleeftijd.

Herverzekering

Wij hebben het catastroferisico herverzekerd op basis van analyses van de verwachte schade als die voortvloeit uit een 'catastrofaal' evenement, zoals storm of overstroming (casco). Daarnaast hebben wij een 'excess of loss-contract' afgesloten voor motorrijtuigenaansprakelijkheid, reisverzekeringen en brandrisico's. Het eigen behoud is afhankelijk van de soort en omvang van het risico. Jaarlijks wordt getoetst of de herverzekeringscontracten passend zijn.

Concentratierisico

De verzekerde risico's van de schadeportefeuille zijn nagenoeg volledig gelegen in Nederland. Binnen Nederland kent onze portefeuille een goede geografische spreiding. Concentratie van verzekeringsrisico's komt binnen de branches brand en motorrijtuigen overig voor, waarbij het stormrisico een belangrijke rol speelt. Hiervoor is een herverzekeringscontract afgesloten.

Verzekeringstechnisch risico

Op de medische en schadeverzekeringen zijn de risico's gerelateerd aan onder andere invaliditeit risico, royementsrisico, kostenrisico, herzieningsrisico, premie- en reserverisico en catastrofe risico. Hierna zijn deze risico's en de beheersmaatregelen nader toegelicht.

Risico's medische verzekeringen

Invaliditeit risico

Het invaliditeit risico heeft betrekking op de arbeidsongeschiktheidsportefeuille. Het invaliditeit risico is het risico dat meer mensen invalideren en minder mensen revalideren dan verwacht. In ons acceptatiebeleid stellen we gezondheidsvragen aan nieuwe polishouders waarmee een goed beeld gevormd kan worden van de beroeps- en gezondheidsrisico's. Voor verzekerden die arbeidsongeschikt raken, is het van belang dat zij zo snel mogelijk weer revalideren. Wij beheersen het invaliditeit risico door verzekerden te begeleiden bij re-integratie en de ontwikkelingen in onze portefeuille nauwlettend te monitoren en indien noodzakelijk acties te ondernemen.

Royement risico

Klaverblad loopt het risico dat het aantal royementen hoger is dan vooraf is ingeschat. Dit risico heeft voornamelijk betrekking op de arbeidsongeschikt-

heidsportefeuille. Eenmaal per jaar wordt onderzoek verricht naar het geobserveerde onnatuurlijke verval binnen de portefeuille van Klaverblad. De uitkomsten van het onderzoek gebruiken we om de assumpties rondom onnatuurlijk verval bij te stellen. Het royement risico en in mindere mate het invaliditeit risico is door de toepassing van de contractgrens naar eindleeftijd enorm toegenomen en daarmee vanuit risicobeheersperspectief in een ander daglicht komen te staan. Wat dit voor consequenties heeft voor de risicobereidheid zal in 2022 nader worden onderzocht.

Kosten risico

Klaverblad loopt een kostenrisico wanneer de bedrijfskosten hoger zijn dan werd verwacht bij de bepaling van de verplichtingen. Wij hebben ten doel gesteld de bedrijfskosten(ratio) structureel te verlagen. Er wordt gestuurd op budgetten en besparingsmogelijkheden en deze ambities zijn beschreven in het bedrijfsplan. Eenmaal per jaar worden de gehanteerde kostenassumpties getoetst aan de realisatie en als nodig bijgesteld.

Herziening risico

Het herzieningsrisico betreft onzekerheid over toekomstige uitkeringen die als gevolg van veranderingen in inflatie, het wettelijk kader of de gezondheidstoestand van de verzekerde zouden kunnen stijgen. Dit risico heeft betrekking op arbeidsongeschiktheidsverzekeringen en in mindere mate ook voor de premievoorziening waarin ook toekomstige uitkeringen zijn verwerkt. Om dit risico te mitigeren hanteren we een re-integratiebeleid.

Risico's schadeverzekeringen

Premie- en reserverisico

Het premierisico is het risico dat de schadelast voor de lopende contracten nadelig afwijkt van de verwachtingen vooraf. Het reserverisico is het risico dat de schadefrequentie en de grootte van de scha-

de per geval nadelig afwijken van de verwachtingen vooraf. Het reserverisico wordt beheerst door de frequentie en omvang van schades in te schatten op basis van historische ontwikkelingen in de portefeuille. Jaarlijks worden deze parameters getoetst en indien nodig geactualiseerd. Daarnaast hebben we de mogelijkheid om voorwaarden aan te passen.

Catastrofe risico

Het catastrofe risico is het risico op schade van uitzonderlijke omvang, die wordt veroorzaakt door een catastrofe. Catastrofes vinden over het algemeen plaats in een bepaald gebied. Wij hebben een geografische spreiding in onze verzekeringsportefeuille waardoor een catastrofe niet snel de gehele portefeuille zal treffen. Het catastrofe risico heeft haar weerslag op de producten Motorrijtuigen en Brand. Beheersingsmaatregelen richten zich op herverzekering (zie herverzekering) en aanpassing van voorwaarden.

Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico dat bedrijfsprocessen niet ongestoord kunnen verlopen als gevolg van handelen of nalaten van onze medewerkers of van derden, dan wel door toevallige gebeurtenissen of omstandigheden.

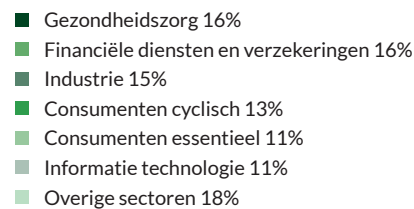
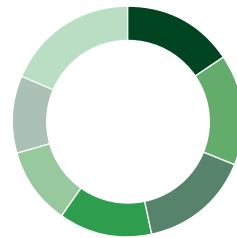
Ter beperking van dit risico hanteren wij een uitgebreid stelsel van interne regels en controles.

Marktrisico

Wij hebben als institutionele belegger voortdurend te maken met risico's die de financiële markten nadelig kunnen beïnvloeden.

Ons beleid is gericht op het streven naar een passende verhouding tussen de verschillende soorten verplichtingen enerzijds en de daar tegenoverstaande

de beleggingscategorieën anderzijds. Verder hebben wij er bewust voor gekozen het aantal categorieën waarin wordt belegd te beperken en afgeleide financiële instrumenten en gestructureerde producten te mijden.

Aandelen- en vastgoedrisico

Onder dit risico verstaan wij het risico dat de waarde van aandelen en onroerende zaken afneemt als gevolg van wijzigende marktomstandigheden. Wij beheersen dit risico door het aanbrengen van spreiding in de beleggingsportefeuilles.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat het eigen vermogen daalt als gevolg van een wijziging van de marktrente. De daling van het eigen vermogen wordt veroorzaakt door waardeveranderingen van rentegevoelige balansposten, met name vastrentende beleggingen en technische voorzieningen. Het renterisico is toegenomen doordat voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen een contractgrens tot eindleeftijd wordt toegepast, waar in voorgaande jaren grotendeels met een 1-jarige contractgrens werd gerekend. Het renterisico wordt beheerst door de looptijd van de beleggingen zoveel mogelijk af te stemmen op de looptijd van de verplichtingen.

Concentratierisico

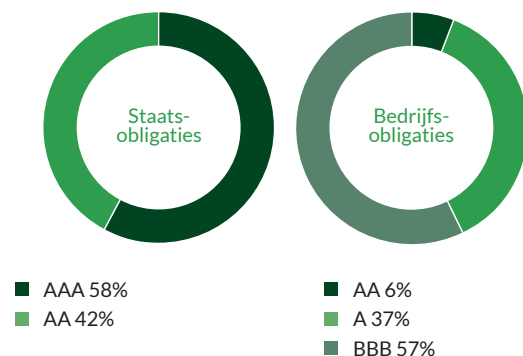
Onze beleggingsportefeuille bestaat hoofdzakelijk uit Europese aandelen en staatsobligaties alsmede een in euro genoteerd bedrijfsobligatiefonds met een solide kredietwaardigheid. De externe vermogensbeheerder handelt binnen het door ons vastgestelde mandaat, welke periodiek door ons wordt gemonitord.

In onderstaande tabel is de concentratie van de beleggingsportefeuille per land en instrument weergegeven.

	Staatsobligaties	Aandelen	Bedrijfsobligatiefonds
Duitsland	33,6%	17,3%	13,5%
VS	0,0%	0,0%	24,3%
Zwitserland	0,0%	20,7%	0,3%
Frankrijk	21,6%	21,6%	15,8%
Nederland	29,1%	11,6%	7,1%
Verenigd Koninkrijk	0,0%	0,0%	11,2%
België	5,3%	1,8%	1,6%
Oostenrijk	2,9%	0,5%	1,0%
Zweden	0,0%	7,3%	1,4%
Overige	7,5%	19,2%	23,8%
	100,0%	100,0%	100,0%

Creditrating

De onderstaande tabel laat de verdeling van de obligatieportefeuille naar creditrating zien.

Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van beleggingen verandert als gevolg van wijzigende valutakoersen. Wij beleggen een deel van de effectenportefeuille in vreemde valuta. Het betreft hier aandelen van Europese en Amerikaanse ondernemingen in belangrijke economieën met liquide effectenmarkten met een waarde van € 91,3 miljoen. Alle overige beleggingen bevatten geen direct valutarisico.

Tegenpartijrisico

Het tegenpartijrisico is het risico dat de tegenpartij niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen.

Dit risico heeft betrekking op met name hypotheekfondsen, andere leningen en vorderingen op herverzekeraars en in beperkte mate op vorderingen op tussenpersonen en verzekeringnemers. Het risico op de hypotheekportefeuille is afgedekt door hypothecaire zekerheden op courante onroerende zaken in Nederland. De gestelde zekerheden zijn in waarde significant hoger dan de verstrekte leningen. Het risico op vorderingen op andere leningen is afgedekt door garantstelling van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Het risico op herverzekeraars wordt beheerst door het aanbrengen van spreiding in het herverzekeringscontract en jaarlijkse beoordeling en selectie van de herverzekeringsmaatschappijen.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat wij door gebrek aan liquide middelen niet in staat zijn om op korte termijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen.

Wij beheersen dit risico door het nauwlettend volgen van inkomende en uitgaande kasstromen en door het opstellen van korte en lange termijn liquiditeitsplanningen. Daarnaast beschikken wij over liquide en hoogwaardige obligaties.

Kapitaalmanagement

Wij streven naar een solide kapitaalbasis die bijdraagt aan de doelstellingen van de organisatie. Het kapitaalmanagement omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen van, beheersen van en toezicht houden op de aanwezige en vereiste solvabiliteit.

Klaverblad Verzekeringen wil te allen tijde voldoen aan de eisen met betrekking tot kapitaal die door de wet worden gesteld. Daarbij geldt dat Klaverblad Verzekeringen een mooie rijke historie heeft en deze ook graag wil voortzetten.

De doelstelling van het kapitaalbeleid is tweezijdig. Enerzijds moet kapitaalbeleid ervoor zorgen dat te allen tijde een solide kapitaalbasis per entiteit wordt behouden of hersteld kan worden, ook als bepaalde stress scenario's zich voordoen. Anderzijds draagt het kapitaalbeleid bij aan het bereiken van de strategische doelstellingen, in overeenstemming met de gedefinieerde risicobereidheid.

Klaverblad gebruikt de SCR ratio, gebaseerd op de standaardformule van het Solvency II raamwerk, om de toereikendheid van het kapitaal te beoordelen en hierin zo nodig bij te sturen. Zowel het eigen vermogen als het vereiste vermogen fluctueren met de risico's van de beleggingsportefeuille en de soort en volume van verzekeringsverplichtingen. Om mogelijke schokken en volatiliteit op te vangen hebben wij beheersmaatregelen geformuleerd wanneer bepaalde limieten geraakt worden volgens het interventieschema. De meting, rapportage en mogelijke bijsturing van de solvabiliteit is door ons geïntegreerd in de bedrijfsvoering. Afhankelijk van het niveau van de (verwachte) solvabiliteit worden (verscherpte) maatregelen getroffen. De beheersmaatregelen die bijdragen aan de noodzakelijk geachte solvabiliteit zijn toegelicht onder het hoofdstuk risicobeheersing.

De solvabiliteitslimieten van de Groep en Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.

	Wettelijk minimum	2e interventie-niveau	1e interventie-niveau	Interne norm	Boven doelstelling voor kapitaal
Groep	100%	≤ 125%	≤ 140%	> 140%	> 250%
Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.	100%	≤ 125%	≤ 140%	> 140%	> 220%

Solvabiliteit

Belangrijkste ontwikkelingen in 2021

- > In 2021 is de omvang van het aanwezige kapitaal hoofdzakelijk toegenomen door een hoger resultaat door aanpassing van de contractgrens van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen tot eindleeftijd en koersstijgingen van de aandelenportefeuille.
- > Het marktrisico is toegenomen ten opzichte van 2020 door koersstijgingen van de aandelenportefeuille en geleidelijke verandering van de beleggingsmix naar de strategische assetmix.
- > Het verzekeringstechnische medische risico is toegenomen ten opzichte van 2020 door toepassing van de contractgrens tot eindleeftijd. In 2020 is uitgegaan van een 1-jaarscontractgrens.
- > Het verzekeringstechnische schaderisico is toegenomen ten opzichte van 2020 door verhogingen in de schadevoorziening.
- > Het vrije kapitaal, zijnde het gedeelte van het vermogen dat boven de 140% van het vereist kapitaal uitkomt, is in 2021 met ruim € 20 miljoen gestegen mede als gevolg van de schattingswijziging met betrekking tot de AOV-contractgrens tot eindleeftijd.

Aanwezig kapitaal

Het aanwezig vermogen bestaat uitsluitend uit Tier 1-vermogen.

	2021	2020
Own Funds	573.175	441.072

Vereist eigen vermogen

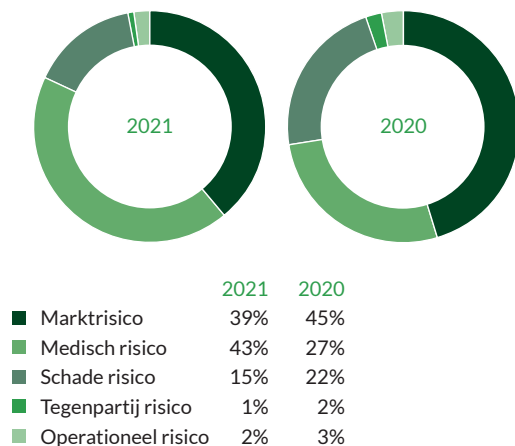
Het basis vereist vermogen (BSCR) en het vereist vermogen (SCR) worden vastgesteld met de standaardformule van de Solvency II-richtlijnen.

SCR Groep	2021	2020
Marktrisico	143.277	99.621
Medisch risico	163.953	60.442
Schade risico	54.085	49.228
Tegenpartij risico	5.263	5.435
Diversificatie SCR	-107.590	-65.744
Basis SCR (BSCR)	258.989	148.982
Fiscale compensatie	-45.655	-24.594
Operationeel risico	6.738	6.371

Vereiste solvabiliteit (SCR) 220.072 130.759

Verdeling naar SCR risicocategorie Klaverblad Verzekeringen

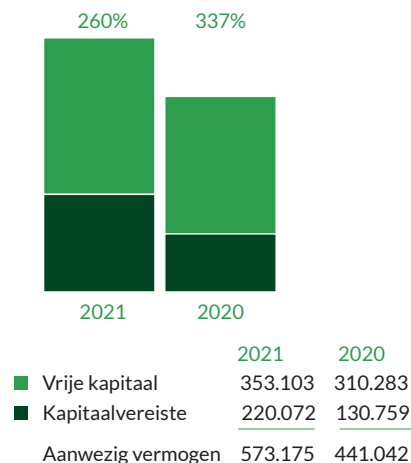
Solvency Capital Requirements (SCR) (single risks)

Solvabiliteitsratio

Door toename van de SCR en toename van het aanwezige vermogen is de SCR-ratio ten opzichte van 2020 gedaald en tegelijkertijd is de solvabiliteitsratio gedaald.

Solvabiliteit - Solvabiliteitsratio

Verlies absorberend vermogen belastingen (LAC-DT)

Bij de vaststelling van de solvabiliteit mag rekening gehouden worden met fiscale compensatie (LAC-DT) voor zover dit in voldoende mate kan worden onderbouwd. Vanwege de complexiteit, de omvang van de werkzaamheden die hiermee gemoeid zijn en de onzekerheid met betrekking tot de regelgeving, hebben we er voor gekozen om bij de fiscale compensatie alleen de zekere elementen in ogenschouw te nemen. Onzekere elementen zoals toekomstige fiscale winsten worden buiten beschouwing gelaten. De onderbouwing wordt gemaakt op basis van de marktwaardcijfers ultimo boekjaar. Het vastgestelde LACDT-percentages ultimo 2021 voor de groep is 22,0% (2020: 22,1%).

Verzekeringstechnisch risico

Medische verzekeringen

Het vereiste kapitaal voor medische verzekeringen is gestegen. Dit komt door toepassing van de contractgrens voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen tot eindleeftijd, waar vorig jaar is gerekend met een 1-jaarscontractgrens.

SCR Medisch	2021	2020
Lang leven risico (SLT)	787	381
Invalideit (SLT)	89.992	49.758
Royement risico (SLT)	115.264	19.744
Kosten risico (SLT)	18.208	5.667
Herziening risico (SLT)	16.977	7.209
Catastrofe risico	1.702	1.541
Premie risico (NSLT)	3.790	3.444
Royement risico (NSLT)	62	112
Diversificatie medisch	-82.828	-27.414
	163.953	60.442

Schadeverzekeringen

Het vereiste kapitaal voor schadeverzekeringen is gestegen. Dit komt voornamelijk door de stijging van het premierisico als gevolg van de reguliere groei van de verzekeringsportefeuille.

SCR Schade	2021	2020
Premie risico	42.639	37.651
Royement risico	1.840	2.483
Catastrofe risico	24.230	23.576
Diversificatie schaderisico	-14.624	-14.482
	54.085	49.228

Marktrisico

Conform het beleggingsbeleid is de exposure naar hypotheken en bedrijfsobligaties verhoogd.

De bedrijfsobligaties zijn ingewisseld voor een beheerd bedrijfsobligatiefonds en de omvang is ten opzichte van de bedrijfsobligatie portefeuille ultimo 2020 vergroot. Ultimo 2021 is de strategische beleggingsmix bijna bereikt.

SCR Marktrisico	2021	2020
Renterisico	18.000	9.354
Aandelenrisico	118.411	83.115
Vastgoed risico	11.403	11.247
Spread risico	10.566	2.464
Valuta risico	19.431	15.434
Concentratie risico	1.554	1.242
Diversificatie marktrisico	-36.088	-23.235
	143.277	99.621

Renterisico

Renterisico ontstaat door een 'mismatch' in kasstromen van rentegevoelige activa en passiva op de balans. Door toepassing van de contractgrens tot eindleeftijd, is de verhouding tussen de verschillende SCR

componenten aanzienlijk gewijzigd. Doordat de kasstromen met een lange looptijd toenemen, worden obligaties met een langere looptijd aangeschaft zodat het renterisico voor deze lange termijn gematched is. In de eerste helft van 2022 wordt onderzocht hoe dit renterisico het beste kan worden gematched.

Aandelenrisico

Het aandelenrisico is ten opzichte van 2020 toegenomen door waarde toename als gevolg van gestegen beurskoersen. Tevens is hierdoor het valutarisico gestegen. Daarnaast is de symmetric adjustment gestegen van -0,48% naar 6,88%.

Spreadrisico

In 2021 zijn de bedrijfsobligaties omgezet naar een bedrijfsobligatiefonds waarbij tevens de omvang in bedrijfsobligaties is vergroot. Door de gewijzigde samenstelling en andere karakteristieken van de portefeuille heeft dit geleid tot een hoger spreadrisico.

Tegenpartij risico

Het tegenpartij risico is ten opzichte van 2020 nauwelijks gewijzigd.

Operationeel risico

De hoogte van het vereiste kapitaal voor het operationeel risico, is in 2021 beperkt gestegen ten opzichte van 2020 als gevolg van verwachte groei van de verzekeringstechnische portefeuille. •

Zoetermeer, 8 april 2022

mr. J.P.P. Barth
Algemeen directeur

J.H.M. van Irsen MSc MBA AAG
Directeur financiën en risicomanagement

“Opeens kwam het water van voor, achter en opzij”

Onder begeleiding van militairen alleen de hoogstnodige spullen uit je huis mogen halen: het klinkt als een filmscenario. Maar voor duizenden inwoners van Zuid-Limburg was dit de bittere waarheid. Halverwege juli viel zo extreem veel regen, dat op 14 en 15 juli de rivieren de Geul en de Maas buiten hun oevers traden. Met veel menselijk leed en materiële schade als gevolg. Pauline Lummen en Patricia van Laar maakten het mee.

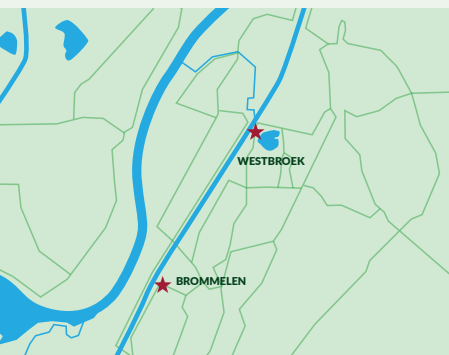
“Het begon bij ons in Brommelen. Daarna stroomde het water richting Westbroek, hier een kilometer vandaan,” vertelt Patricia. Ze is inwoner, maar ook assurantieadviseur voor Klaverblad Verzekeringen. Ze doet de afhandeling van claims vanuit PFA Dolmans Groep in Bunde. Ook Bunde ligt in het rampgebied. Ze moest dus in twee opzichten razendsnel in actie komen..

“Ik was in shock toen ik thuiskwam”

Patricia: “We zijn gewend om met de waterstanden om te gaan. Maar wat er nu gebeurde, hadden we nog nooit meegemaakt.” Een deel van het hemelwater dat in de Geul viel, kon niet naar de Maas omdat deze overvol was. “En dus sloeg het water noodgedwongen rechtsaf”, vertelt Patricia. Als eerste kwam het Brommelen in. Ik werd om 16:30 uur naar huis geroepen: “Kom snel hierheen, er komt water aan”. Ik was in shock toen ik arriveerde. Aan het begin van de weg stond ik tot mijn enkels in het water, maar vlakbij mijn huis, 300 meter verder stond het water bijna tot mijn middel. Ik was net op tijd om mijn kleinkinderen en hond onder de arm te nemen

“ Het feit dat je belt en naar een persoon kunt vragen, dat is bij veel verzekeraars wel anders...”

* Locaties huizen Brommelen en Westbroek

en het huis te verlaten. Zo snel ging het. De rest van de inwoners is 's nachts geëvacueerd door militairen met boten. Mijn man en kinderen zijn achtergebleven om de paarden te redden. Helaas heeft 1 shetlandertje het niet gehaald.”

Verdronken dieren

Pauline vult aan: “Patricia had een kwartier de tijd. Ik woon in Westbroek en ging tegen 17:30 uur de hond uitlaten. Ik zag dat de putten volliepen op het erf van mijn buurman, iets wat je normaal nooit ziet. Ik liep terug naar huis en zag hoe hoog het water in de sloot al stond. Het water kwam op een gegeven moment van voor, achter en opzij. En het bleef komen tot mijn huis letterlijk volliep rond 21:20 uur die avond. We hebben deuren afgesloten, meubels hoog gezet, en de stroom uitgezet toen we echt weg moesten. Eén van mijn katten moest ik achterlaten, maar later vond ik hem gelukkig terug. In de omgeving zijn veel dieren zoekgeraakt of verdronken.”

Hulp van lokale verenigingen, het Leger des Heils, brandweer en ME

De lokale bevolking was niet gewaarschuwd. Meerdere instanties wisten niet hoe ernstig het was. Pas rond 23.45 uur die avond kwam er een NL-alert. Pauline: “Maar toen stonden onze huizen al onder water. Het water stond 1,60 meter hoog toen we om 2 uur 's nachts werden geëvacueerd. Mijn huis heeft vier dagen onder water gestaan, en de kelder 13 dagen. Toen pas was het veilig om die leeg te pompen. Maandag 19 juli hoorden we dat er vrijwilligers waren van het Leger des Heils, lokale verenigingen, brandweer- en ME-eenheden. Dát raakte mij; de goedheid van de mensen, alle hulp die we kregen vanuit het hele land.”

Schade melden aan je verzekering

“Als zoiets je overkomt, moet je ook handelen richting je verzekering”, zegt Pauline. “Ik wist niet welke stappen ik moest zetten. Via een centraal alarmnummer heb ik vrijdag melding gedaan. Patricia: “Ik werk dus in de verzekeringsbranche,

Pauline Lummen

maar ook ik wist niet hoe we in die crisistijd gingen handelen, en zelfs ik hield rekening met het scenario dat we thuis niks meer zouden hebben: want een overstroming betekent vaak geen dekking. Dus ik belde vrijdag meteen met ons kantoor. Daar hoorde ik: “We gaan niets afwijzen.” Dat is zo belangrijk. Want het betekent dat je schade-experts kunt langs sturen en zaken in werking kunt zetten voor klanten. Zoals tijdelijke woonruimte aanvragen via de verzekeraar.”

Akkoord op de schadeclaims

Pauline: “Op maandagochtend sprak ik mijn tussenpersoon (Patricia, red.) van Klaverblad Verzekeringen en kregen we toestemming om puin te gaan ruimen. De vrijdag erna kwam de schade-expert namens Klaverblad. Toen dacht ik: dit is een stapje verder. Ik ben blij dat mijn tussenpersoon mij ooit op deze verzekering heeft gewezen. Ik sprak regelmatig andere gedupeerden die totaal geen duidelijkheid hadden over hun schade. Ook had ik ondertussen gehoord dat ik een contra-expert kon inschakelen. Carla, mijn contactpersoon vanuit Klaverblad, gaf aan dat dit inderdaad gebruikelijk is bij grote schades. Eind oktober kregen we akkoord op onze schadeclaim voor de inboedel, en medio december voor de opstal. Zo’n opluchting!”

Goede financiële afhandeling

Pauline: “Zodra het schadebedrag akkoord is, moet het nog administratief afgehandeld worden. Ook dit is prima gegaan. Daarover had ik weer contact met Carla. Het feit dat je belt en naar één persoon kunt vragen, dat schept duidelijkheid in een situatie waarin veel niet duidelijk is.”

Terug naar huis

Hoe is het nu met beide dames en hun omgeving? Patricia: “Pauline kan pas binnenkort weer terug in haar huis, bij ons lukte dat eind november. Toen de nieuwe vloeren klaar waren, heb ik twee dagen lang op blote voeten gelopen, gewoon omdat het kon! Er moet nog veel gebeuren, zoals het herstel van de muren, kozijnen, verfwerk, maar dat komt wel.” In de regio zijn veel mensen vertrokken, maar velen zijn ook gebleven. Zoals Pauline: “Ik heb een fantastische plek om te wonen. En gelukkig ben ik gezegend met een betrokken verzekeraar die je tegemoet komt. En Patricia...zij heeft die drive, ze gaat er altijd 100 procent voor. Ook als er andere zaken spelen, bijvoorbeeld rond mijn autoverzekering. Ja, dat maakt me blij.” •

A photograph of a man and a young girl sitting inside a cardboard box. The man is leaning over the box, smiling, and the girl is sitting inside, also smiling. They are in a bright room with a window and curtains in the background. The text 'Geconsolideerde jaarrekening 2021' is overlaid on the image.

Geconsolideerde jaarrekening 2021

Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.

Activa

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-2021	31-12-2020
Immateriële vaste activa ¹		
Software	596	-
Beleggingen ²		
Terreinen en gebouwen		
> voor eigen gebruik	9.117	9.394
> overige terreinen en gebouwen	36.495	35.595
Overige financiële beleggingen		
> aandelen en participaties in beleggingsfondsen	475.552	308.923
> obligaties	223.039	313.353
> vorderingen uit hypothecaire leningen	1.910	3.053
> vorderingen uit andere leningen	14.992	13.580
	<u>761.105</u>	<u>683.898</u>
Vorderingen ³		
Vorderingen uit directe verzekering		
> verzekeringnemers	1.231	1.181
> assurantieadviseurs	3.504	3.740
Vorderingen uit herverzekering	46	-
Overige vorderingen	5.574	10.536
	<u>10.355</u>	<u>15.457</u>
Overige activa ⁴		
Materiële vaste activa	922	981
Liquide middelen	8.110	9.316
	<u>9.032</u>	<u>10.297</u>
Totaal activa	781.088	709.652

* de vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting.

Passiva

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-2021	31-12-2020
Groepsvermogen ⁵		
Wettelijke reserve	596	-
Herwaarderingsreserve	8.723	5.987
Overige reserves	564.337	435.801
	<u>573.656</u>	<u>441.788</u>
Technische voorzieningen ⁶		
Voor niet-verdiende premies en lopende risico's	-167.261	-16.316
Voor levensverzekering	-	-
Voor te betalen schaden/uitkeringen		
> bruto	272.933	236.857
> herverzekeringsdeel	2.156	2.164
	<u>270.777</u>	<u>234.693</u>
	103.516	218.377
Overige voorzieningen ⁷		
> voor belastingen	69.895	27.047
> voor vitaliteitsverlofregeling	199	-
> voor regeling vervroegde uittreding (RVU)	612	-
> voor verlieslatend contract	-	-
> voor reorganisatie	-	-
	<u>70.706</u>	<u>27.047</u>
Schulden ⁸		
Schulden uit directe verzekering	14.138	13.017
Schulden uit herverzekering	425	364
Overige schulden	18.647	9.059
	<u>33.210</u>	<u>22.440</u>
Totaal passiva	781.088	709.652

Technische rekening schadeverzekering

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-2021	31-12-2020
Verdiende premies eigen rekening ^{9.1}		
Brutopremies	215.908	199.808
Uitgaande herverzekeringspremies	3.041	2.478
	212.867	197.330
Wijzigingen technische voorzieningen niet-verdiende premies en lopende risico's	150.945	-2.393
	363.812	194.937
Toegerekende opbrengst uit beleggingen ^{19.2 en 19}	-6.999	4.927
Schaden eigen rekening		
Schaden		
> bruto ^{9.3}	121.237	113.452
> aandeel herverzekeraars ^{9.4}	2	191
	121.235	113.261
Wijziging voorziening voor te betalen schaden		
> bruto ^{9.5}	36.076	28.080
> aandeel herverzekeraars ^{9.6}	-8	1.668
	157.319	139.673
Bedrijfskosten ^{9.7 en 14}	65.467	61.742
Resultaat technische rekening schadeverzekering	134.027	-1.551

* de vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting.

Technische rekening levensverzekering

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-2021	31-12-2020
Verdiende premies eigen rekening ¹⁰		
Brutopremies	-	15.875
Uitgaande herverzekeringspremies	-	51
	-	15.824
Opbrengst uit beleggingen ¹⁵	-	3.468
Niet-gerealiseerde winst op beleggingen ¹⁶	-	53.089
	-	72.381
Overige technische baten eigen rekening ¹²	-	5
Uitkeringen eigen rekening ¹¹		
Uitkeringen		5.098
> bruto	-	-
> aandeel herverzekeraars	-	5.098
	-	
Wijziging technische voorzieningen		
> bruto	-	67.353
> aandeel herverzekeraars	-	-
	-	67.353
Winstdeling en kortingen	-	6
Bedrijfskosten ¹⁴	-	1.324
Beleggingslasten ¹⁷	-	207
Niet-gerealiseerd verlies op beleggingen ¹⁸	-	-
Aan niet-technische rekening toegerekende opbrengst uit beleggingen ¹⁹	-	16.668
Resultaat technische rekening levensverzekering ¹³	-	-18.270

De aandelen van Klaverblad Levensverzekering N.V. zijn op 31 maart 2020 juridisch overgedragen. Boekjaar 2021 is daarom nihil en boekjaar 2020 betreft het resultaat over de periode 1 januari tot en met 31 maart 2020.

Niet-technische rekening

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-2021	31-12-2020
Resultaat technische rekening		
Schadeverzekering	134.027	-1.551
Levensverzekering	-	-18.270
	<u>134.027</u>	<u>-19.821</u>
Opbrengst uit beleggingen ¹⁵	14.678	12.933
Niet-gerealiseerde winst op beleggingen ¹⁶	<u>49.138</u>	<u>10.103</u>
	197.843	3.215
Toegerekende opbrengst uit beleggingen overgeboekt van technische rekening levensverzekering ¹⁹	-	16.668
Beleggingslasten ¹⁷	3.064	4.259
Niet-gerealiseerd verlies op beleggingen ¹⁸	8.538	-
Toegerekende opbrengst uit beleggingen overgeboekt naar technische rekening schadeverzekering ¹⁹	-6.999	4.927
Andere baten ²⁰	-	1.513
Andere lasten ²¹	<u>14.527</u>	<u>4.882</u>
Resultaat voor belastingen	178.713	7.328
Belastingen ²²	<u>46.845</u>	<u>5.035</u>
Resultaat na belastingen	131.868	2.293

* de vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-2021	31-12-2020
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat na belastingen	131.868	2.293
> afschrijving materiële vaste activa	533	770
> amortisatie en aangroei obligaties	243	-1.173
> niet-gerealiseerde resultaten op beleggingen	-40.182	-62.958
	<u>-39.406</u>	<u>-63.361</u>
	92.462	-61.068
Mutatie technische voorzieningen	-114.861	-676.498
Mutatie voorziening voor belastingen	42.848	-10.307
Mutatie overige voorzieningen	811	-202.202
Mutatie voorzieningen	<u>-71.202</u>	<u>-889.007</u>
Afname (toename) vorderingen	5.102	-6.621
Afname lopende rente	816	5.267
Mutatie schulden	10.770	-4.179
Mutatie werkkapitaal	<u>16.688</u>	<u>-5.533</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	37.948	-955.608
Kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten		
Investerings in immateriële en materiële vaste activa	-1.089	-631
Aankopen in beleggingen	-337.595	-563.600
Desinvesterings in immateriële en materiële vaste activa	19	52
Aflossingen en verkopen in beleggingen	299.511	1.519.174
Totaal kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten	<u>-39.154</u>	<u>954.995</u>
Mutatie liquide middelen	-1.206	-613
Liquide middelen		
Stand per 31 december	8.110	9.316
Stand per 1 januari	9.316	9.929
Mutatie liquide middelen	<u>-1.206</u>	<u>-613</u>

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 2021

Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Algemene toelichting

Algemeen

Deze jaarrekening is op 8 april 2022 vastgesteld door de algemene vergadering en door de directie vervolgens vrijgegeven voor publicatie.

De in de jaarrekening genoemde bedragen luiden in duizenden euro's, tenzij anders vermeld. Bij een aantal posten in de balans en resultatenrekening staat een genummerde verwijzing naar de overeenkomstig genummerde toelichtingen elders in de jaarrekening. De in de teksten opgenomen bedragen luiden in afgeronde hele euro's.

Grondslagen voor de consolidatie

In de consolidatie zijn betrokken de jaarrekeningen van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. (KvK-nummer 27016035) als houdstermaatschappij en haar 100% deelnemingen te weten:

- > Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. (KvK-nummer 27026608)
- > Klaverblad Levensverzekering N.V., geconsolideerd tot en met 31 maart 2020 (KvK-nummer 27117921)
- > Klaverblad Exploitatie Bedrijf B.V. (KvK-nummer 27257708)
- > Klaverblad Assurantiën B.V. (KvK-nummer 27257951)

Alle ondernemingen zijn gevestigd aan de Afrika-weg 2, 2713 AW Zoetermeer.

De financiële gegevens van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening zodat, gebruikmakend van artikel 2:402 BW, is volstaan met een verkorte winst- en verliesrekening in de enkelvoudige jaarrekening.

De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW.

Continuïteitsbeginsel

De jaarrekening is opgesteld in de veronderstelling dat de continuïteit van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. gewaarborgd is en Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. haar bedrijf in de afzienbare toekomst zal voortzetten.

Toelichting op het geconsolideerde kasstroomoverzicht

Het geconsolideerde kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit operationele activiteiten en kasstromen uit investerings- en beleggingsactiviteiten. Ontvangen dividend, rente en huren zijn opgenomen onder kasstroom uit operationele activiteiten.

Kasstromen luidend in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele valuta door middel van de valutakoers op de dag dat de kasstroom plaatsvindt.

Gebruik van schattingen en veronderstellingen

Voor de opstelling van de jaarrekening is het nodig dat Klaverblad oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen

afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in de toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De belangrijkste schattingen hebben betrekking op:

- > waardering van verplichtingen in verband met verzekeringscontracten;
- > schattingen bij de opname van de overige voorzieningen;
- > actuele waarde van minder liquide en niet-beursgenoteerde beleggingen.

Belangrijkste schattingen en veronderstellingen zijn toegelicht in het hoofdstuk grondslagen voor waardering van activa en passiva bij de betreffende post.

Schattingswijziging

Premievoorziening en lopende risico's voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen

Klaverblad past voor de bepaling van de beste schatting van de premievoorziening en lopende risico voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen een contractgrens toe tot eindleeftijd waar in

voorgaande jaren grotendeels is gerekend met een 1-jaarscontractsgrens. Op basis van hernieuwde interpretatie door De Nederlandsche Bank van de Solvency-II regelgeving en de karakteristieken van de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen wordt dit als beter passend beschouwd.

Met deze aanpassing sluit Klaverblad aan bij de interpretatie van de Solvency-II regelgeving door De Nederlandse Bank. In onderstaande tabel is de impact van deze schattingswijziging per 31 december 2021 en voor het jaar 2021 weergegeven van de aanpassing. Het effect van de aanpassing is voor toekomstige jaren niet precies in te schatten, maar zal naar verwachting een lager resultaat met zich meebrengen.

De aanpassing naar contractgrens tot eindleeftijd, zonder future management acties, leidt tot een geschatte solvabiliteit van 194% tegen een solvabiliteit van 272% wanneer met 1-jaarcontractgrens wordt gerekend. Door toepassing van future management acties in de bepaling van de solvabiliteit herstelt de solvabiliteitsratio naar 260%.

	Stand 31-12-2021 Contactgrens 1 jaar	Stand 31-12-2021 Contactgrens eindleeftijd (gerapporteerd)
Technische voorzieningen voor niet-verdiende premies en lopende risico's	-8.190	-167.261
Eigen vermogen	456.417	573.656
Netto resultaat	14.629	131.868
Solvency II vermogen	445.936	573.175
SCR ratio	272%	260%

Premievoorziening en lopende risico's voor schadeverzekeringen

Afgelopen boekjaar is de methodiek voor het vaststellen van de beste schatting van de premievoorziening en lopende risico's voor schadeverzekeringen geëvalueerd. Naar aanleiding daarvan is een aantal als schattingswijziging geclassificeerde aanpassingen doorgevoerd met een toename op de technische voorzieningen van € 7,0 miljoen. De wijzigingen leiden tot een betere inschatting van de omvang van de verplichtingen en het effect van de aanpassingen is voor toekomstige jaren niet in te schatten. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- > een aanpassing van de claimkosten component. Met de aanpassing worden de claimkosten verfijnder geschat, zodat zij beter aansluiten bij de gerealiseerde claimkosten. Met de aanpassing wordt tevens aangesloten bij de methodiek voor de bepaling van de claimkostenvoorziening voor de schadevoorzieningen. De impact van deze aanpassing is een stijging van de beste schatting van de premievoorziening met € 6,6 miljoen;
- > een aanpassing in de verwerking van herverzekering. Met de aanpassing wordt de herverzekering beter geschat doordat gebruik wordt gemaakt van de contractuele herverzekeringspremie en de waargenomen historische uitkeringen van de herverzekering. De impact van deze aanpassing is een stijging van de beste schatting van de premievoorziening met € 1,0 miljoen.

Schadevoorziening schadeverzekeringen

Afgelopen boekjaar is de voorziening voor schadeverzekeringen verhoogd naar aanleiding van een onderzoek naar de uitloopresultaten van verzekeringen met letselschades. Uit het onderzoek is gebleken dat de uitloopresultaten buiten de risico tolerantie vallen van Klaverblad. De impact van deze aanpassing is een stijging van de beste schatting van de schadevoorziening met € 11,5 miljoen. De wijzi-

gingen leiden tot een betere inschatting van de omvang van de verplichtingen.

Presentatiewijziging

De presentatie van de specificatie brancheresultaten schadebedrijf zijn gewijzigd, waardoor ze meer inzicht geven in de prestaties per branche. Tevens sluiten de som van de onderdelen uit de specificatie brancheresultaten aan op de technische rekening schadeverzekering. De impact van voornoemde wijziging is dat bedragen en posten uit de resultatenrekening direct te relateren zijn aan de brancheresultaten. De vergelijkende cijfers zijn overeenkomstig aangepast.

Grondslagen voor waardering balansposten en resultaatbepaling

Algemeen

De waardering van de activa en passiva geschiedt, voor zover niet afzonderlijk toegelicht, tegen actuele waarde. Waar dit afwijkt, zal dit specifiek worden toegelicht. In de balans en winst- en verliesrekening zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting. Ook de in dit hoofdstuk tussen haakjes vermelde nummers verwijzen naar de corresponderende onderdelen in de toelichting.

Vreemde valuta

Omrekening van activa in vreemde valuta vindt plaats tegen de koersen per balansdatum. Valutakoersverschillen worden verantwoord in de resultatenrekening. Overige valutakoersverschillen komen in de resultatenrekening tot uitdrukking door transacties te verwerken tegen de koers op transactiedatum.

Saldering van activa en passiva

Financiële activa en verplichtingen worden in de balans gesaldeerd indien Klaverblad Verzekeringen een wettelijk afdwingbaar recht daartoe heeft en tevens de intentie heeft om vordering en verplichting op een netto basis of na verrekening op hetzelfde moment af te wikkelen.

Immateriële vaste activa¹

Software

Onder de software zijn opgenomen de personeelskosten voor ontwikkelen en implementatie van een nieuwe verzekeringsadministratie. De immateriële activa worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Afschrijving van software wordt op lineaire basis berekend, afhankelijk van de geschatte gebruiksduur, vanaf de datum waarop ze in gebruik zijn genomen. De geschatte gebruiksduur voor software is tien jaar. Met restwaarde is geen rekening gehouden.

Uitgaven in verband met de ontwikkeling van software die intern wordt gebruikt of toekomstige economische voordelen genereert en die de vaste stellen kosten overtreft, worden opgenomen als immateriële vaste activa en afgeschreven over de geschatte gebruiksduur.

Beleggingen²

Terreinen en gebouwen^{2,1}

De terreinen en gebouwen zijn gewaardeerd tegen actuele waarde. De landerijen zijn gewaardeerd op de getaxeerde verkoopwaarde bij onderhandse verkoop in verpachte staat. De gebouwen voor eigen gebruik en de overige gebouwen zijn gewaardeerd op de getaxeerde onderhandse verkoopwaarde onder voortzetting van de lopende huurovereenkomst. Investerings- en verbouwingen worden geactiveerd.

Als gebouwen deels voor eigen gebruik en deels als belegging worden aangehouden, dan vindt splitsing van de waarde plaats op basis van de verhouding van het werkelijke gebruik ten opzichte van de totaal verhuurbare vloeroppervlakte.

De waarde van de onroerende zaken wordt bepaald door kapitalisatie van de huurwaarde. De huurwaarden worden bepaald door vergelijking van aanbod en/of gerealiseerde transacties met soortgelijke objecten, onder meer rekening houdend met marktomstandigheden, economische omstandigheden, locatie en kwaliteit van het object. Hierbij is rekening gehouden met leegstand, verhuurkosten, kosten van instandhouding, aanpassing of renovatie, overdrachtsbelasting en notariskosten.

Gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeverschillen komen volledig ten gunste of ten laste van het resultaat van het boekjaar. De gerealiseerde waardeverschillen worden bepaald door de verkoopopbrengst te verminderen met de marktwaarde bij aanvang van het boekjaar.

Aandelen en participaties in beleggingsfondsen en obligaties ^{2.2.1, 2.2.2}

De aandelen en obligaties zijn gewaardeerd op marktwaarde inclusief eventueel lopende interest. Voor beursgenoteerde aandelen en obligaties is de marktwaarde gebaseerd op de beurswaarde per balansdatum. De marktwaarde voor staatsobligaties met minder liquide marktnotering is gebaseerd op gemiddelde bankenquotes. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde obligaties is gebaseerd op koersen en spreads van recent verhandelde lagere overheidspapieren. De in het verslagjaar gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten (inclusief resultaten op vreemde valuta) zijn in de resultatenrekening verwerkt.

Het bedrijfsobligatiefonds wordt gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde van het fonds geschiedt op de Net Asset Value. Dit is een optelsom van de beurswaarde van alle beleggingen in de beleggingsportfolio van het beleggingsfonds. De in het verslagjaar gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten zijn in de resultatenrekening verwerkt.

De waardering van het hypotheekbeleggingsfonds geschiedt op marktwaarde, welke wordt bepaald op basis van de netto vermogenswaarde in het fonds. De waarde van de hypotheeken in het fonds wordt bepaald door de toekomstige contractuele kasstromen contant te maken, waarbij rekening wordt gehouden met vervroegde aflossingen. In de waardering wordt apart betrokken de waarde van de offerte, de boetevrije aflossing en de verhuisoptionaliteit.

Gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeverschillen komen volledig ten gunste of ten laste van het resultaat van het boekjaar. De gerealiseerde waardeverschillen worden bepaald door de verkoopopbrengst te verminderen met de marktwaarde bij aanvang van het boekjaar.

Vorderingen uit hypothecaire leningen ^{2.2.3}

Vorderingen uit hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De actuele waarde wordt vastgesteld door te ontvangen rente en aflossingen contant te maken tegen de actuele rentevoet en rekening te houden met een kans op vervroegde aflossing. De in het verslagjaar gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten zijn in de resultatenrekening verwerkt.

Vorderingen uit andere leningen ^{2.2.4}

Vorderingen uit andere leningen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De actuele waarde wordt vastgesteld door te ontvangen rente en aflossingen contant te maken tegen de actuele rentevoet en rekening te houden met een kans op vervroegde aflossing. De marktwaarde van onderhandse leningen is gebaseerd op discontering van kasstromen tegen een overheidsgerelateerde rentecurve. De in het verslagjaar gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten zijn in de resultatenrekening verwerkt.

Vorderingen³

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de gemortiseerde kostprijs, waar nodig onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid. De inschatting voor oninbaarheid wordt bepaald op basis van de ingeschatte kredietwaardigheid per individuele vordering.

Overige activa⁴

Materiële vaste activa^{4.1}

Onder de materiële vaste activa zijn opgenomen de aanschaffingen van informatie verwerkende apparatuur, kantoormachines, -inventaris en -interieur en telecommunicatieapparatuur. De waardering geschiedt tegen aanschaffingskosten onder aftrek van afschrijving. De afschrijving geschiedt lineair in vijf jaar. Met restwaarde is geen rekening gehouden.

Liquide middelen^{4.2}

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Groepsvermogen⁵

Wettelijke reserve

Voor het nog niet afgeschreven deel van de ontwikkelde software wordt een wettelijke reserve gevormd ten laste van de overige reserves.

Herwaarderingsreserve

Voor ongerealiseerde waardeveranderingen van vastgoed- en hypotheek fondsbeleggingen met verwerking in de winst- en verliesrekening wordt een herwaarderingsreserve gevormd uit de overige reserves.

Voor een nadere toelichting op het groepsvermogen wordt verwezen naar het eigen vermogen in

de enkelvoudige balans van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.

Technische voorzieningen⁶

Algemeen

De technische voorzieningen bestaan uit de beste schatting en de risicomarge. De beste schatting wordt berekend door de verwachte toekomstige baten en lasten contant te maken op basis van een rentetermijnstructuur met toepassing van de UFR en volatiliteitsaanpassing (2021: Solvency II curve - UFR (3,60%), 2020: Solvency II Curve - UFR (3,75%)). De toekomstige baten en lasten worden bepaald naar de aard van de technische voorziening en zijn hierna per technische voorziening beschreven.

De risicomarge zorgt ervoor dat de waarde van de technische voorziening gelijk is aan de marktwaarde. De risicomarge is berekend volgens methode 1 van de Richtsnoer 62 zoals vastgelegd in Richtsnoeren voor de waardering van technische voorzieningen. De risicomarge wordt op totaalniveau vastgesteld en vervolgens gealloceerd naar de verschillende homogene risicogroepen.

Bij de berekening van de risicomarge wordt rekening gehouden met de verzekeringstechnische schokscenario's zoals deze onder de Solvency II regelgeving worden onderkend. Deze schokscenario's resulteren in risicokapitalen die vervolgens worden geprojecteerd met behulp van risicodrijvers. Voor deze toekomstige risicokapitalen worden de kapitaalkosten bepaald met een kapitaalkostenpercentage van 6% (CoC). Om te komen tot de waarde van de risicomarge worden deze daarna contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur (Solvency II curve) met toepassing van de ultimate forward rate (UFR) zonder volatiliteitsaanpassing.

Voor niet-verdiende premies en lopende risico's ^{6.1}

Schadeverzekeringen

De voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's voor schadeverzekeringen heeft een kortlopend karakter en betreft de in het boekjaar in rekening gebrachte premies inzake risico's die op het daarop volgende boekjaar betrekking hebben. De beste schatting per branche wordt berekend door het niet-verdiende deel van de premie te vermenigvuldigen met de schaderatio plus de verwachte te ontvangen premies verminderd met de verwachte kosten.

Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen

De voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen heeft een overwegend langlopend karakter en is de beste schatting van de waarde van de uitgaande en inkomende kasstromen van het polisbestand. Deze kasstromen worden geschat op basis van actuele parameters en contractgrensindelingen en worden contant gemaakt met de rentetermijnstructuur met toepassing van UFR en volatiliteitsaanpassing. De gebruikte parameters betreffen de in- en revalideringskansen, de sterftেকansen, kosten en vervalkansen. De contractgrens is een belangrijke assumptie en deze is in dit boekjaar aangepast.

De revalidering- en vervalkansen zijn gebaseerd op de waarnemingen in de AOV-portefeuille (2020: idem). Voor de schatting van de invalidering- en revalideringskansen wordt daarnaast gebruik gemaakt van de ervaringscijfers uit studies van de verzekeringsbedrijfstaking. Klaverblad Verzekeringen hanteert ultimo 2021 hiervoor de kansen van het kansenstelsel AOV2009 (2020: idem). Voor de kosten wordt gebruikt gemaakt van het kostenniveau uit de (meerjaren)begroting (2020: idem). Voor de sterftেকansen is gebruik gemaakt van op basis van ervaringscijfers gecorrigeerde AG 2020 sterftেকansen (2020: idem), met uitzondering van de eerste

twee ziektejaren omdat deze impliciet al meegenomen worden in de revaliderings- en vervalkansen.

Voor levensverzekering ^{6.2}

Klaverblad Levensverzekering N.V. is per 31 maart 2020 gedeconsolideerd uit de geconsolideerde jaarrekening van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. Derhalve staan er geen voorzieningen voor levensverzekeringen meer op de balans. Vanwege de vergelijkende cijfers zijn de grondslagen voor de voorziening voor levensverzekering voor de volledigheid wel vermeld in de jaarrekening.

Individueel

De technische voorzieningen voor levensverzekering bestaan uit een beste schatting en een risicomarge. De beste schatting wordt berekend door de verwachte toekomstige baten en lasten contant te maken op basis van een rentetermijnstructuur met toepassing van de UFR en volatiliteitsaanpassing. In de schatting van de toekomstige baten en lasten is rekening gehouden met de verwachte sterfte, vervalkansen en overrentedeling.

Voor de schatting van de sterfte hanteerde Klaverblad de Prognosetafel AG2018 (meest recente prognosetafel). Deze waarnemingen worden aangevuld met ervaringscijfers uit de verzekeringsportefeuille. Bij het bepalen van de sterftেকansen wordt rekening gehouden met het rookgedrag van de verzekerde.

Veronderstellingen met betrekking tot toekomstige kosten voor het beheer van de bestaande verzekeringsportefeuille alsmede provisies worden getoetst aan het kostenniveau van de meest actuele (meerjaren)begroting en de daadwerkelijke realisatie. bedroegen de verwachte prijs- en kosteninflatie respectievelijk 1,925% en 2,025%.

Vervalpercentages zijn onder andere afhankelijk van producteigenschappen, looptijd van de polis en voorzienbaar gedrag van polishouders. De vervalpercen-

tages waren vastgesteld op basis van waarnemingen in de eigen portfeuille over de jaren 2014-2019.

Een deel van de verzekeringen kent een vorm van overrentedeling. Deze opties en garanties zijn onlosmakelijk verbonden met het verzekeringsproduct. Echter er is geen actieve markt voorhanden die ter referentie kan worden gebruikt voor de waardering hiervan. Om deze opties en garanties te waarderen wordt gebruik gemaakt van een “replicating portfolio”. Hierin worden marktgegevens meegenomen met betrekking tot rente, inflatie en volatiliteit van de rente in samenhang met actuariële veronderstellingen.

Collectief

Het collectieve bedrijf bevat uitsluitend het pensioencontract van de (ex-)medewerkers van Klaverblad Verzekeringen. Het betreft een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling, waarbij de pensioenen van deelnemers voorwaardelijk worden aangepast op basis van de loonindex volgens de cao van het verzekeringsbedrijf. De pensioenen voor de gewezen deelnemers worden voorwaardelijk aangepast aan de consumentenprijsindex met een maximum van 3%. De beste schatting is gelijk aan de contante waarde van de toekomstige uitkeringen en kosten op basis van de opgebouwde rechten en aanspraken. Voor de schatting van de toekomstige uitkeringen is rekening gehouden met sterftekanalen, kosten, inflatie en verval. Voor de sterftekanalen werd gebruikt gemaakt van de Prognosetafel AG2018 aangevuld met de ervaringscijfers Towers Watson 2014. Voor de bepaling van de kosten-, inflatie- en vervalparameters wordt verwezen naar de paragraaf individueel.

Voor te betalen schaden/uitkeringen ^{6.3}

Schadeverzekeringen

De voorziening voor te betalen schaden voor schadeverzekeringen is vastgesteld voor schadegebeur-

tenissen die hebben plaatsgevonden, ongeacht of deze zijn gemeld. De kasstroomprognoses voor de berekening van de voorziening voor te betalen schaden omvatten uitkeringen en kosten die met deze gebeurtenissen samenhangen.

Voor de bepaling van de beste schatting voor te betalen schaden wordt een berekening op basis van schadedriehoeken gebruikt. Grote schades en de duur en omvang van schades (staartfactor) kunnen een versturende invloed hebben op de projectie van de kasstromen. Grote schades worden daarom niet meegenomen in de kasstroomprojectie. De grensbedragen van grote schades per productgroep worden bepaald op basis van “expert judgement” en zijn dit verslagjaar gelijk aan vorig jaar. De grensbedrag van de grootste verzekeringsproducten zijn: brand: € 450.000 en motorrijtuigen: € 1.400.000. De verwachte betalingen voor grote schades worden ingeschat op basis van het behandelplan. Door middel van de staartfactor wordt een weging toegepast voor de schades uit voorgaande jaren. De staartfactor is dit verslagjaar geactualiseerd.

Voor de beste schatting van de te verwachten kosten voor behandeling van schaden wordt gebruik gemaakt van het verwachte kostenniveau volgens de (meerjaren)begroting (2020: idem). De voorziening voor lopende schadegevallen met een lange uitloop is bepaald met behulp van uitlooptriehoeken. Voor lopende schadegevallen met een korte uitloop is de voorziening berekend als een percentage van de schadevoorziening.

Voor toekomstige bedrijfskosten wordt uitgegaan van de verwachte bedrijfskosten volgens de (meerjaren)begroting (2020: idem). De toerekening van de bedrijfskosten naar schadejaren geschiedt op basis van het verwachte aantal schadehandelingen per schadejaar, waarbij per schadejaar een wegingsfactor is toegekend.

Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen

De beste schatting voor te betalen uitkeringen van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen bevat de waarde van de kasstromen van schades op basis van actuele parameters en contractgrenzen tot eindleeftijd. Deze kasstromen worden geschat op basis van actuele parameters en worden contant gemaakt met de rentetermijnstructuur met toepassing van UFR en volatiliteitsaanpassing. De belangrijkste parameters betreffen de revalideringskansen, de sterfttekansen en kosten. Nadere duiding van de parameters is eerder benoemd onder voorziening voor niet-verdiende premie en lopende risico's.

Aandeel herverzekeraar in technische voorzieningen

De technische voorzieningen herverzekering voor schaden is een beste schatting aan de hand van normen die worden afgeleid van de herverzekeringscontracten die voor de betreffende branches gelden.

Overige voorzieningen⁷

Voorziening voor vitaliteitsverlofregeling^{7.2}

Volgens de cao voor de verzekeringsbranche heeft elke werknemer die zeven jaar of langer in dienst is onder bepaalde voorwaarden recht op twee maanden vitaliteitsverlof. Gedurende deze twee maanden ontvangt de werknemer respectievelijk 70% en 40% van zijn brutosalaris inclusief sociale premies. Klaverblad heeft een voorziening opgenomen waarbij rekening is gehouden met de kans dat werknemers gebruik maakt van de regeling. De voorziening betreft de nominale waarde van de in de toekomst uit te keren bedragen. Het percentage van de werknemers dat gebruik maakt van de regeling is ingeschat op 12,5%.

Voorziening regeling vervroegde uittreding (RVU)^{7.3}

Werknemers mogen drie jaar voor hun AOW-gerechtigde leeftijd onder voorwaarden, op grond van een tijdelijke aanpassing in de Wet op de loonbe-

lasting, met ingang van 1 januari 2021 eerder stoppen met werken, zonder dat dit fiscaal als een RVU belast wordt. De regeling is een uitvloeisel van het pensioenakkoord van 2019. Klaverblad heeft een voorziening opgenomen waarbij rekening is gehouden met de voorwaarden om gebruik te mogen maken van de regeling en de kans dat werknemers gebruik maken van de regeling. De voorziening betreft de nominale waarde van de in de toekomst uit te keren bedragen. Het percentage van de werknemers dat gebruik maakt van de regeling is ingeschat op 33% op basis van huidige ervaringscijfers.

Voorziening voor verlieslatend contract^{7.4}

Op de balans was in voorgaande jaren een voorziening voor een verlieslatend contract opgenomen wanneer de naar verwachting te behalen voordelen lager zijn dan de onvermijdbare kosten om aan de verplichtingen uit hoofde van de overeenkomst te voldoen. De omvang van de voorziening is een beste schatting op basis van de situatie per balansdatum. Per balansdatum zijn er geen contracten waarop een verlies op wordt gezien.

Reorganisatievoorziening^{7.5}

In voorgaande jaren was uit hoofde van een reorganisatie een reorganisatievoorziening gevormd. De reorganisatie is in boekjaar 2020 afgerond. De reorganisatievoorziening is een beste schatting van de kosten uit hoofde van de verplichtingen. De reorganisatie is door de directie besloten in het kader van de strategie om Klaverblad om te vormen tot een toekomstbestendige verzekeraar waarbij de organisatiestructuur wordt vereenvoudigd en bedrijfsprocessen verder worden geautomatiseerd. De reorganisatievoorziening is bepaald op basis van uitgangspunten uit het "Sociaal Plan Klaverblad Verzekeringen 2019-2022". Hierbij zijn aannames en inschattingen gemaakt betreffende natuurlijk verloop van medewerkers, benodigde tijd en kosten van "outplacement", begeleiding en het moment dat medewerkers de organisatie daadwerkelijk verlaten.

Schulden⁸

De schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vennootschapsbelasting^{3,7,22}

De over het boekjaar verschuldigde of terug te vorderen vennootschapsbelasting is gebaseerd op de belastbare winst over het boekjaar, na eventuele correcties voor voorgaande jaren.

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen zijn opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waardering van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en in deze jaarrekeningen gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds. De berekening van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover reeds bij wet vastgesteld.

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn waartegen de tijdelijke verschillen kunnen worden afgezet. De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd wanneer een wettelijk afdwingbaar recht tot verrekening van directe belastingvorderingen met directe belastingschulden bestaat en de latente belastingposten betrekking hebben op dezelfde fiscale autoriteit.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de in rekening gebrachte premies en overige baten en de betaalde schaden en uitkeringen en andere lasten over het jaar, rekening houdend met lopende herverzekeringsovereenkomsten. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden verantwoord zodra zij voorzienbaar zijn.

Verdiende premies eigen rekening^{9,10}

Brutopremies

Het bruto premie-inkomen bestaat uit de premies die door de polishouders zijn verschuldigd aan Klaverblad Verzekeringen voor afgesloten verzekeringscontracten onder aftrek van verleende kortingen. Het premie-inkomen wordt onderverdeeld in premies voor levens- en voor schadeverzekeringen.

Herverzekeringspremies

De herverzekeringspremies omvatten de premies van herverzekeringscontracten. Deze worden naar evenredigheid van de looptijd van het contract als last opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Wijziging technische voorzieningen niet-verdiende premies en lopende risico's

De premie voor schadeverzekeringen wordt als opbrengst opgenomen gedurende de looptijd van het contract naar evenredigheid van de verstreken verzekeringstermijn rekening houdend met de schade-

jaarratio. De wijziging in de technische voorzieningen voor niet-verdiende premies en lopende risico's wordt tevens onder het premie-inkomen verantwoord.

Schade en uitkering eigen rekening^{9,11}

De schade en uitkeringen eigen rekening betreffen de in het boekjaar gemelde en uitgekeerde schade en uitkeringen. Voor de wijziging van de technische voorziening verwijzen wij naar de grondslagen voor waardering van balansposten en resultaatbepaling.

Overige technische baten eigen rekening¹²

De technische baten eigen rekening bevatten het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen verzekeringsverplichtingen.

Winstdeling en kortingen

De winstdeling en kortingen betreffen de conform de verzekeringscontract toegekende winstdeling en kortingen.

Toegerekend resultaat op beleggingen^{15,16,17,18,19}

Onder opbrengsten uit beleggingen worden begrepen:

- > huuropbrengsten uit beleggingen in terreinen en gebouwen;
- > interest op beleggingen in vastrentende waarden;
- > dividenden uit beleggingen in aandelen;
- > amortisatie van agio/disagio op vastrentende beleggingen;

- > gerealiseerde resultaten bij verkoop van beleggingen.

Resultaten behaald bij de verkoop van terreinen en gebouwen, aandelen en vastrentende waarden worden direct in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Het resultaat uit beleggingen wordt gealloceerd aan de technische voorzieningen en aan het eigen vermogen. Het deel dat is gealloceerd aan het eigen vermogen wordt toegerekend aan de niet-technische rekening. De allocatie van het beleggingsresultaat aan de niet-technische rekening vindt plaats via directe toerekening vanuit de tegenover het eigen vermogen aangehouden beleggingsportefeuille. De beleggingsresultaten worden toegerekend aan de technische en niet-technische rekening naar rato van de omvang van de technische voorziening en het eigen vermogen en naar de aard van de belegging.

Bedrijfskosten¹⁴

De bedrijfskosten betreffen kosten van personeel, diensten van derden, automatisering, marketing, huisvesting, acquisitie en dergelijke. De kosten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Door middel van de Activity Based Costing-methodiek zijn bedrijfskosten toegerekend aan de technische rekeningen van schade- en levensverzekeringen. De sleutels voor verdeling van de bedrijfskosten zijn in het boekjaar geactualiseerd en passen bij de bijbehorende activiteiten.

De kosten voor het behandelen van claims en uitkeringen zijn gepresenteerd onder de schaden en uitkeringen eigen rekening. De bedrijfskosten van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. en Klaverblad Assurantiën B.V. zijn niet in de technische rekening opgenomen maar zijn onder de 'andere las-

ten' in de geconsolideerde winst- en verliesrekening verantwoord.

Beleggingslasten¹⁷

De beleggingslasten omvatten lasten met betrekking tot vermogensadvies, beleggingsadministratie alsmede gerealiseerd verlies uit beleggingstransacties. De beleggingslasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Andere baten en lasten^{20,21}

De andere baten en lasten bestaan uit de bedrijfskosten van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. en van Klaverblad Assurantiën B.V., incidentele kosten die niet aan het technisch resultaat zijn toegewezen alsmede de pensioencompensatie en de wijziging van de voorzieningen voortvloeiende uit de cao voor het verzekeringsbedrijf.

Toelichting op de geconsolideerde balans

1 Immateriële vaste activa

Onder de immateriële vaste activa zijn opgenomen de investeringen voor het ontwikkelen en implementatie van een verzekeringsadministratie (software). Het immaterieel vast actief is nog niet in gebruik genomen. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Aanschaffingswaarde per 1 januari	-	-
Investeringen	596	-
Desinvesteringen	-	-
Aanschaffingswaarde per 31 december	596	-
Cumulatieve afschrijving per 1 januari	-	-
Afschrijving verslagjaar	-	-
Afschrijving desinvesteringen	-	-
Cumulatieve afschrijving per 31 december	-	-
Boekwaarde per 31 december	596	-

2 Beleggingen

2.1. Terreinen en gebouwen

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik	9.117	9.394
Overige terreinen en gebouwen		
> gebouwen	21.763	21.956
> landerijen	14.732	13.639
	45.612	44.989

Alle terreinen en gebouwen zijn getaxeerd door externe taxateurs per 31 december 2021.
De aanschaffingswaarde van de terreinen en gebouwen per einde boekjaar bedraagt € 75.340.000
(2020: € 75.340.000).

	Terreinen en gebouwen voor eigen gebruik	Overige terreinen en gebouwen		Totaal
		Gebouwen	Landerijen	
Het verloop is als volgt:				
Stand per 1 januari	9.394	21.956	13.639	44.989
Bestemmingswijziging	-	-	-	-
Herwaarderingen	-277	-193	1.093	623
Stand per 31 december	9.117	21.763	14.732	45.612

2.2. Overige financiële beleggingen

2.2.1. Aandelen en participaties in beleggingsfondsen

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Aandelen	258.093	215.764
Bedrijfsobligatiefonds	117.805	-
Hypotheekfondsen	99.654	93.159
	475.552	308.923

2.2.1.1. Aandelen

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	215.764	179.469
Aankopen	15.784	41.286
Verkopen	19.668	10.999
Herwaarderingen	46.213	6.008
Stand per 31 december	258.093	215.764

De kostprijs van de aandelen per einde boekjaar bedraagt € 180.034.000 (2020: € 181.684.000).

2.2.1.2. Bedrijfsobligatiefonds

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	-	-
Aankopen	118.800	-
Herwaarderingen	-995	-
Stand per 31 december	117.805	-

De herwaarderingen zijn onder aftrek van beleggingskosten in het fonds van € 4.000. Klaverblad participeert in een Europees bedrijfsobligatiefonds met een portefeuille van uitsluitend bedrijfsobligaties. Het fonds heeft de structuur van een fonds voor gemene rekening met een open-end karakter.

2.2.1.3. Hypotheekfonds

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	93.159	-
Aankopen	4.627	92.347
Herwaarderingen	1.868	812
Stand per 31 december	99.654	93.159

De herwaarderingen zijn onder aftrek van beleggingskosten in het fonds van € 435.000 (2020: € 234.000). Klaverblad participeert in een Nederlands hypotheekbeleggingsfonds met een portefeuille van uitsluitend Nederlandse non-NHG hypotheeklen. De particuliere Nederlandse woonhuizen dienen als onderpand. Het hypotheekbeleggingsfonds heeft de structuur van een fonds voor gemene rekening met een open-end karakter, met dien verstande dat de mate waarin participanten in en uit kunnen treden te allen tijde afhankelijk is van de hypotheekproductie respectievelijk de beschikbare liquide middelen.

2.2.2. Obligaties

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	313.353	1.352.812
Aankopen	195.204	416.467
Verkopen	278.530	412.811
Amortisatie en aangroei	-243	1.173
Herwaarderingen	-5.912	55.106
Mutatie lopende rente	-833	-2.185
Deconsolidatie Klaverblad Levensverzekering N.V.	-	-1.097.209
Stand per 31 december	223.039	313.353

De deconsolidatie Klaverblad Levensverzekering N.V. betreft de waarde van de obligaties per 31 maart 2020 vanwege de verkoop van Klaverblad Levensverzekering N.V.

De kostprijs van de obligaties per einde boekjaar bedraagt € 214.432.000 (2020: € 292.945.000).

De nominale waarde van de obligaties per einde boekjaar bedraagt € 214.355.000 (2020: € 292.169.000).

De obligaties hebben een gewogen gemiddelde resterende looptijd van 4,6 jaar (2020: 4,1 jaar).

De gemiddelde rentevoet bedraagt 1,4% (2020: 1,8%).

2.2.3. Vorderingen uit hypothecaire leningen

De vorderingen uit hypothecaire leningen betreffen aan (ex-)personeel, assurantieadviseurs en derden verstrekte leningen waarvoor als zekerheid het zakelijk recht van hypotheek is gevestigd op in Nederland gelegen onderpanden.

In het boekjaar vonden er geen executoriale verkopen plaats. Er zijn geen indicaties dat contractueel overeengekomen kasstromen niet zullen worden ontvangen.

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	3.053	4.393
Verstrekkingsen	180	-
Aflossingen	1.308	1.225
Waardeverandering	-15	-115
Stand per 31 december	1.910	3.053

De nominale waarde bedraagt einde boekjaar € 1.830.000 (2020: € 2.941.000). De gemiddelde looptijd tot contractuele herziening van de hypothecaire leningen bedraagt 3,6 jaar (2020: 4,0 jaar) en de gemiddelde rentevoet 3,8% (2020: 3,9%).

2.2.4. Vorderingen uit andere leningen

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	13.580	27
Verstrekkingsen	3.000	13.500
Aflossingen	5	21
Mutatie lopende rente	16	9
Waardeverandering	-1.599	65
Stand per 31 december	14.992	13.580

De nominale waarde bedraagt einde boekjaar € 16.500.000 (2020: € 13.505.000). De vorderingen hebben een gewogen gemiddelde resterende looptijd van 26,5 jaar (2020: 30,0 jaar). De gemiddelde rentevoet bedraagt 0,4% (2020: 0,3%). De verstrekkingen van € 16.500.000 zijn onder garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw.

2.2.5. Overzicht waarderingmethoden beleggingen

De waarderingmethoden van de beleggingen zijn hieronder samengevat:

Per 31 december 2021	Genoteerde markt- prijzen	Onafhan- kelijke taxatie	NCW berekening	Andere methode	Totaal
Terreinen en gebouwen	-	45.612	-	-	45.612
Aandelen en participaties in beleggingsfondsen	258.093	-	-	217.459	475.552
Obligaties	223.039	-	-	-	223.039
Vorderingen uit hypothecaire leningen	-	-	1.910	-	1.910
Vorderingen uit andere leningen	-	-	14.992	-	14.992
	481.132	45.612	16.902	217.459	761.105
Per 31 december 2020	Genoteerde markt- prijzen	Onafhan- kelijke taxatie	NCW berekening	Andere methode	Totaal
Terreinen en gebouwen	-	44.989	-	-	44.989
Aandelen en participaties in beleggingsfondsen	215.764	-	-	93.159	308.923
Obligaties	313.353	-	-	-	313.353
Vorderingen uit hypothecaire leningen	-	-	3.053	-	3.053
Vorderingen uit andere leningen	-	-	13.580	-	13.580
	529.117	44.989	16.633	93.159	683.898

3 Vorderingen

3.1. Vorderingen uit directe verzekeringen

Op de vorderingen uit directe verzekering is een voorziening voor dubieuze vorderingen op assurantieadviseurs van € 90.000 (2020: € 116.000) in mindering gebracht. Verliezen wegens oninbaarheid zijn ten laste van de voorziening gebracht.

3.2. Overige vorderingen

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Vennootschapsbelasting	3.589	9.700
Vennootschapsbelasting	55	55
Overige vooruitbetaalde kosten en vorderingen	1.930	781
	5.574	10.536

De looptijd van de overige vorderingen is korter dan een jaar.

4 Overige activa

4.1. Materiele vaste activa

Onder de materiële vaste activa zijn opgenomen de aanschaffingen van informatie verwerkende apparatuur, kantoor machines, -inventaris en -interieur en telecommunicatieapparatuur.

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Aanschaffingswaarde per 1 januari	5.854	5.727
Investerings	493	631
Desinvesteringen	762	504
Aanschaffingswaarde per 31 december	5.585	5.854
Cumulatieve afschrijving per 1 januari	4.873	4.556
Afschrijving verslagjaar	533	770
Afschrijving desinvesteringen	743	453
Cumulatieve afschrijving per 31 december	4.663	4.873
Boekwaarde per 31 december	922	981

4.2. Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

5 Groepsvermogen

Voor een nadere specificatie van het groepsvermogen wordt verwezen naar de enkelvoudige jaarrekening van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.

Solvabiliteit

De SCR is het eigen vermogen dat Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. (groep) en Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. op basis van wettelijke eisen moet aanhouden.

De jaarrekening is opgesteld in lijn met de bepalingen van BW2 Titel 9. Volgens deze bepalingen is discontering van kortlopende schadevoorzieningen niet toegestaan. Voor Solvency II berekeningen is discontering verplicht. Daarnaast zijn in de jaarrekening uitgaven geactiveerd onder de immateriële vaste activa welke in de Solvency II balans in mindering wordt gebracht op het eigen vermogen. Dit leidt tot een verschil tussen het eigen vermogen volgens de balans in de jaarrekening en de Solvency II balans.

Voor de berekening van de SCR wordt gebruik gemaakt van het standaard model. Voor de gevoeligheidsanalyse van de solvabiliteitsratio wordt verwezen naar het hoofdstuk 5.4.

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. (groep)		
Eigen vermogen volgens de jaarrekening	573.656	441.788
Waarderingsverschil immateriële vaste activa	-596	-
Waarderingsverschil schadevoorzieningen	-52	-996
Belastingeffect	<u>167</u>	<u>250</u>
Solvency II vermogen	573.175	441.042
SCR	220.072	130.759
SCR ratio	260%	337%
Interne norm	140%	150%

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.		
Eigen vermogen volgens de jaarrekening	276.089	159.770
Waarderingsverschil schadevoorziening	-53	-996
Belastingeffect	14	250
	<hr/>	<hr/>
Solvency II vermogen	276.050	159.024
SCR	165.909	86.706
SCR ratio	166%	183%
Interne norm	140%	140%

De aanpassing van de contractgrens naar eindleeftijd voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen heeft geleid tot een forse toename van het eigen vermogen en het vereist kapitaal. Bij de berekeningen is gebruik gemaakt van een toekomstige beheersmaatregel, welke is vastgelegd in het interventiemodel uit het beleidsdocument beleid portefeuilleherziening arbeidsongeschiktheid.

Het vrije vermogen, gedefinieerd als zijnde het deel van het Solvency II vermogen dat boven de 140% van het vereist vermogen (SCR) uitkomt is zowel bij Klaverblad Schade (€ 6 miljoen) als bij de Groep (€ 20 miljoen) toegenomen mede als gevolg van de aanpassing van de contractgrens voor AOV verzekeringen.

De Nederlandsche Bank heeft aangegeven in 2022 een onderzoek te starten naar de toepassing van de contractgrens in combinatie met de FMA door de gehele markt. Er bestaat een onzekerheid dat hier aanvullende verwachtingen ten aanzien van de toepassing van de FMA uit naar voren komen, die in de jaarcijfers 2022 moet worden geïmplementeerd.

In het monitoren van de solvabiliteit wordt de SCR ratio afgezet tegen de normering vanuit de toezichthouder (externe norm, 100%) en tegen een interne normering. Deze interne normering is strenger dan de externe normering. Het onderschrijden van de interne norm leidt tot mitigerende maatregelen. De mate waarin de interne norm onderschreden wordt, bepaalt de urgentie en reikwijdte van de maatregelen. Per balansdatum voldoen de SCR ratio's van Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. en Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. ruimschoots aan de interne norm die beschreven is in het kapitaalbeleid.

De solvabiliteitscijfers zijn op het moment van het vaststellen van de jaarrekening ingediend bij de Nederlandsche Bank. Er kunnen echter nog wijzigingen plaatsvinden op basis van eventuele aanwijzingen van de toezichthouder.

5.1. Gevoeligheidsanalyse

De gevoeligheidsanalyse laat zien wat de effecten op het eigen vermogen zijn van wijzigingen in financiële parameters en voor diverse verzekeringstechnische risico's. Voor het effect van elke gevoeligheidsfactor worden alle overige aannames gelijk verondersteld. In de praktijk zal dit waarschijnlijk niet het geval zijn. In de tabel hierna zijn de gevoeligheden weergegeven per balansdatum.

	Eigen vermogen (Solvency II)	SCR	SCR-ratio
Gerapporteerd	573.175	220.072	260%
SII rentecurve - 1,0%-punt (100bp)	562.901	229.800	245%
SII rentecurve + 1,0%-punt (100bp)	581.707	211.391	275%
Aandelen -20%	534.461	204.160	262%
Vastgoed -10%	569.754	219.399	260%
Kosten +/-10%	578.948	221.034	262%
Kosten +/-10%	567.198	219.079	259%
Inflatie - 1,0%-punt (100bp)	571.474	216.411	264%
Inflatie + 1,0%-punt (100bp)	574.617	224.141	256%
Vervalkansen +/-50%	616.344	250.822	246%
Vervalkansen +/-50%	543.470	202.662	268%
Invalideringskansen +/-10%	582.917	237.055	246%
Invalideringskansen +/-10%	560.096	207.384	270%
Revalideringskansen +/-10%	546.459	203.783	268%
Revalideringskansen +/-10%	591.561	242.870	244%
Cost of Capital 5%	588.089	220.072	267%

Klaverblad is het meest gevoelig voor de scenario's met andere invalideringskansen en revalideringskansen. Het totale premieverhogingspercentage behorende bij de FMA blijft ongewijzigd in de scenario's van de andere vervalkansen. Verder geldt dat het interventiemodel niet wijzigt. Dit kan tot onverwachte uitkomsten, zoals de uitkomst van een lagere SCR in de scenario'+10% invalideringskans en -10% invalideringskans.

6 Technische voorzieningen

6.1. Voor niet-verdiende premies en lopende risico's

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	-16.316	-18.709
Mutatie	-150.945	2.393
Stand per 31 december	-167.261	-16.316
De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Motorrijtuigen WA	3.361	1.521
Motorrijtuigen overig	1.777	941
Brand	6.261	2.868
Aansprakelijkheid	1.828	752
Rechtsbijstand	-247	-466
Overige	-14	2
	12.966	5.618
Medisch	-180.227	-21.934
	-167.261	-16.316

De toename van de voorziening bij schadeverzekeringen met € 7 miljoen is het gevolg van een verfijning van de inschatting claimkosten in de voorziening. De verfijning sluit aan bij de methodiek zoals gebruikt voor de bepaling van de claimkosten in de schadevoorziening. Deze schattingswijziging is nader toegelicht in de paragraaf toelichting op de jaarrekening.

De verandering van de voorziening voor Medisch is het gevolg van een hernieuwde interpretatie van de contractgrens door De Nederlandsche Bank. Klaverblad past daarom voor de bepaling van de beste schatting van de premievoorziening en lopende risico's voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen een contractgrens toe tot eindleeftijd, waar in voorgaande jaren grotendeels is gerekend met een 1-jaarscontractgrens. Deze schattingswijziging van € 159 miljoen is nader toegelicht in de paragraaf toelichting op de jaarrekening.

De beste schatting van Rechtsbijstand is negatief omdat de toekomstige baten hoger zijn dan de toekomstige lasten.

De risicomarge bedraagt € 103.826.000 (2020: € 24.952.000) voornamelijk door aanpassing assumptie van 1-jaarscontractgrens naar contractgrens tot eindleeftijd.

6.2. Voor levensverzekering

De samenstelling is als volgt:	2021	2020		
Individueel	-	623.794		
Collectief	-	148.862		
Deconsolidatie Klaverblad Levensverzekering N.V.	-	-772.656		
	-	-		
	<u>Individuele verzekeringen</u>	<u>Collectieve verzekeringen</u>		
Het verloop is als volgt:	2021	2020	2021	2020
Stand per 1 januari	-	562.814	-	142.489
Wijziging als gevolg van veranderingen in:				
> portefeuilles	-	7.328	-	4.136
> impact wijziging rente	-	53.652	-	2.237
Deconsolidatie Klaverblad Levensverzekering N.V.	-	-623.794	-	-148.862
Stand per 31 maart / 31 december	-	-	-	-

Op 31 maart 2020 zijn alle aandelen van Klaverblad Levensverzekering N.V. juridisch overgedragen aan Lifetri Groep B.V. en is Klaverblad Levensverzekering N.V. gedeconsolideerd uit de geconsolideerde cijfers van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.

In voorgaande opstelling is het verloop van de technische voorziening weergegeven tussen 1 januari en 31 maart 2020.

- > De portefeuille wijziging betreft voornamelijk de verandering in de projectie van de portefeuille.
- > De wijziging rente bestaat uit de aanpassing van de ultimate forward rate (UFR) in 2020 van 3,90% naar 3,75% en de reguliere impact van de door EIOPA gepubliceerde Solvency II-rentecurve.

Een aantal verzekeringen van het levenbedrijf komt in aanmerking voor overrentedeling. In alle gevallen draagt Klaverblad Verzekeringen het beleggingsrisico. In het boekjaar 2020 (1 januari tot en met 31 maart) is uit hoofde van overrentedeling € 6.000 toegevoegd aan de technische voorzieningen.

6.3. Voor te betalen schaden en uitkeringen

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	234.693	208.281
Mutatie	36.084	26.412
Stand per 31 december	270.777	234.693

De samenstelling is als volgt:			Eigen rekening 2021	Eigen rekening 2020
	Bruto	Herverze- kering		
Medisch	167.936	-	167.936	151.387
Motorrijtuigen WA	65.877	2.000	63.877	51.735
Motorrijtuigen overig	832	-	832	782
Brand	11.223	156	11.067	12.244
Aansprakelijkheid	18.823	-	18.823	13.440
Rechtsbijstand	8.131	-	8.131	5.081
Overige	111	-	111	24
	272.933	2.156	270.777	234.693

De risicomarge voor alle technische voorzieningen bedraagt € 121.301.000 (2020: € 38.466.000).

Mutaties afgelopen jaar kunnen als volgt worden verklaard:

- > De toename van de technische voorziening voor medische verzekeringen kan grotendeels worden verklaard door de hogere invalidering en hogere behandelkosten dan verwacht.
- > De toename van de technische voorziening bij motorrijtuigen WA en aansprakelijkheid komt door verhoging van de voorziening voor letselschades.
- > De toename van de technische voorziening bij rechtsbijstand komt door verrijken van historische ontwikkelfactoren.

De voorziening heeft een overwegend langlopend karakter.

7 Overige voorzieningen

7.1. Voor belastingen

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	27.047	37.354
Mutatie	42.848	1.050
Deconsolidatie Klaverblad Levensverzekering N.V.	-	-11.357
Stand per 31 december	69.895	27.047
De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Fiscaal lagere waardering beleggingen	24.255	16.331
Fiscaal hogere waardering overige activa	-39	-39
Fiscaal hogere waardering technische voorzieningen	38.286	4.324
Fiscaal hogere waardering egalisatiereserve	7.236	6.291
Fiscaal hogere waardering calamiteitenreserve	157	140
	69.895	27.047

De toename van de belastinglatentie is het gevolg van de verandering van de commerciële waardering van de technische voorzieningen voor niet-verdiende premies en lopende risico's voor medische verzekeringen. In de toelichting op de jaarrekening, onder de schattingswijziging, is nadere informatie opgenomen.

De deconsolidatie Klaverblad Levensverzekering N.V. betreft de waarde van de belastinglatentie per 31 maart 2020 vanwege de verkoop van Klaverblad Levensverzekering N.V.

De voorziening voor belastingen heeft een overwegend langlopend karakter. Bij de waardering van de latentie is rekening gehouden met de wijziging van de belastingtarief naar 25,8% (2020: 25,0%). De tariefswijziging zorgt voor een toename van de belastinglatentie met € 2.167.000.

7.2. Voor vitaliteitsverlofregeling

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	-	-
Dotatie	263	-
Ottrekking	64	-
Stand per 31 december	199	-

In de cao voor het verzekeringsbedrijf is een afspraak opgenomen inzake vitaliteitsverlof en duurzame inzetbaarheid. De werknemer kan in overleg met de werkgever vakantiedagen inzetten om het salaris in de periode van vitaliteitsverlof aan te vullen en/of om de verlofperiode uit te breiden tot maximaal drie maanden. De aanvulling kan tot maximaal het huidige salaris van de werknemer. De voorziening voor de vitaliteitsverlofregeling is gebaseerd op de beste schatting van de in de toekomst uit te keren bedragen voor vitaliteitsverlof.

7.3. Voor regeling vervroegde uittreding (RVU)

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	-	-
Dotatie	636	-
Onttrekking	24	-
Stand per 31 december	612	-

In de cao voor het verzekeringsbedrijf is een afspraak opgenomen inzake regeling vervroegde uittreding (RVU) welke voortvloeit uit het pensioenakkoord van 2019. De werknemer kan mits die voldoet aan de voorwaarden eerder stoppen met werken.

7.4. Voor verlieslatend contract

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	-	201.436
Resultaat Klaverblad Levensverzekering N.V.	-	-1.367
Verkoopkosten	-	616
Verkoop Klaverblad Levensverzekering N.V.	-	-200.685
Stand per 31 december	-	-

De voorziening voor het verlieslatend contract is dit boekjaar vrijgevallen vanwege de effectuering van de verkoop van Klaverblad Levensverzekering N.V. De mutatie € 1.367.000 negatief betreft het resultaat van Klaverblad Levensverzekering N.V. over de periode 1 januari tot en met 31 maart 2020 toen het nog onderdeel was van Klaverblad Verzekeringen.

7.5. Voor reorganisatie

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	-	766
Onttrekkingen	-	4
Mutatie	-	-762
Stand per 31 december	-	-

De voorziening voor reorganisatie is gevormd voor afvloeiing en begeleiding van medewerkers in verband met het vervallen van werkgelegenheid door wijziging van de organisatiestructuur en verdere automatisering van bedrijfsprocessen. Afgelopen jaren zijn efficiencyverbeteringen gerealiseerd waarop deze voorziening betrekking had. Het traject is nu afgerond en de voorziening is vrijgevallen.

8 Schulden

8.1. Overige schulden

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Loonheffing en premies sociale verzekeringen	1.394	1.393
Pensioenpremie	7.634	-
Assurantiebelasting	2.867	2.661
Omzetbelasting	768	84
Crediteuren	1.343	912
Transitorische posten en diverse schulden	4.641	4.009
	18.647	9.059

In de post pensioenpremie is een bedrag van € 7,2 miljoen opgenomen voor compensatie van negatieve effecten aan de medewerkers voor de overgang van de middelloonregeling naar het nieuwe iDC pensioenregeling. Om verschillen in negatieve zin te compenseren heeft Klaverblad een compensatie beschikbaar gesteld. De verwachting is dat de compensatie in 2022 zal worden uitgekeerd.

Het totale bedrag aan schulden is binnen een jaar verschuldigd.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Beleggingen

Het in depot gehouden bedrag inzake reeds gepasseerde hypotheekaktes op nieuwbouwwoningen en verbouwingen bedraagt € 24.000 (2020: € 24.000).

Herverzekering

Uit hoofde van het deelnemen in de Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden N.V. bestaat er voor Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. een voorwaardelijke verplichting tot het uitkeren van terreurschaden voor een totaal bedrag van maximaal € 721.000 (2020: € 698.000). Er heeft zich in dit verslagjaar geen terreurschade voorgedaan.

Operationele leasing

De verplichtingen uit hoofde van autoleasing bedragen in totaal € 559.000 (2020: € 830.000). Hiervan vervalt binnen een jaar € 297.000 (2020: € 271.000) en tussen de twee en vijf jaar € 262.000 (2020: € 560.000). De in verslagjaar ten laste van het resultaat verwerkte leasekosten bedragen € 484.000 (2020: € 505.000).

De verplichtingen uit hoofde van leasing van printers bedraagt in totaal € 45.000 (2020: € 59.000). Hiervan vervalt binnen een jaar € 14.000 (2020: € 14.000) en tussen de twee en vijf jaar € 31.000 (2020: € 45.000).

Fiscale eenheid

Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. vormt met haar 100% deelnemingen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting en - met uitzondering van Klaverblad Exploitatie Bedrijf B.V. - voor de omzetbelasting. Op grond daarvan is Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van de fiscale eenheid.

Klaverblad Verzekeringen hanteert de fiscale regels voor alle van toepassing zijnde belastingen waar Klaverblad Verzekeringen onder valt en zij heeft geen specifieke afspraken gemaakt met de Belastingdienst welke afwijken van de geldende wet- en regelgeving.

Verbonden partijen

Intercompany transacties

Tussen de groepsmaatschappijen van Klaverblad Verzekeringen vinden reguliere intercompany transacties plaats op het gebied van huur en kosten.

Verbonden partijen

Tussen Klaverblad Verzekeringen en haar directie en commissarissen vinden marktconforme transacties plaats. Hiervoor wordt verwezen naar de bezoldiging bestuurders en commissarissen in de toelichting op de bedrijfskosten.

Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening

9 Specificatie brancheresultaten schadebedrijf

	Medisch		Brand		Aansprakelijkheid	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Brutopremies	55.486	52.876	72.111	64.912	15.554	14.278
Uitgaande herverzekeringspremies	11	12	2.217	2.140	3	3
Wijzigingen technische voorzieningen niet-verdiende premies en lopende risico's	158.293	-4.113	-3.393	565	-1.077	280
Verdiende premie eigen rekening	9.1 213.768	48.751	66.501	63.337	14.475	14.555
Toegerekende opbrengst uit beleggingen	9.2 -4.162	2.989	-538	337	-452	269
Bruto schaden	9.3 24.223	23.521	41.207	37.075	7.588	7.794
Aandeel herverzekeraars	9.4 -	-	2	191	-	-
Wijziging voorziening voor te betalen schaden bruto	9.5 16.549	17.162	-1.186	3.246	5.383	3.228
Aandeel herverzekeraars	9.6 -	-	-8	-306	-	-
Schaden eigen rekening	40.772	40.683	40.027	40.436	12.971	11.022
Bedrijfskosten	9.7 8.449	8.677	27.476	25.075	6.611	6.385
Resultaat technische rekening schadeverzekering	160.385	2.380	-1.540	-1.837	-5.560	-2.583

		Rechtsbijstand		Motorrijtuigen WA		Motorrijtuigen overig	
		2021	2020	2021	2020	2021	2020
Brutopremies		14.058	12.343	36.432	34.141	20.338	19.552
Uitgaande herverzekeringspremies		3	3	294	216	513	101
Wijzigingen technische voorzieningen niet-verdiende premies en lopende risico's		-219	168	-1.840	386	-836	284
Verdiende premie eigen rekening	9.1	13.836	12.508	34.298	34.311	18.989	19.735
Toegerekende opbrengst uit beleggingen	9.2	-162	98	-1.627	1.179	-56	52
Bruto schaden	9.3	10.335	7.581	27.610	26.418	9.966	10.587
Aandeel herverzekeraars	9.4	-	-	-	-	-	-
Wijziging voorziening voor te betalen schaden bruto	9.5	3.051	848	12.142	4.138	50	-378
Aandeel herverzekeraars	9.6	-	-	-	2.000	-	-26
Schaden eigen rekening		13.386	8.429	39.752	28.556	10.016	10.235
Bedrijfskosten	9.7	3.984	3.604	12.055	11.141	6.070	6.022
Resultaat technische rekening schadeverzekering		-3.696	573	-19.136	-4.207	2.847	3.530

		Overige varia		Totaal Schadebedrijf	
		2021	2020	2021	2020
Brutopremies		1.929	1.706	215.908	199.808
Uitgaande herverzekeringspremies		-	3	3.041	2.478
Wijzigingen technische voorzieningen niet-verdiende premies en lopende risico's		17	37	150.945	-2.393
Verdiende premie eigen rekening	9.1	1.946	1.740	363.812	194.937
Toegerekende opbrengst uit beleggingen	9.2	-2	3	-6.999	4.927
Bruto schaden	9.3	308	476	121.237	113.452
Aandeel herverzekeraars	9.4	-	-	2	191
Wijziging voorziening voor te betalen schaden bruto	9.5	87	-164	36.076	28.080
Aandeel herverzekeraars	9.6	-	-	-8	1.668
Schaden eigen rekening		395	312	157.319	139.673
Bedrijfskosten	9.7	822	838	65.467	61.742
Resultaat technische rekening schadeverzekering		727	593	134.027	-1.551

Onder brutopremies, die nagenoeg geheel vanuit Nederland zijn behaald, zijn tevens de aan de verzekeringnemers doorberekende premieopslagen en bijkomende kosten opgenomen. Deze opslagen en kosten bedragen € 35.000 (2020: € 20.000).

Uitloopresultaten

De uitloopresultaten betreffen de in het boekjaar betaalde schaden over voorgaande jaren en de mutaties in de voorzieningen over deze voorgaande jaren, onder aftrek van herverzekeringen.

	2020	2019	2018	2017 en ouder	Totaal
Medisch	-1.374	1.943	690	3.853	5.112
Motorrijtuigen WA	-2.814	-2.221	-897	-5.701	-11.633
Motorrijtuigen overig	303	19	-2	15	335
Brand	679	77	-193	-557	6
Aansprakelijkheid	383	317	-588	-3.201	-3.089
Rechtsbijstand	-670	-244	-36	108	-842
Overige	3	-5	-	-1	-3
	-3.490	-114	-1.026	-5.484	-10.114

Het positief uitloopresultaat medisch wordt grotendeels veroorzaakt door de gestegen rente. Het negatieve uitloopresultaat motorrijtuigen WA en aansprakelijkheid is het gevolg van stijging van de reservering voor letselschades.

10 Verdiende premies eigen rekening

De samenstelling van de brutopremies van het levenbedrijf is als volgt:

De samenstelling van de brutopremies van het levenbedrijf is als volgt:	2021	2020
Periodieke premies individueel	-	14.805
Pensioenpremies	-	1.070
Stand per 31 december	-	15.875

De premies hebben betrekking op de periode 1 januari tot en met 31 maart 2020.

Onder brutopremies van het levenbedrijf, die nagenoeg geheel vanuit Nederland zijn behaald, zijn tevens de aan de verzekeringnemers doorberekende premieopslagen en bijkomende kosten opgenomen. Deze opslagen en kosten bedroegen in boekjaar 2020: € 20.000.

11 Uitkeringen eigen rekening

De samenstelling is als volgt:	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Uitkeringen		
> bij expiratie		141
> bij overlijden	-	3.546
Afkopen	-	983
Pensioenuitkeringen	-	295
Interne behandelingskosten	-	133
	<u>-</u>	<u>5.098</u>

De uitkeringen eigen rekening hebben betrekking op de periode 1 januari tot en met 31 maart 2020 vanwege de deconsolidatie van Klaverblad Levensverzekering N.V.

12 Overige technische baten eigen rekening

De overige technische baten eigen rekening bestaan uit het saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten van nihil (2020: € 5.000) en hebben vanwege de deconsolidatie van Klaverblad Levensverzekering N.V. betrekking op de periode 1 januari tot en met 31 maart 2020.

13 Specificatie winstbronnen levenbedrijf

De samenstelling is als volgt:	<u>Individuele verzekeringen</u>		<u>Collectieve verzekeringen</u>	
	<u>2021</u>	<u>2020</u>	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Resultaat op kosten	-	-255	-	124
Resultaat op sterfte	-	-75	-	-13
Resultaat op afkoop	-	357	-	-
Resultaat op nieuwe productie	-	195	-	-3
Resultaat op wijziging UFR	-	-13.218	-	-1.011
Resultaat op interest en rentevolatiliteiten	-	-7.291	-	5.891
Resultaat op overige mutaties	-	657	-	-3.628
Resultaat technische rekening	-	-19.630	-	1.360

Het resultaat technische rekening is over de periode van 1 januari 2020 tot en met 31 maart 2020. De datum waarop Klaverblad Levensverzekering N.V. is verkocht.

14 Bedrijfskosten

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Acquisitiekosten		
> betaalde provisie	37.923	35.505
> overige acquisitiekosten	16.830	17.440
Beheerskosten en afschrijvingen op bedrijfsmiddelen	14.803	13.829
Schadebehandelingskosten	18.512	16.132
	88.068	82.906
Overgeheveld naar schaden en uitkeringen eigen rekening	-18.512	-16.132
Overgeheveld naar andere lasten	-4.089	-3.708
	65.467	63.066

In verband met de verkoop van Klaverblad Levensverzekering N.V. ontvangt Klaverblad een maandelijkse vergoeding voor diensten die zij namens de koper uitvoert tot het moment dat de migratie van de verzekeringsadministratie is afgerond. De transitievergoeding is in mindering gebracht op de beheerskosten.

De toerekening van de bedrijfskosten aan de technische rekeningen is als volgt:	Schadeverzekering		Levensverzekering		Totaal	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Acquisitiekosten	54.753	52.340	-	604	54.753	52.944
Beheerskosten en afschrijvingen op bedrijfsmiddelen	10.714	9.402	-	720	10.714	10.122
	65.467	61.742	-	1.324	65.467	63.066

De bedrijfskosten zijn door middel van een kostenallocatiemethodiek toegerekend aan schade- en levensverzekeringen en vervolgens aan de activiteiten acquisitie, beheer en schadebehandeling.

14.1. Personeelskosten

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Salarissen	23.789	22.921
Premies sociale verzekering	2.115	2.141
Pensioenlasten	3.862	3.681
Overige personeelskosten	11.858	10.824
Doorberekende schadelasten	-5.825	-5.087
	35.799	34.480

Het gemiddeld aantal medewerkers, herrekend op fulltime basis, bedraagt 365 (2020: 352).

De eigen bijdrage is in mindering gebracht op de pensioenpremie. De pensioenlasten hebben betrekking op het pensioencontract van de medewerkers van Klaverblad Verzekeringen waarvan de regeling is ondergebracht bij Lifetri. De hoogte van de premie is bepaald op basis van de in de uitvoeringsovereenkomst tussen beide partijen afgesproken uitgangspunten.

14.2. Bezoldiging statutaire directie

	2021	2020
Periodiek betaalde beloningen	821	740
Het maandsalaris per 31 december		
Algemeen directeur	25	23
Directeur financiën en risicomanagement	22	19

14.3. Bezoldiging commissarissen

De beloning op jaarbasis is als volgt	2021	2020
Voorzitter	30	30
Leden	25	25
Onkostenvergoeding	1	1

14.4. Honoraria accountant

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Onderzoek van de jaarrekening	400	376
Andere controleopdrachten	19	44
	419	420

Naast de wettelijke controle van de jaarrekening heeft Ernst & Young Accountants de volgende diensten geleverd:

- > Controle van de 'Quantitative Reporting Templates' ten behoeve van De Nederlandsche Bank
- > Assurance rapport bij het kostprijsmodel
- > Assurance rapport bij de opgave aan het Waarborgfonds

15 Opbrengst uit beleggingen

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Opbrengsten uit andere beleggingen		
> terreinen en gebouwen eigen gebruik	246	355
> overige terreinen en gebouwen	1.374	1.488
> opbrengsten uit aandelen en participaties uit beleggingsfondsen	7.687	5.200
> rente obligaties	2.596	6.805
> amortisatie en aangroei obligaties	-243	1.173
> overige beleggingen	1.278	1.380
Directe opbrengsten uit beleggingen	12.938	16.401
Gerealiseerde winst op beleggingen	1.740	-
	14.678	16.401

Vanwege de deconsolidatie van Klaverblad Levensverzekering N.V. is de opbrengst uit beleggingen van Klaverblad Levensverzekering N.V. opgenomen over de periode 1 januari tot en met 31 maart 2020.

De opbrengsten uit terreinen en gebouwen zijn na aftrek van exploitatiekosten. De opbrengst van terreinen en gebouwen voor eigen gebruik bestaan uit huuropbrengst € 1.409.000 (2020: € 1.460.000) en exploitatiekosten € 1.163.000 (2020: € 1.105.000).

16 Niet-gerealiseerde winst op beleggingen

De samenstelling is als volgt:	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Zakelijke waarden	46.835	7.089
Vastrentende waarden	2.303	56.103
	49.138	63.192

Vanwege de deconsolidatie van Klaverblad Levensverzekering N.V. is het resultaat van Klaverblad Levensverzekering N.V. opgenomen over de periode 1 januari tot en met 31 maart 2020.

De niet-gerealiseerde winst betreft positieve niet-gerealiseerde resultaten op de terreinen en gebouwen en aandelen (zakelijke waarden) alsmede positieve niet-gerealiseerde resultaten op participaties in beleggingsfondsen, obligaties, hypothecaire leningen en andere leningen (vastrentende waarden).

17 Beleggingslasten

De samenstelling is als volgt:	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Kosten beheer van beleggingen	925	1.034
Rentelasten	58	77
Gerealiseerd verlies op beleggingen	2.081	3.355
	3.064	4.466

18 Niet-gerealiseerd verlies op beleggingen

De samenstelling is als volgt:	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Zakelijke waarden	-	-
Vastrentende waarden	8.538	-
	8.538	-

De niet-gerealiseerd verlies betreft de negatieve niet-gerealiseerde resultaten op de terreinen en gebouwen en aandelen (zakelijke waarden) alsmede negatieve niet-gerealiseerde resultaten op participaties in beleggingsfondsen, obligaties, hypothecaire leningen en andere leningen (vastrentende waarden).

19 Toerekening beleggingsresultaat technische- en niet technische rekening

De beleggingsresultaten zijn als volgt toe te rekenen aan de technische- en niet-technische rekening.

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Opbrengst uit beleggingen (15)	14.678	16.401
Niet-gerealiseerde winst op beleggingen (16)	49.138	63.192
Beleggingslasten (17)	-3.064	-4.466
Niet-gerealiseerd verlies op beleggingen (18)	<u>-8.538</u>	<u>-</u>
Beleggingsresultaat	52.214	75.127
Beleggingsresultaat technische rekening schadeverzekering	-6.999	4.927
Beleggingsresultaat technische rekening levensverzekering	-	39.682
Niet-technische rekening	<u>59.213</u>	<u>30.518</u>
	52.214	75.127

Het beleggingsresultaat technische rekening schadeverzekering is negatief als gevolg van de gestegen rente op de staatsobligaties die tegenover de AOV-verplichtingen staan. Daar staat tegenover een lagere technische voorziening voor een soortgelijk bedrag, zodat per saldo sprake is van een beperkt hedgeresultaat.

20 Andere baten

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
De samenstelling is als volgt:		
Wijziging voorziening voor verlieslatend contract	-	751
Wijziging voorziening voor reorganisatie	<u>-</u>	<u>762</u>
	-	1.513

21 Andere lasten

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Pensioencompensatie	7.210	-
Bedrijfskosten Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. en Klaverblad Assurantiën B.V.	4.089	3.708
Incidentele kosten niet toe te rekenen aan technisch resultaat	2.393	1.174
Wijziging voorziening vitaliteitsverlofregeling	199	-
Wijziging voorziening regeling vervroegde uittreding (RVU)	636	-
	14.527	4.882

De pensioencompensatie betreft een tussen de ondernemingsraad en Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. overeengekomen eenmalige compensatie vanwege de afloop van de pensioen uitvoeringsovereenkomst per 31 december 2021 en de overgang naar een nieuwe pensioenregeling. De pensioencompensatie is niet doorbelast aan haar dochtermaatschappij omdat dit een vergoeding is van de werkgever voor oudere jaren.

22 Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsvoering

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Vennootschapsbelasting	3.997	3.985
Mutatie latente vennootschapsbelasting	42.848	1.050
	46.845	5.035

Bij de bepaling van de vennootschapsbelasting is uitgegaan van het geldende belastingregime.

De aansluiting tussen het wettelijke en het effectieve belastingpercentage is als volgt:	2021	2020
Resultaat voor belastingen	178.713	5.961
Wettelijk belastingpercentage	25%	25%
Wettelijke belastingbedrag	44.654	1.475
Vennootschapsbelasting voorgaande jaren	-	233
Wijziging belastingtarief	2.167	3.170
Permanente verschillen	24	157
Effectief belastingbedrag	46.845	5.035
Effectief belastingpercentage	26,2%	84,5%

Het resultaat voor belastingen over 2020 is inclusief het resultaat van Klaverblad Levensverzekering N.V. over de periode 1 januari tot en met 31 maart 2020 van € 1.618.000 negatief.

Het effectieve belastingpercentage was in 2020 aanzienlijk hoger dan het wettelijk tarief. Dit was als gevolg van de wetwijziging waarin werd aangekondigd dat het nominale belastingtarief werd verhoogd naar 25,0%. Dit heeft in 2020 geleid tot een éénmalige verhoging van de uitgestelde belastingverplichtingen.

23 Gebeurtenissen na balansdatum

De inval van Rusland in Oekraïne in februari 2022 zorgt voor veel leed onder de inwoners van Oekraïne. De internationale gemeenschap heeft sancties in werking gesteld. De oorlog en sancties leiden tot een stijging van de grondstofprijzen zoals olie en gas, waarvan de wereld sterk afhankelijk is van Rusland. De oorlog leidt op de financiële markten tot onzekerheden en prijsstijgingen van consumentengoederen. De aandelenkoersen zijn begin 2022 erg volatiel geweest en de inflatie neemt toe. De impact voor Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. op haar verzekeringsdekkingen schatten we in op zeer beperkt. De impact van koersmutaties op de waarde van de beleggingen van Klaverblad is materieel. Klaverblad heeft geen rechtstreekse belangen in Russische of Oekraïense aandelen of obligaties. Gezien de onzekerheid en de voortdurend veranderende omstandigheden, is een betrouwbare schatting van de impact op dit moment niet te geven. Klaverblad heeft gevoeligheden en stress scenario's bepaald voor een situatie waarin aandelenkoersen fors dalen en voor inflatie.

In 2022 hebben drie achtereenvolgende stormen in februari veel schade veroorzaakt in Nederland. Voor catastrofes als de stormschades in februari is Klaverblad herverzekerd. De schadelast is omvangrijk en zal naar verwachting boven het eigen behoud van € 10 miljoen uitkomen. De schadelast zal een negatieve impact hebben op het resultaat, de combined ratio en de solvabiliteit.

Ondanks dat beide hierboven geschetste ontwikkelingen waarschijnlijk een negatieve impact zullen hebben op de solvabiliteit is, op basis van de situatie over de eerste drie maanden van 2022, de verwachting dat Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. aan haar interne solvabiliteitsnorm en daarmee de wettelijk vastgestelde norm blijft voldoen.

Enkelvoudige jaarrekening 2021

Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.

Activa

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-2021	31-12-2020
Immateriële vaste activa ¹		
Software	596	-
Beleggingen ²		
Terreinen en gebouwen	14.732	13.639
Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen	311.220	195.984
Overige financiële beleggingen		
> aandelen en participaties in beleggingsfondsen	209.722	149.584
> obligaties	57.941	77.534
> vorderingen uit hypothecaire leningen	173	-
> vorderingen uit andere leningen	-	5
	<u>593.788</u>	<u>436.746</u>
Vorderingen ³		
Vorderingen uit directe verzekering		
> verzekeringnemers	120	75
> assurantieadviseurs	3.504	3.740
Overige vorderingen	7.667	13.882
	<u>11.291</u>	<u>17.697</u>
Overige activa ⁴	<u>2.113</u>	<u>4.297</u>
Totaal activa	607.788	458.740

* de vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting.

Passiva

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-2021	31-12-2020
Eigen vermogen ⁵		
Wettelijke reserve	596	-
Herwaarderingsreserve	8.723	5.987
Overige reserves	564.337	435.801
	<u>573.656</u>	<u>441.788</u>
Overige voorzieningen ⁶		
> voor belastingen	14.372	7.946
> voor vitaliteitsverlofregeling	199	-
> voor regeling vervroegde uittreding (RVU)	612	-
> voor verlieslatend contract	-	-
> voor reorganisatie	-	-
	<u>15.183</u>	<u>7.946</u>
Schulden ⁷	<u>18.949</u>	<u>9.006</u>
Totaal passiva	607.788	458.740

Enkelvoudige resultatenrekening

Bedragen in duizenden euro's

	31-12-2021	31-12-2020
Resultaat uit deelnemingen na belastingen	117.036	-202
Overige resultaten na belastingen	14.832	2.495
Resultaat na belastingen	131.868	2.293

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Algemeen

Voor de algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening, de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat en voor de toelichting op de activa en passiva en de resultaten, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening en de geconsolideerde balans, voor zover hierna niet anders is vermeld.

Beleggingen²

Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen^{2,2}

Deelnemingen worden - voor zover er sprake is van overwegende zeggenschap - gewaardeerd op nettovermogenswaarde. Dit is het aandeel in het eigen vermogen van de desbetreffende onderneming, bepaald op basis van de grondslagen zoals vermeld in de toelichting op de geconsolideerde balans.

Toelichting op de enkelvoudige balans

1 Immateriële vaste activa

Voor een toelichting op de immaterieel vaste activa wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

2 Beleggingen

2.1. Terreinen en gebouwen

Voor een toelichting op de terreinen en gebouwen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

2.2. Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen

Alle 100% directe deelnemingen, zijnde Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V., Klaverblad Exploitatie Bedrijf B.V. en Klaverblad Assurantiën B.V. zijn statutair gevestigd te Zoetermeer.

Het verloop is als volgt:	Klaverblad Schade- verzekering- maatschappij N.V.	Klaverblad Exploi- tatie Bedrijf B.V.	Klaverblad Assu- rantiën B.V.	Totaal
Stand per 1 januari	159.770	35.733	481	195.984
Dividenduitkering	-	-1.500	-300	-1.800
Resultaat deelneming	116.319	387	330	117.036
Stand per 31 december	276.089	34.620	511	311.220

2.3. Overige financiële beleggingen

2.3.1. Aandelen

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Aandelen	137.471	110.055
Bedrijfsobligatiefonds	29.735	-
Hypotheekfonds	42.516	39.529
	209.722	149.584

2.3.1.1. Aandelen en participaties in beleggingsfondsen

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	110.055	77.225
Aankopen	7.190	33.233
Verkopen	4.563	4.569
Herwaarderingen	24.789	4.166
Stand per 31 december	137.471	110.055

De kostprijs van de aandelen per einde boekjaar bedraagt € 96.888.000 (2020: € 93.810.000).

2.3.1.2. Beleggingsfonds

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	-	-
Aankopen	30.000	-
Herwaarderingen	-265	-
Stand per 31 december	29.735	-

De herwaarderingen zijn onder aftrek van beleggingskosten in het fonds van € 1.000.

Klaverblad participeert in een gesloten bedrijfsobligatie fonds met een portefeuille van uitsluitend bedrijfsobligaties. Het fonds heeft de structuur van een fonds voor gemene rekening met een open-end karakter.

2.3.1.3. Hypotheekfonds

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	39.529	-
Aankopen	2.190	39.279
Herwaarderingen	797	250
Stand per 31 december	42.516	39.529

De herwaarderingen zijn onder aftrek van beleggingskosten in het fonds van € 185.000 (2020: € 80.000).

Klaverblad participeert in een Nederlands hypotheekbeleggingsfonds met een portefeuille van uitsluitend Nederlandse non-NHG hypotheeklen. De particuliere Nederlandse woonhuizen dienen als onderpand. Het hypotheekbeleggingsfonds heeft de structuur van een fonds voor gemene rekening met een open-end karakter, met dien verstande dat de mate waarin participanten in en uit kunnen treden te allen tijde afhankelijk is van de hypotheekproductie, respectievelijk de beschikbare liquide middelen.

2.3.2. Obligaties

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	77.534	47.120
Aankopen	116.400	293.969
Verkopen	135.789	263.153
Herwaarderingen	-220	-123
Mutatie lopende rente	16	-279
Stand per 31 december	57.941	77.534

De kostprijs van de obligaties per einde boekjaar bedraagt € 58.080.000 (2020: € 77.591.000). De nominale waarde van de obligaties per einde boekjaar bedraagt € 57.550.000 (2020: € 77.200.000). De obligaties hebben een gewogen gemiddelde resterende looptijd van 1,0 jaar (2020: 0,3 jaar). De gemiddelde rentevoet bedraagt 0,2% (2020: 0,8%).

2.3.3. Vorderingen uit hypothecaire leningen

De vorderingen uit hypothecaire leningen betreffen aan een assurantieadviseur verstrekte lening waarvoor als zekerheid het zakelijk recht van hypotheek is gevestigd op in Nederland gelegen onderpand.

In het boekjaar vonden er geen executoriale verkopen plaats. Er zijn geen indicaties dat contractueel overeengekomen kasstromen niet zullen worden ontvangen.

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	-	-
Verstrekingen	180	-
Aflossingen	17	-
Waardeverandering	10	-
Stand per 31 december	173	-

De nominale waarde bedraagt einde boekjaar € 163.000 (2020: nihil). De gemiddelde looptijd tot contractuele herziening van de hypothecaire lening bedraagt 4,5 jaar (2020: nihil) en de gemiddelde rentevoet 3,5% (2020: nihil).

2.3.4. Vorderingen uit andere leningen

Het verloop is als volgt:	2021	2020
Stand per 1 januari	5	27
Aflossingen	5	21
Waardeverandering	-	-1
Stand per 31 december	-	5

De nominale waarde is ultimo boekjaar nihil (2020: € 5.000). De resterende looptijd is nihil (2020: 0,2 jaar) evenals de gemiddelde rentevoet (2020: 4,0%).

3 Vorderingen

3.1. Vorderingen uit directe verzekeringen

Voor een toelichting op de vorderingen uit directe verzekeringen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

3.2. Overige vorderingen

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Rekening courant Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.	1.680	3.174
Rekening courant Klaverblad Assurantiën B.V.	200	132
Vennootschapsbelasting	3.589	9.700
Betaalde waarborgsommen	55	55
Debiteuren	479	370
Overige vooruitbetaalde kosten en vorderingen	1.664	451
	7.667	13.882

Over de vorderingen op groepsmaatschappijen is geen interest verschuldigd en er zijn geen zekerheden gesteld. De looptijd van de overige schulden is overwegend korter dan een jaar.

4 Overige activa

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Materiële vaste activa	900	948
Liquide middelen	1.213	3.349
	2.113	4.297

Voor een nadere toelichting van de overige activa wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

5 Eigen vermogen

Het verloop en de samenstelling van het eigen vermogen is als volgt:	Wettelijke reserve	Herwaarderings-reserve	Overige reserves	Totaal
Stand per 1 januari 2021	-	5.987	435.801	441.788
Netto resultaat boekjaar	-	-	131.868	131.868
Toevoeging / onttrekking	596	2.736	-3.332	-
Stand per 31 december 2021	596	8.723	564.337	573.656

	Wettelijke reserve	Herwaarderings-reserve	Overige reserves	Totaal
Stand per 1 januari 2020	-	5.937	433.558	439.495
Netto resultaat boekjaar	-	-	2.293	2.293
Toevoeging / onttrekking	-	50	-50	-
Stand per 31 december 2020	-	5.987	435.801	441.788

Voor het nog niet afgeschreven deel van de ontwikkelde software is een wettelijke reserve ten laste van de overige reserves gevormd.

De herwaarderingsreserve is gevormd uit hoofde van herwaarderings van gebouwen en terreinen en van hypotheekfonds. Voor de herwaarderings is een voorwaardelijke belastingverplichting gevormd tegen het toekomstige belastingtarief van 25,8% (2020: 25,0%).

Voorstel bestemming van het resultaat over het verslagjaar 2021

Na vaststelling van de jaarrekening over 2021 door de algemene vergadering zal het resultaat van € 131.868.000 worden toegevoegd aan de overige reserves. Daarnaast vindt een onttrekking plaats van de overige reserves van per saldo € 3.332.000 door een toevoeging aan de herwaarderingsreserve van € 2.736.000 en door toevoeging van € 596.000 aan de wettelijke reserve. Voorgaande is als zodanig in de jaarrekening verwerkt.

6 Overige voorzieningen

6.1. Voor belastingen

Het verloop is als volgt:	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Stand per 1 januari	7.946	5.421
Mutatie	<u>6.426</u>	<u>2.525</u>

Stand per 31 december **14.372** **7.946**

De voorziening voor belastingen heeft een overwegend langlopend karakter. Bij de waardering van de latentie is rekening gehouden met het gewijzigde belastingtarief.

6.2. Voor vitaliteitsverlofregeling

Voor een toelichting op de voorziening voor vitaliteitsverlofregeling wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

6.3. Voor regeling vervroegde uittreding (RVU)

Voor een toelichting op de voorziening voor regeling vervroegde uittreding wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

6.4. Voor verlieslatend contract

Voor een toelichting op de voorziening voor verlieslatend contract wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

6.5. Voor reorganisatie

Voor een toelichting op de voorziening voor reorganisatie wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

7 Schulden

De samenstelling is als volgt:	2021	2020
Schulden uit directe verzekering	3.837	3.176
Overige schulden		
> Pensioenpremie	7.634	-
> rekening courant Klaverblad Exploitatie Bedrijf B.V.	136	814
> rekening courant Klaverblad Levensverzekering N.V.	250	313
> loonheffing en premies sociale verzekeringen	839	893
> omzetbelasting	777	32
> crediteuren	1.253	833
> overige	4.223	2.945
	18.949	9.006

Bij de vennootschap is geen pensioenvoorziening aangehouden. De pensioenverplichtingen voor de medewerkers van Klaverblad Verzekeringen zijn collectief verzekerd bij Lifetri. De hoogte van de premie is bepaald op basis van de in de uitvoeringsovereenkomst tussen beide partijen afgesproken uitgangspunten.

In de post pensioenpremie is een bedrag van € 7,2 miljoen opgenomen voor compensatie van negatieve effecten aan de medewerkers voor de overgang van de middelloonregeling naar de nieuwe iDC-pensioenregeling. Om verschillen in negatieve zin te compenseren heeft Klaverblad een compensatie beschikbaar gesteld. De verwachting is dat de compensatie in 2022 zal worden uitgekeerd.

Klaverblad Levensverzekering N.V. is verkocht aan Lifetri Groep B.V. De rekening courant met Klaverblad Levensverzekering N.V. zal worden afgewikkeld wanneer de partijen volledig van elkaar zijn ontvlochten.

Over de schulden aan groepsmaatschappijen is geen interest verschuldigd en er zijn geen zekerheden gesteld. Het totale bedrag aan schulden is binnen een jaar verschuldigd.

Zoetermeer, 8 april 2022

Commissarissen

drs. A.F.J. Bakker

drs. A.P. Mijer-Nienhuis AAG RBA

drs. J.M. Niessen

ir. E. Velzel

Directie

mr. J.P.P. Barth

J.H.M. van Irsen MSc MBA AAG

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het resultaat

Artikel 12 van de statuten van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. bepaalt: "Indien de winst- en verliesrekening een voordelig saldo toont, zal dit saldo aan de algemene reserve toegevoegd worden; een nadelig saldo zal daaraan onttrokken worden."

Accountants- verklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de leden en raad van commissarissen van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2021 van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. te Zoetermeer gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- De geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2021;
- De geconsolideerde en enkelvoudige resultatenrekening over 2021;
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*.

Wij zijn onafhankelijk van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.

Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. staat aan het hoofd van Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V., Klaverblad Exploitatie Bedrijf B.V. en Klaverblad Assurantiën B.V. (gezamenlijk 'Klaverblad Verzekeringen' of 'de coöperatie'). Deze entiteiten zijn hoofdzakelijk actief op het gebied van schade- en inkomensverzekeringen. De activiteiten worden in Nederland uitgevoerd. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan een aantal onderwerpen op basis van de activiteiten van de groep en onze risicoanalyse. Wij verwijzen naar de sectie *De kernpunten van onze controle*.

Wij beginnen met het bepalen van de materialiteit en het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Materialiteit

Materialiteit	€ 11,5 miljoen (2020: € 8,8 miljoen)
Toegepaste benchmark	2% van het groepsvermogen (2020: 2%).
Nadere toelichting	Wij beschouwen het groepsvermogen en de solvabiliteit van de coöperatie, alsmede het vermogen te kunnen voldoen aan verplichtingen van polishouders, als de belangrijke indicatoren voor de gebruikers van de jaarrekening.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven €575.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole

Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. staat aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was. De groepscontrole heeft zich met name gericht op de significante entiteiten Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V., Klaverblad Exploitatie Bedrijf B.V. Bij andere onderdelen hebben wij zelf beoordelingswerkzaamheden of specifieke controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij (groeps)onderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op het niveau van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A., hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de geconsolideerde jaarrekening.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een verzekeringsgroep actief op het gebied van schade- en inkomensverzekeringen. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit, forensische accountancy, en belastingsspecialisten. Daarnaast hebben wij eigen actuarissen en deskundigen ingeschakeld voor de controle van de

waardering van de verplichtingen gerelateerd aan verzekeringscontracten en de waardering van vastgoed en niet-beursgenoteerde beleggingen.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij identificeren en schatten risico's in op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de coöperatie en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van commissarissen toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar paragraaf Governance en risicomanagement van het jaarverslag, waarin de directie haar (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie in nauwe samenwerking met onze forensische specialisten. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen. Verder hebben wij onder meer oordeelsvorming en schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening onder 'Gebruik van schattingen en veronderstellingen', waaronder de waardering van verplichtingen in verband met verzekeringscontracten. Wij verwijzen naar het kernpunt 'Schattingen gehanteerd bij de bepaling van de technische voorzieningen' waarin onze controleaanpak is beschreven inzake de technische voorzieningen.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van de directie, de sleutelfuncties interne audit, compliance, risicomanagement en actuariel en de raad van commissarissen.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met de directie, het kennis nemen van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennismaken van rapporten van interne audit, compliance en risicomanagement afdelingen alsmede de afdeling veiligheidszaken, communicatie met en lezen van correspondentie van relevante regelgevende en toezichthoudende autoriteiten en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennis genomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle, in het bijzonder met betrekking tot indicaties voor eventuele tekortkomingen in relatie tot naleving van de Sanctiewet en Algemene Verordening Persoonsgegevens. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals vermeld in de 'Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening' onder 'continuïteitsbeginsel', heeft de directie een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de coöperatie om haar continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor tenminste de komende 12 maanden. Wij hebben de specifieke beoordeling met de directie besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd.

Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van de directie op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de coöperatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, waarbij wij ons ook hebben gericht op de vraag of de coöperatie kan blijven voldoen aan de wettelijke solvabiliteitsvereisten voor een verzekeringsgroep. Hiertoe hebben wij onder andere kennis genomen van de Own Risk & Solvency Assessment (ORSA). Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen serieuze bedreiging van de continuïteit geïdentificeerd voor de komende 12 maanden. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een coöperatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar hebben wij het kernpunt met betrekking tot fourterstel en het kernpunt inzake de verkoop van Klaverblad Levensverzekering N.V. niet opgenomen.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

Risico

De beleggingen zijn een significante post op de balans van Klaverblad Verzekeringen. Voor een groot deel van de beleggingen is de marktwaarde te verifiëren met transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (genoteerde marktprijzen).

Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van andere methoden waarbij de inherente waarderingonzekerheid hoger is. Deze hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens en de mate van subjectiviteit van veronderstellingen gebruikt in de waardering van het actief.

Bij Klaverblad Verzekeringen betreft dit terreinen en gebouwen, Beleggingsfondsen, vorderingen uit hypothecaire en andere leningen.

Klaverblad Verzekeringen heeft de waarderinggrondslagen voor de beleggingen beschreven onder 'Beleggingen (2)' in de Grondslagen voor waardering balansposten en resultaatbepaling en heeft een nadere toelichting opgenomen in noot 2. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2021 voor een bedrag van € 46 miljoen is belegd in terreinen en gebouwen, voor € 100 miljoen is belegd in een hypotheekfonds, voor € 118 miljoen in een bedrijfsobligatiefonds en voor € 17 miljoen in vorderingen uit hypothecaire en andere leningen.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd of toegelicht zijn. Wij hebben de waardering van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen derhalve aangemerkt als kernpunt van onze controle.

Onze controleaanpak

Onze controlewerkzaamheden omvatten, onder andere, het evalueren van de geschiktheid van de door Klaverblad Verzekeringen toegepaste waarderinggrondslagen met betrekking tot de waardering van beleggingen in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en Richtlijn voor de Jaarverslaggeving (RJ) 290 'Financiële instrumenten'. Tevens hebben wij beoordeeld of de waarderingstechnieken en inputgegevens die zijn gehanteerd in de bepaling van de reële waarde passend zijn en consistent zijn toegepast.

Wij hebben verder de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2021:

- Voor de posities in terreinen en gebouwen hebben wij de interne beheersingsmaatregelen rond het taxatieproces onderzocht. Met gebruikmaking van eigen vastgoedspecialisten hebben wij voor een selectie van objecten de onafhankelijke taxaties en daarbij gehanteerde uitgangspunten getoetst op basis van marktgegevens.
- Voor de waardering van het hypotheekfonds hebben wij de opgenomen nettovermogenswaarde getoetst met de gecontroleerde nettovermogenswaarde door de externe accountant van het fonds. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderinggrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van Klaverblad Verzekeringen.
- Voor de waardering van het bedrijfsobligatiefonds hebben wij de opgenomen nettovermogenswaarde getoetst door kennis te nemen van de opgave van de nettovermogenswaarde van het fonds, door de waardering van de onderliggende

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

	<p>beursgenoteerde obligaties te toetsen aan de hand van externe bronnen, en door backtesting uit te voeren aan de hand van de door de externe accountant gecontroleerde jaarrekening van het fonds voor het boekjaar geëindigd per 30 september 2021.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor de waardering van de vorderingen uit hypothecaire en andere leningen hebben wij met behulp van actuariële specialisten de waardering getoetst via een onafhankelijke eigen berekening en hierbij de uitgangspunten vergeleken met uitgangspunten gehanteerd in de markt. • Tenslotte hebben wij geëvalueerd of de toelichting op de beleggingen voldoet aan de vereisten van Titel 9 Boek 2 BW.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2021 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Schattingen gehanteerd bij de bepaling van de technische voorzieningen

Risico	<p>Klaverblad Verzekeringen heeft een significante post technische voorzieningen van in totaal € 103 miljoen (na aftrek herverzekeringsdeel) per 31 december 2021. Waar mogelijk hanteert Klaverblad Verzekeringen Solvency II grondslagen voor de waardering van technische voorzieningen. Als gevolg hiervan is de waardering van de technische voorzieningen gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en andere schattingselementen. Belangrijke veronderstellingen die door de directie worden gehanteerd zijn onder andere het verwachte verval in de portefeuille, de contractgrens van de polissen, de verwachte maar nog niet gerapporteerde claims (de IBN(E)R voorziening), verzuim- en herstelkansen en toekomstige kosten. Wij houden hierbij rekening met het risico dat management interne beheersingsmaatregelen kan doorbreken.</p> <p>In 2021 heeft Klaverblad Verzekeringen de contractgrens voor haar arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (AOV) aangepast naar aanleiding van een nieuwe interpretatie van Solvency II vereisten. Hierdoor worden toekomstige winsten op AOV producten naar voren gehaald. Na deze aanpassing bedraagt de technische voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's € 167 miljoen negatief. De schattingswijziging heeft een positieve impact gehad van € 117 miljoen op het netto resultaat.</p> <p>Wij hebben de schattingen gehanteerd door de directie bij de bepaling van de technische voorzieningen derhalve als kernpunt van onze controle aangemerkt.</p> <p>Klaverblad Verzekeringen heeft de waarderingsgrondslagen voor de technische voorzieningen beschreven in sectie 'Technische voorzieningen' (6) van de Grondslagen voor waardering balansposten en resultaatbepaling en een nadere toelichting is opgenomen in noot 6 van de jaarrekening. De schattingswijzigingen zijn nader toegelicht onder sectie 'Schattingswijzigingen'.</p>
Onze controleaanpak	Onze werkzaamheden bestonden onder andere uit het evalueren of de door Klaverblad Verzekeringen gehanteerde grondslagen voor de waardering van de schadevoorziening in overeenstemming zijn met Titel 9 Boek 2 BW en Richtlijn voor de Jaarverslaggeving (RJ) 605

Schattingen gehanteerd bij de bepaling van de technische voorzieningen

‘Verzekeringsmaatschappijen’ en of deze grondslagen en de gehanteerde modellen en veronderstellingen bij de bepaling van de schadevoorziening consistent zijn toegepast of, in het geval van (schattings)wijzigingen, of deze in de gegeven omstandigheden passend zijn.

Wij hebben onze actuariële specialisten ingezet bij de controlewerkzaamheden op de bepaling van de technische voorzieningen.

Onze belangrijkste controlewerkzaamheden met betrekking tot de technische voorzieningen hadden betrekking op:

- het evalueren van de opzet en het bestaan van interne beheersingsmaatregelen die door Klaverblad Verzekeringen zijn uitgevoerd op de bepaling van de technische voorzieningen;
- het vaststellen van de juistheid en volledigheid van de basisgegevens die door Klaverblad Verzekeringen zijn gebruikt, waaronder uitgekeerde claims aan de hand van schadedossiers;
- het evalueren van de aanvaardbaarheid van de gehanteerde methoden en veronderstellingen, inclusief de hierin doorgevoerde wijzigingen in 2021, voor de waardering van de technische voorzieningen. Wij hebben de veronderstellingen getoetst aan de hand van historische informatie, sectorinformatie, professionele oordeelsvorming en het verrichten van backtesting. Specifiek ten aanzien van de impact van de Covid-19 pandemie op de waardering van de schadevoorziening hebben wij een kritische beoordeling en controle uitgevoerd op trends in de claims, keuzes die gemaakt zijn door management in relatie tot de grotere onzekerheid en de governance in dit proces. Specifiek voor de wijziging van de AOV-contractgrenzen hebben wij de gehanteerde uitgangspunten getoetst aan de op 9 november 2021 door DNB uitgebrachte Q&A en hebben wij de toepassing van deze uitgangspunten afgestemd met De Nederlandsche Bank;
- het vaststellen van de juistheid en volledigheid van gealloceerde kosten aan Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. vanuit de door Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. gebruikte kostenallocatiemethodiek (een zogenoemd Activity Based Costing-model);
- het beoordelen op redelijkheid van de intern opgestelde analyses van de uitkomsten van de technische voorzieningen en het verloop tussen perioden;
- het toetsen van de totstandkoming en het evalueren van de gevoeligheidsanalyses aan hand van de onderliggende berekeningen;
- het kennismaken van de werkzaamheden en rapportages van de Actuariële Functie.

Ten slotte hebben wij geëvalueerd of de toelichting op de technische voorzieningen voldoet aan de vereisten van Titel 9 Boek 2 BW.

Belangrijke observaties

Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de methoden of de schattingen gehanteerd voor de bepaling van de technische voorzieningen per 31 december 2021 en de gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Risico

Klaverblad Verzekeringen is voor de continuïteit van de bedrijfsprocessen en voor het opmaken van de jaarrekening sterk afhankelijk van de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van haar geautomatiseerde systemen. Effectieve algemene IT beheersmaatregelen met

Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

	<p>betrekking tot wijzigingsbeheer, logische toegangsbeveiliging, infrastructuur en bedrijfsvoering, ondersteunen de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en de effectieve werking van de geautomatiseerde beheersmaatregelen. Klaverblad Verzekeringen is als verzekeringsholding (inherent) onderhevig aan hogere risico's op cyber incidenten.</p> <p>Op basis van het bovenstaande hebben wij de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking aangemerkt als kernpunt in onze controle.</p> <p>Wij verwijzen naar het jaarverslag secties risicomanagement en stappen richting toekomstbeeld 2021 en 2022.</p>
<p>Onze controleaanpak</p>	<p>Wij hebben met inzet van IT-audit professionals, die integraal onderdeel uitmaken van het controleteam, de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking onderzocht voor zover dit relevant is in het kader van de jaarrekeningcontrole. Onze controle is niet primair gericht op het geven van een oordeel over de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking (of onderdelen daarvan) door Klaverblad Verzekeringen en wij hebben daartoe ook geen opdracht gekregen van de directie. Als onderdeel van onze controlewerkzaamheden hebben wij de impact van wijzigingen in de IT-omgeving gedurende het jaar beoordeeld. Verder hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het evalueren van de opzet van de algemene IT beheersmaatregelen en het toetsen van de effectieve werking van de algemene IT beheersmaatregelen voor de voornaamste IT processen. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd voor de IT applicaties binnen de reikwijdte van onze controle en voor het onderliggende besturingssysteem en omvatten tevens databasemanagement en tooling ter ondersteuning van de IT-processen. • het bepalen en uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden in geval IT • beheersmaatregelen ontbraken of de effectieve werking van de IT beheersmaatregelen niet kon worden vastgesteld. • het testen van interne beheersmaatregelen op applicatieniveau met betrekking tot het verwerken van data, invoer van gegevens en interfaces voor zover relevant voor de financiële verslaglegging. • het evalueren van belangrijke IT-gerelateerde projecten en migraties van gegevens die relevant zijn in het kader van de jaarrekeningcontrole. <p>Onze controle is niet gericht op het doen van een uitspraak over de procedures, interne beheersmaatregelen en rapportages van Klaverblad Verzekeringen in relatie tot cybersecurity. Wij hebben echter wel werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de procedures, interne beheersmaatregelen en rapportages die Klaverblad Verzekeringen uitvoert met betrekking tot cybersecurity.</p>
<p>Belangrijke observaties</p>	<p>Op basis van de uitgevoerde testwerkzaamheden van algemene IT beheersmaatregelen en aanvullende gegevensgerichte IT werkzaamheden, hebben wij voldoende zekerheid verkregen omtrent de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking van IT-systemen die relevant zijn in het kader van de jaarrekeningcontrole.</p>

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de coöperatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de coöperatie te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de coöperatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de coöperatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel' hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- Het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de coöperatie
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Communicatie

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 8 april 2022

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. J.G. Kolsters RA ACA

Personalia

Commissarissen

drs. A.F.J. Bakker
drs. A.P. Mijer-Nienhuis AAG RBA
drs. J.M. Niessen
ir. E. Velzel

Voorzitter

tot en met 8 april 2022

Management Team

mr. J.P.P. Barth
drs. E.H.L. Bodde
ir. M.R. Dee
J.H.M. van Irsen MSc MBA AAG
E.A. Oostrom MSc MCC
drs. M.J.B. van der Putten

Algemeen directeur
Manager HR & Facilities
Divisiemanager IT & Change
Directeur financiën en risicomanagement
Divisiemanager Commercie
Divisiemanager Verzekeren

Sleutelfunctiehouders

drs. M. Deckers
M.B.J. Debrichy - Hesselberg MSc RA
drs. B. Lanza RE CFE
mr. J.J. Ruighaver - van der Spek CCP
mr. I. van der Sijpt CCP

Risicomanagement en actuariel
Interne audit (tot 1 oktober 2021)
Interne audit (vanaf 1 februari 2022)
Compliance (tot november 2021)
Compliance (vanaf november 2021)

Externe accountant

Ernst & Young Accountants LLP

Functie en nevenfuncties raad van commissarissen

Albert Bakker (1961)

Nationaliteit Nederlands
 Hoofdfunctie CEO Noord en Zuid Europa elipsLife en CEO Benelux elipsLife
 Benoemd tot 2024

Bestuurlijke en toezichhoudende functies

- > Voorzitter raad van commissarissen en lid remuneratie- en benoemingscommissie Klaverblad Verzekeringen

Annemarie Mijer (1970)

Nationaliteit Nederlandse
 Hoofdfunctie Chief Risk Officer Athora
 Benoemd tot 2023

Bestuurlijke en toezichhoudende functies

- > Lid raad van commissarissen en voorzitter auditcommissie Klaverblad Verzekeringen
- > Lid Raad van Advies Financial Assets

Jacqueline Niessen (1963)

Nationaliteit Nederlandse
 Hoofdfunctie Commissaris/toezichhouder
 Benoemd tot 2024

Bestuurlijke en toezichhoudende functies

- > Lid raad van commissarissen en voorzitter remuneratie- en benoemingscommissie Klaverblad Verzekeringen
- > Lid Raad van Toezicht St Jansdal ziekenhuis

Edwin Velzel (1963)

Nationaliteit Nederlands
 Hoofdfunctie CEO PGGM
 Benoemd tot 2022

Bestuurlijke en toezichhoudende functies

- > Lid raad van commissarissen en lid auditcommissie Klaverblad Verzekeringen
- > Lid Raad van Toezicht Gelre ziekenhuizen
- > Lid Raad van Toezicht Omring

Functie en nevenfuncties directie

Peter Paul Barth (1964)

Nationaliteit Nederlands

Hoofdfunctie Algemeen directeur Klaverblad Verzekeringen

Bestuurlijke en toezichhoudende functies

- > Voorzitter directie Klaverblad Verzekeringen
- > Voorzitter sectorbestuur Arbeidsvoorwaarden Verbond van Verzekeraars
- > Lid POV-bestuur Verbond van Verzekeraars
- > Lid sectorbestuur Inkomen
- > Lid Platform Kleine en Middelgrote Maatschappijen Verbond van Verzekeraars
- > Lid Raad van Advies Nibe-SVV

Jordi van Irsen (1977)

Nationaliteit Nederlands

Hoofdfunctie Directeur Financiën en risicomanagement Klaverblad Verzekeringen

Bestuurlijke en toezichhoudende functies

- > Lid directie Klaverblad Verzekeringen
- > Lid Commissie Financieel Economische Zaken (FEZ) Verbond van Verzekeraars

Colofon

Dit jaarverslag is een uitgave van Klaverblad Verzekeringen.

Bezoek- en vestigingsadres

Afrikaweg 2
2713 AW Zoetermeer

Postadres

Postbus 3012
2700 KV Zoetermeer

www.klaverblad.nl

